

Jaarverslag 2022

Inhoudsopgave

1. JAARVERSLAG OP HOOFDLIJNEN	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Doelstellingen en financieel resultaat op hoofdlijnen.....	4
2. PROGRAMMAVERANTWOORDING.....	11
2.1 Inwoner op 1	11
2.2 Duurzaam.....	20
2.3 Werk aan de winkel.....	26
2.4 Samenredzaam	33
2.5 Mijn Steenwijkerland.....	42
2.6 Financiën en Overhead.....	53
2.7 Global Goals	58
3. INTEGRALE PROGRAMMA'S.....	59
4. SPECIFIEKE PARAGRAFEN.....	64
4.1 Lokale heffingen	64
4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	68
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	81
4.4 Financiering	86
4.5 Bedrijfsvoering.....	91
4.6 Verbonden partijen.....	96
4.7 Uitvoering grondbeleid 2022	108
5. VERKLARING ENSIA	110

1. Jaarverslag op hoofdlijnen

1.1 Inleiding

Met dit jaarverslag blikken we terug op het jaar 2022. Het was wederom een bijzonder jaar. Een jaar ook waarbij u als nieuwe raad werd verkozen. En waarbij deze gemeenteraadsverkiezingen hebben geleid tot de continuering van het college van BGL, PvdA, VVD en ChristenUnie. In de zomer hebben we het coalitieprogramma “Duurzaam Doorbouwen, *Samen werken aan een vitaal Steenwijkerland*” aan u aangeboden.

Het was een jaar waarin we de wereldwijde pandemie nog niet geheel achter ons konden laten. Gelukkig is de verwachte opleving van het virus in het najaar achterwege gebleven en de omvang en de impact ervan is dan ook sterk afgenomen. Wel zien we nu nadrukkelijk de gevolgen en impact die het virus heeft gehad, zoals bijvoorbeeld op de jeugd.

In 2022 zijn andere zorgen, zorgen van een heel andere aard, opgetreden. Begin 2022 zijn we allen opgeschrikt door de inval van Rusland in het buurland Oekraïne. Dit heeft geleid tot een sterke vluchtelingenstroom vanuit Oekraïne. Dit naast de toename van instroom van andere vluchtelingen. De gemeente heeft bijgedragen aan de opvang van deze vluchtelingen door deze te huisvesten in 3 locaties in de gemeente. Naar aanleiding van een dringend beroep op gemeenten zijn er eind 2022 in Giethoorn 75 asielzoekers opgevangen om het aanmeldcentrum in Ter Apel te ontlasten.

Ook de stikstofcrisis heeft grote maatschappelijke impact. In de nabijheid van het Natura2000 gebied is deze impact nog groter dan in overige delen van Nederland. Boeren komen in opstand vanwege de consequenties die dit voor hun bedrijf(svoering) tot gevolg heeft en de onzekerheid die dit meebrengt.

Daarnaast speelt de opgetreden inflatie een rol. Deze is de extreem hoog, met name door stijging van de energieprijzen, grondstoffen en steeds duurdere boodschappen. Ook de rente is aanzienlijk gestegen. Het zijn ontwikkelingen die door de gemeente niet of nauwelijks te beïnvloeden zijn. Ze hebben echter wel grote invloed op de voortgang van investeringen en plannen, zeker door de financiële effecten. Ook inwoners worden (soms) zwaar getroffen door de inflatiestijging en in het bijzonder door de gestegen energieprijzen. Vanuit het Rijk zijn middelen beschikbaar gesteld om de mensen die hierdoor in de problemen komen (gedeeltelijk) te compenseren. In 2022 heeft de gemeente aan deze inwoners in totaliteit € 3,2 miljoen compensatie kunnen toekennen. Op deze manier hebben we voort kunnen gaan in het waar mogelijk ondersteunen van onze inwoners en ondernemers die het moeilijk hebben.

Ook voor onze organisatie zijn de gevolgen groot geweest. Na het teruglopen van de inzet op de pandemie is er groot ingezet op de begeleiding/ (realisatie van) opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Ook voor de uitvoering van de compensatie van de energielasten voor de financieel getroffen inwoners was grote inzet benodigd. Het heeft tot gevolg gehad dat bepaalde taken niet uitgevoerd konden worden. Desalniettemin hebben we 80% van onze beoogde doelen weten te behalen. Een resultaat waar we trots op zijn, en wat een groot compliment richting onze organisatie en medewerkers verdient.

In dit jaarverslag leggen we naast de realisatie van onze doelen ook verantwoording af over de financiële resultaten.

Ondanks dat de gemeente in financiële zin getroffen is door bovenvermelde oorzaken is door een sterk hogere uitkering van het Rijk het beoogde jaarresultaat 2022 na verwerking van de Najaarsnota € 0,6 mln. positief. Hierbij is rekening gehouden met het instellen van een reserve energie voor maatschappelijke instellingen ter grootte van € 3,3 miljoen. Een bedrag van € 157.000 is hiervan in 2022 inmiddels uitgekeerd. De september -en decembercirculaire laten eveneens een sterk stijgende algemene uitkering zien van € 2,7 mln. We kunnen u nu melden dat het rekeningsaldo over 2022 hierdoor uitkomt op bijna € 3,7 miljoen positief.

Het zijn positieve geluiden over de stand van onze financiën. Toch zijn er ook zorgen. De in het afgelopen jaar opgestelde meerjarenbegroting 2023- 2026 is sluitend vastgesteld, maar wel in de wetenschap dat het begrotingsjaar 2026 incidenteel gunstig is beïnvloed door een extra bijdrage van € 1 mld. vanuit het Rijk. Het “ravijnjaar” 2026 is opgelost, maar verschuift naar 2027. Zonder structurele toezeggingen zal er vanaf 2027 wederom hetzelfde “financieel probleem” ontstaan van ontoereikende middelen voor bestaand en nieuw beleid.

Het college van burgemeester en wethouders van Steenwijkerland

1.2 Doelstellingen en financieel resultaat op hoofdlijnen

In de programmabegroting 2022-2025 hebben we meer dan 100 beoogde doelstellingen opgenomen. In hoofdstuk 2 van het jaarverslag worden alle behaalde niet behaalde doelstellingen voorzien van een toelichting. Financieel is 2022 gestart met een positief begrotingssaldo van bijna € 2,3 mln.

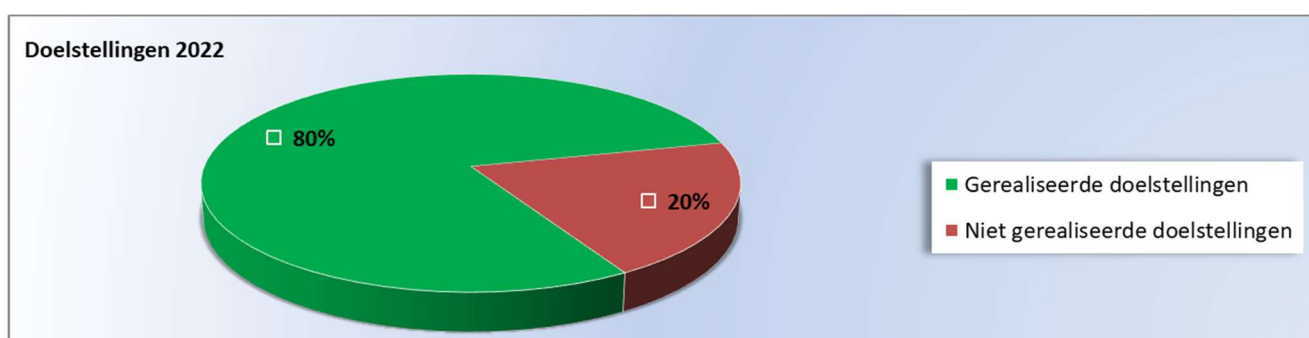
De uiteindelijke resultaten over 2022 zijn als volgt:

Doelstellingen

De voortgang hiervan zijn in de desbetreffende programma's voor u gerapporteerd.

Het totaal van de gerealiseerde doelstellingen in 2022 bedraagt afgerond 80% (2021 75%). Dit ligt hoger dan de prognose in de najaarsnota, waarin is gerapporteerd dat 69% van de doelstellingen zou worden gehaald.

❖ Totaal gerealiseerde doelstellingen

Financieel

Het jaar 2022 sluit financieel met een positief rekeningssaldo van bijna € 3,7 miljoen. In onderstaande tabel geven wij een totaaloverzicht weer van de financiële ontwikkelingen gedurende het jaar 2022 in totaliteit en per programma. Opvallend in dit verband is dat de ontwikkeling van de Algemene Uitkering 2022 gedurende het jaar uitzonderlijk is gestegen. In de informatienota's heeft u hiervan al kennis genomen, maar met name de stijging van de september- en decembercirculaire zijn omvangrijk met € 2,7 mln. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat in tegenstelling tot de gemeente, het Rijk werkt op basis van het kasstelsel. Hierdoor zit bijvoorbeeld in de decembercirculaire een bedrag van ruim € 1,1 mln. aan energiecompensatie, die in 2023 weer beschikbaar gesteld wordt om deze uit te kunnen voeren voor onze inwoners.

Het totaaloverzicht van de budgetafwijkingen/ bijstellingen is opgenomen in onderstaande tabel:

Analyse resultaat jaarrekening (> € 20.000)	PPN	NJN	Jaarrekening	Totaal
Saldo begroting				
Saldo begroting 2022	2.253	-	-	2.253
Raadsbesluiten voorafgaand aan de PPN				
Diverse raadsbesluiten	- 37	-	-	- 37
Subtotaal resultaat	2.216			2.216
1. De inwoner op 1				
Kernenbeleid	- 151			- 151
Bestuur: Loonkosten Raad en B&W / vz pensioen		- 256	589	333
Bestuur: Acc. kosten / representatie/ Bestuurlijke samenwerking/ kindergemeenteraad		- 53	52	- 1
Burgerzaken: Persoonsregister / Leges	- 25		47	22
Crisisbeheersing en BRWR: Veiligheidsregio IJsselland		230	20	250
Overhead: Voorlichting en communicatie			25	25
Openbare Orde en Veiligheid			48	48
Bouwen en wonen			188	188
2. Duurzaam				
Maatschappelijk Vastgoed			- 1.307	- 1.307
Beheer openbare gebouwen en gronden (Energie)	- 139			- 139
Mileubeheer	- 136	40	- 120	- 216
Wonen en bouwen	- 194		91	- 103
3. Werk aan de winkel				
Economische ontwikkeling	- 115	- 35	62	- 88
Beheer openbare gebouwen en gronden		- 24	75	51
Wonen en bouwen		108		108
Economische promotie		- 35	- 138	- 173
Grondexploitatie : bedrijven			- 34	- 34
4. Samenredzaam				
Inkomensregelingen	- 700	- 553	75	- 1.178
Wijkteams			40	40
Maatwerkvoorzieningen WMO	- 250		- 153	- 403
Maatwerkvoorzieningen 18+	100	99	543	742
Maatwerkvoorzieningen 18-	- 675	115	122	- 438
Geëscaleerde zorg 18+	300	1.350	237	1.887
Geëscaleerde zorg 18-			- 50	- 50
Musea	- 30			- 30
Samenkracht en Burgerparticipatie		196	311	507
Begeleide participatie			73	73
Arbeidsparticipatie			142	142
Sociaal Domein en uitstel ivm Oekraïne		205		205
Ond. bel. en leerl. zaken: Peuteropvang			62	62
Ond. bel. en leerl. zaken: Leerlingenvervoer		50	87	137
Ond. bel. en leerl. zaken: Gymnastiekonderwijs			- 51	- 51
Ond. bel. en leerl. zaken: Achterstandsbestrijding		100	48	148
Ond. bel. en leerl. zaken: Volwasseneducatie			83	83
Volksgezondheid		20	- 40	- 20

bedragen x € 1.000

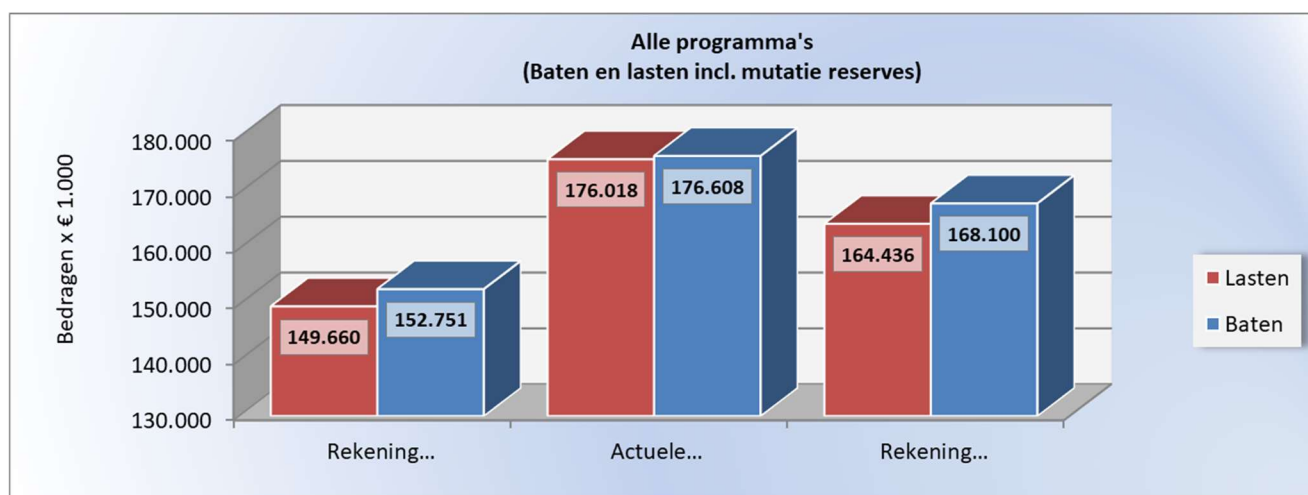
Analyse resultaat jaarrekening (> € 20.000)	PPN	NJN	Jaarrekening	Totaal
5. Mijn Steenwijkerland				
Parkeren			36	36
Verkeer en vervoer	- 182	- 20		- 202
Openbaar vervoer			- 21	- 21
Openbaar groen	- 83	- 50		- 133
Onderwijshuisvesting			263	263
Sportbeleid en Activering			56	56
Recreatieve havens			- 77	- 77
Cultuurpres.- productie en participatie: Kunst & Cultuur			221	221
Cultureel erfgoed			58	58
Openbaar groen (openlucht) recreatie			- 1.318	- 1.318
Wonen en bouwen			139	139
Samenkracht en burgerparticipatie: dorpshuizen	- 32			- 32
6. Financiën en overhead				
Algemene uitkering: mei/sept/dec circulaires	2.658	1.252	2.715	6.625
Treasury: Rente	52	150	41	243
Treasury: Dividenden	91	- 215		- 124
Economische promotie: Toeristen- en Forensenbelasting		140		140
Belastingen overig: Kosten		90	- 8	82
OZB			- 143	- 143
Overhead: Bedrijfsvoering 2022	- 746	- 950	- 276	- 1.972
Overige baten en lasten: Onvoorzien			152	152
Reserve maatschappelijke instellingen: Energie		- 3.300		- 3.300
Diversen < € 20.000	- 11	- 12	109	86
Subtotaal resultaat PPN / NJN / Jaarrekening	- 268	- 1.358	3.074	3.664
Totaal resultaat jaarrekening (cumulatief)	1.948	590	3.664	

In de jaarrekening wordt per programma een uitgebreide toelichting gegeven op de verschillen na vaststelling van de najaarsnota 2022.

Saldo van de rekening:

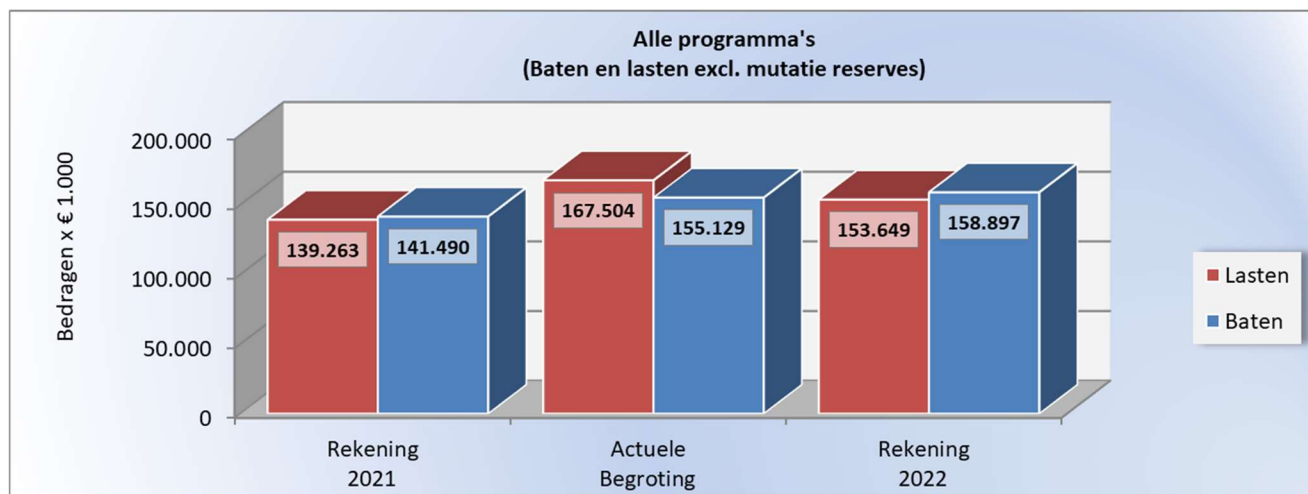
De begroting en rekening van de gemeente Steenwijkerland bestaan uit 6 programma's. De mutaties van en naar de reserves maken integraal onderdeel uit van de rekening 2022. Ook de investeringen die uitgevoerd zijn ten laste van reserves maken hier onderdeel van uit. Dit geeft het resultaat weer over het jaar.

Het saldo van de baten en lasten (inclusief mutaties aan en van reserves) bedraagt bijna € 3,7 miljoen positief.

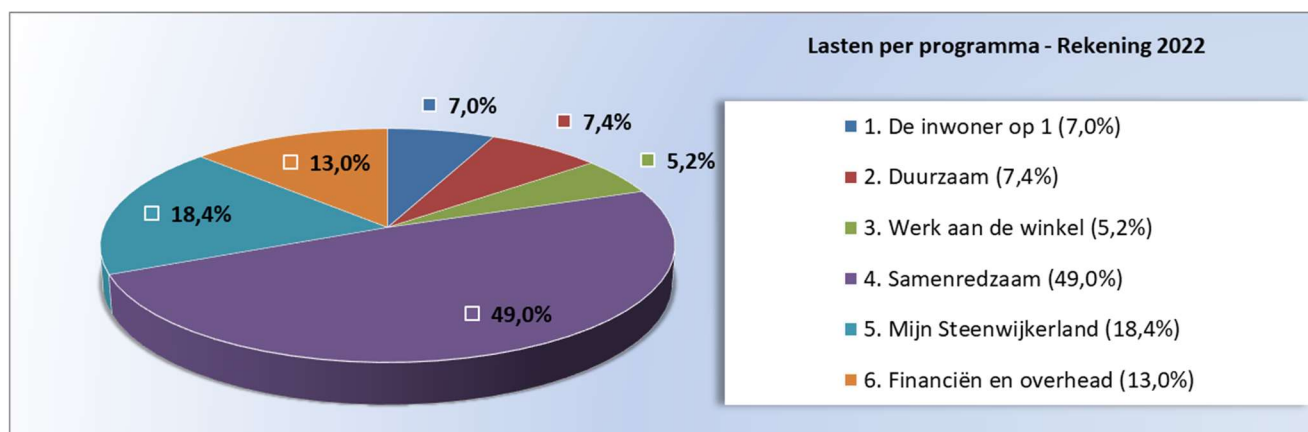
In bovenvermelde tabel zijn de mutaties aan en van reserves meegenomen. Als we deze uitzonderen krijgen we een beeld van het effect op onze reservepositie. Onze reserves nemen af omdat we tal van investeringen uit reserves afdekken. Hier komt het positieve rekeningresultaat weer bij. In 2022 is de reserve maatschappelijke instellingen energie gevormd. Per saldo zijn de baten in 2022 ruim € 5,2 miljoen hoger dan de lasten.

Dit komt overeen met de verhoging van de omvang van onze reservepositie eind 2022.

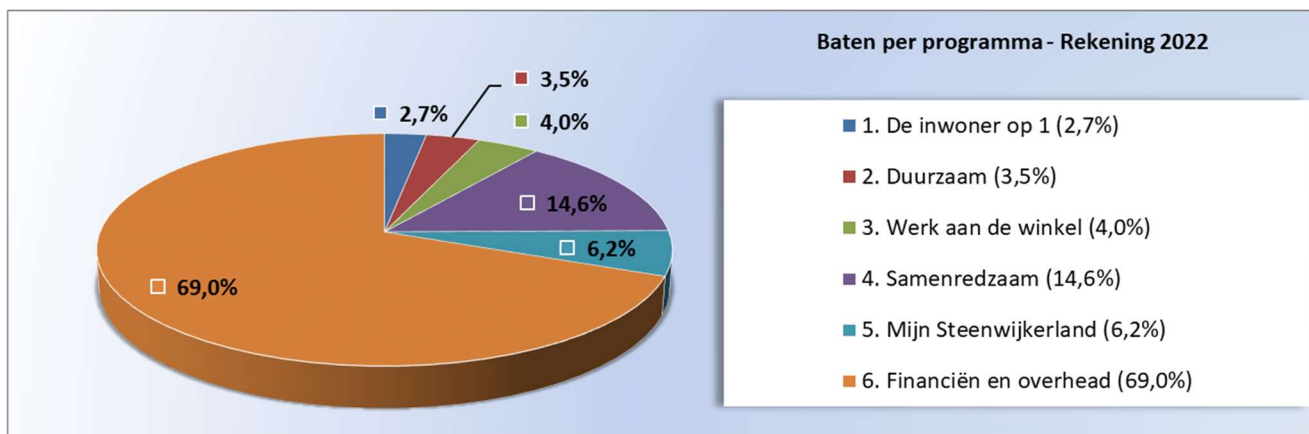
Aandeel van de lasten per programma:

De begroting is opgebouwd uit 6 programma's overeenkomstig het collegeprogramma 2018-2022 (Door verbinding naar resultaat). Om u een beeld te geven op welk gebied / programma de bestedingen in 2022 zijn gerealiseerd is een verdeling van de lasten per programma in onderstaande grafiek weergegeven.

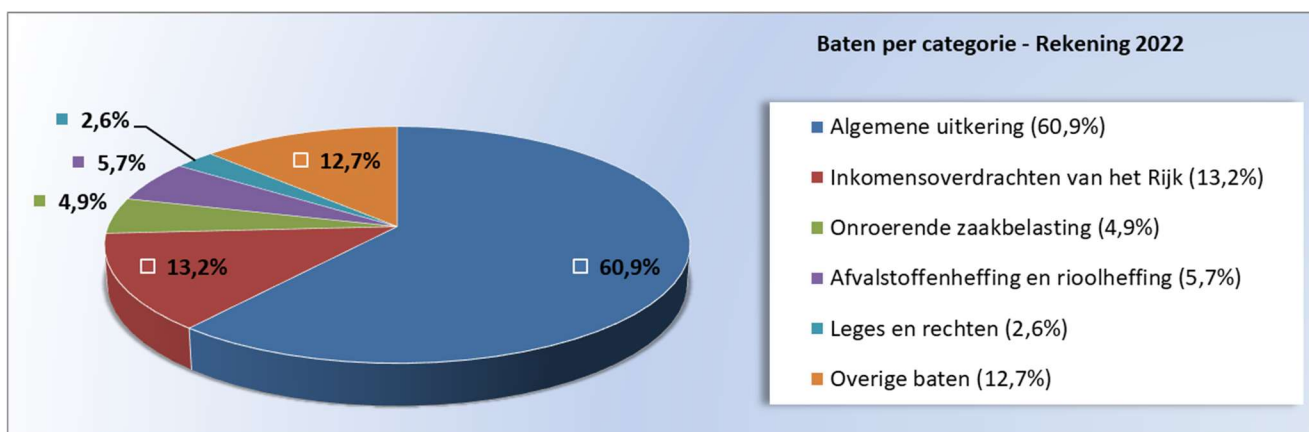

Aandeel van de baten per programma:

Zoals u kunt zien wordt het overgrote deel van de inkomsten van de gemeente Steenwijkerland gerealiseerd in het programma Financiën en overhead. In dit programma zijn de lokale belastingen (OZB, toeristenbelasting, forensenbelasting en hondenbelasting) en de Algemene uitkering van het rijk verantwoord.

De lokale heffingen maken deel uit van programma "Financiën en overhead". Het aandeel van deze heffingen in de inkomsten van het programma kunnen onderstaand als volgt worden weergegeven:

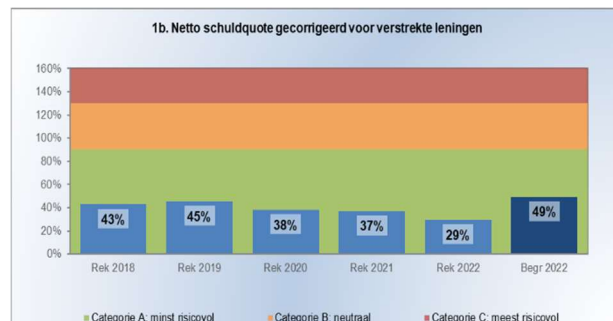
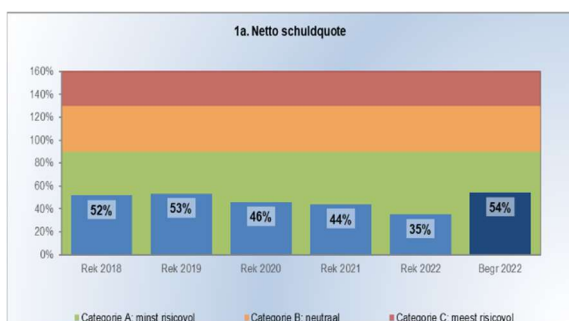
De overige inkomsten omvatten de inkomsten uit het gemeentefonds. Duidelijk wordt hiermee dat de afhankelijkheid van de Algemene uitkering vele malen groter is dan van de lokale heffingen.

Kengetallen

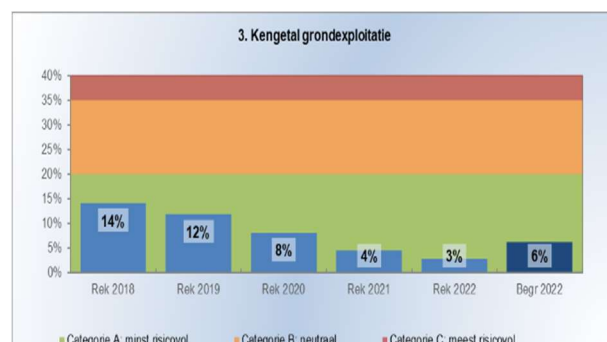
Het rijk hanteert een drietal categorieën voor de beoordeling van de financiële positie, categorie A (groen), B (oranje), C (rood). Categorie C is daarbij het meest en categorie A het minst risicovol. Deze kengetallen hebben betrekking op:

1. Netto schuldquote & netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen
2. Solvabiliteit
3. Grondexploitatie
4. Structurele exploitatieruimte
5. Belastingcapaciteit

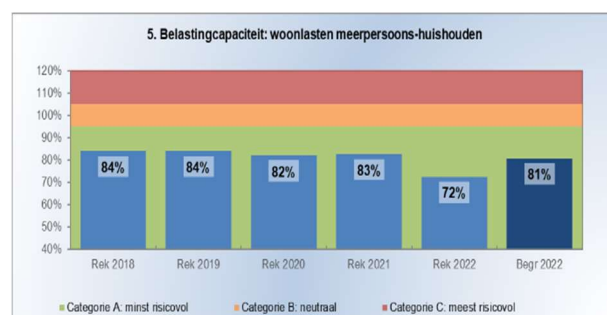
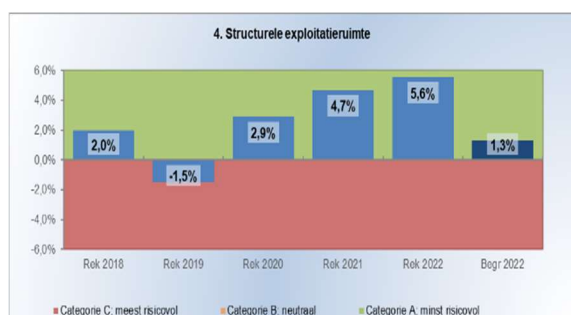
Onze (historische) kengetallen 2022:

De omvang van de restantkredieten is met € 13 mln. toegenomen. Dit heeft als gevolg dat de schuldquote ruim lager is dan in de begroting is vermeld.

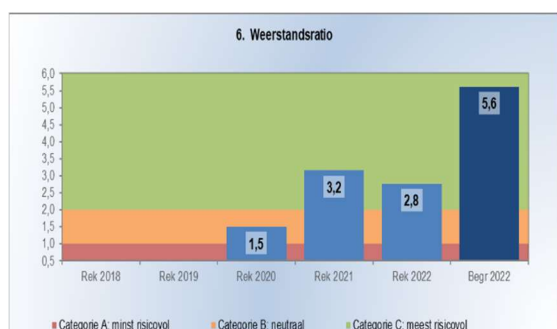
De hogere solvabiliteit wordt grotendeels bepaald door niet gerealiseerde investeringen, het positieve rekeningresultaat en de vorming van een reserve energie maatschappelijke instellingen. Het kengetal grondexploitatie houdt in dat de boekwaarde van de grondexploitatie laag is ten opzichte van de kenwaarde.

De structurele exploitatieruimte komt tot stand door de structurele baten te confronteren met de structurele lasten. Eind 2022 is deze erg positief. Hierbij dient te worden opgemerkt dat dit een kengetal is op basis van het jaar 2022. Deze geven geen beeld van de exploitatieruimte in toekomstige jaren. De belastingcapaciteit is een kengetal waarin tot uitdrukking wordt gebracht hoeveel % de belastingopbrengsten worden benut en welke deel nog kan worden ingezet om gelijk te komen aan het landelijk gemiddelde. Deze ruimte moet verplicht ingezet worden als de gemeente onder toezicht wordt geplaatst.

Weerstandsratio

Met ingang van 2019 is met de vaststelling van de nota "Weerstandvermogen en risicomanagement 2019" naast bovenstaande kengetallen een "eigen" kengetal opgenomen.

Deze weerstandsratio is een hulpmiddel waarbij de beschikbare weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's die wij lopen. Het zegt iets over het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te vangen. In de nota is vastgelegd dat de signaalwaarde minimaal 1,0 is. Deze is eind 2022 2,8 toereikend om tegenvallers eenmalig op te vangen.

De weerstandsratio is sterk afgenomen ten opzichte van de ratio in de programmabegroting 2022 - 2025. De risicoscan die is opgenomen in de begroting 2023-2026 is geactualiseerd. Door de toegenomen inflatie, de energiekosten, de gestegen rente, de stijging van de lonen

en een verwachte daling van dividenden zijn de risico's sterk toegenomen. Overigens moeten we hierbij vermelden dat het risico van de rente zich op basis van de beschikbaar gestelde kredieten niet direct maar gefaseerd zich zal voordoen. En dit risico kan op langere termijn ook weer af gaan nemen als de rente gaat dalen.

Algemene opmerking bij de kengetallen:

Bij een stabiele exploitatiebegroting zullen bovenvermelde kengetallen een "normale" ontwikkeling ondergaan. Omdat de gemeente in 2022 extra taken heeft uitgevoerd (zoals de energiegereguleerder en de opvang Oekraïne, met als gevolg een sterke toename van de lasten) die op termijn weer zullen wegvallen worden de kengetallen netto schuldquote / netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen en het kengetal grondexploitatie op dit moment te positief weergegeven. Bij een "normale" exploitatie zouden deze kengetallen minder positief naar voren komen.

Verder verwijzen we naar de databank van de provincie Overijssel voor informatie over de kengetallen van alle gemeenten in onze provincie. De databank is te vinden op https://overijssel.databank.nl/jive/?cat_show=Gemeentefinanci%C3%ABn.

Ook kunt u deze gegevens van de programmabegroting 2022 op de site van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) bij de houdbaarheidstest gemeentefinanciën versie 2022 raadplegen.

Dit jaarverslag blikt terug op 2022. Vele projecten worden en/of zijn afgesloten. In bijlage 6 van de jaarrekening is een totaaloverzicht weergegeven van de afgesloten projecten en in bijlage 7 worden de nog beschikbare kredieten per eind 2022 van € 38,5 miljoen, (eind 2021 € 25,1 miljoen) gepresenteerd.

2. Programmaverantwoording

2.1 Inwoner op 1

Waar gaan we voor?

Programmabegroting 2022-2025

AMBITIE: BEREIKBAAR EN BENADERBAAR

Benaderbaar bestuur
Gemeenteloket en dienstverlening op locatie
Behoeften inwoners centraal

Centraal in ons collegebeleid staat dat wij een dienstbare en faciliterende gemeente voor inwoners en ondernemers zijn. Dienstverlening op locatie en op maat.

AMBITIE: PARTICIPATIE

We participeren met lef
Ruim baan voor initiatieven
Ideeën van inwoners halen we op en gebruiken we

We werken integraal samen met maatschappelijke partners om vraagstukken in de kernen goed aan te vliegen. Dat doen we onder meer via het gebiedsoverleg (inwoners, Sociaal Werk, bewonersorganisaties en politie).

AMBITIE: COMMUNICATIE

Helder taalgebruik
Persoonlijk waar nodig/digitaal waar kan

Wij willen een gemeente zijn die begrijpelijk communiceert.

Onze ambities uit het HHP zijn hieronder vertaald in doelen, beoogd resultaten in 2022 en bijbehorende acties/processtappen. Dit presenteren we volgens de 5 thema's uit het programma 'De inwoner op 1': Dienstverlening, Participatie met lef, Wij bewegen mee, Goede ideeën zijn goud waard en Laten zien doet verkopen.

❖ Trends en ontwikkelingen

Onderstaand geven we de belangrijkste trends en ontwikkelingen die positief dan wel negatief hebben bijgedragen aan de beoogde resultaten. Dit betreffen zowel zelf tot stand gebrachte als niet-beïnvloedbare zaken waar de gemeente mee is geconfronteerd.

▲ Sociale media

Sociale media spelen een belangrijke rol in het dagelijkse leven van veel inwoners. De vragen die via Twitter en Facebook binnenkomen zijn op een soortgelijke, structurele manier belegd als vragen via de telefoon: via het KCC. In 2022 hebben we WhatsApp toegevoegd: een makkelijke manier om contact te hebben met de gemeente. Dat vinden inwoners ook: veel extra vragen/berichten komen binnen.

▲ Digitalisering

Inwoners regelen steeds meer online en zijn gewend geraakt aan het hoge niveau van online dienstverlening door commerciële aanbieders. Dat vragen zij ook van de overheid. Daarin zijn we nog niet zo ver als commerciële organisaties. In 2022 hebben we wel extra diensten ook (volledig) online aangeboden, zoals bijvoorbeeld aangifte van overlijden en geboorte. We werken eraan om steeds meer producten volledig digitaal aan te bieden. En de website toegankelijk te houden: duidelijke taal, opmaak die voor iedereen geschikt is en makkelijk vinden van wat (de meeste) mensen zoeken op de website. Daarnaast zorgen we ervoor dat mensen die niet digitaal zaken willen of kunnen doen een alternatief hebben.

De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer past in die trend. We bereiden ons voor op de komst van deze wet.

▲ Persoonlijk

Naast een trend van steeds meer digitaal, blijven een aantal zaken meer geschikt voor de persoonlijke aanpak. Denk aan vragen in het sociaal domein en ook burgerzaken. Dan wordt van de medewerker deskundigheid en vriendelijkheid verwacht. Ook voor inwoners die niet zo digitaal vaardig zijn, blijft het persoonlijke contact altijd mogelijk.

▲ Omgevingswet (participatie, integrale afweging)

De Omgevingswet sluit aan bij ontwikkelingen in de maatschappij, zoals inwoners meer en eerder betrekken bij plannen voor hun buurt/omgeving (participatie) en integrale afweging van aanvragen. Dat het een enorme klus is om daarop voorbereid te zijn, is te merken aan het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Wij zijn en blijven bezig met de voorbereidingen op deze wet.

▲ (Inwoners)participatie

We zien dat inwoners betrokken willen worden bij de ontwikkelingen in hun omgeving. We zien dat aan de reacties die de (mogelijke) veranderingen in de omgeving oproepen. Zoals de (mogelijke) komst van een zonnepark, individuele bestemmingsplanwijzigingen of het uiterlijk van (nieuwe) gebouwen op een in het oog springende plek. We zien het ook in de uitkomsten van de peiling onder het Inwonerspanel. De bereidheid om mee te denken is groot. Een uitdaging daarbij is om de verwachtingen vooraf over en weer helder te krijgen en te hebben. Over de ruimte voor invloed, het proces en de rollen en belangen van initiatiefnemers, belanghebbenden en overheden. Heldere en tijdige communicatie is daarbij essentieel. Deze elementen zijn verwerkt in de visie op (inwoners)participatie die richting geeft aan de invulling van (inwoners)participatie. Ook voor de verplichtingen die de Omgevingswet op dat gebied vraagt. De uitwerking in een participatieverordening en -beleidsregels zijn in voorbereiding.

▲ Toegankelijkheid

Toegankelijke overheidscommunicatie is steeds belangrijker. Niet alleen vanuit het oogpunt van dienstverlening, maar ook omdat het 'moet': de wet Digitale toegankelijkheid komt eraan. Die wet stelt veel eisen aan websites, apps, intranet zodat deze te gebruiken en te begrijpen zijn voor iedereen. Daarmee komt inclusieve digitale dienstverlening een stap dichterbij.

▼ Corona

Ook tijdens een deel van 2022 hadden we nog te maken met de effecten van corona. Gelukkig konden we in de loop van 2022 onze persoonlijke dienstverlening en participatie weer als vanouds uitvoeren. Met een extra optie erbij: de digitale manier.

▼ Oekraïne

De oorlog in Oekraïne heeft geleid tot de komst van veel vluchtelingen. Een van de dingen die de gemeente voor deze vluchtelingen heeft gedaan, is ze inschrijven in de gemeente. Door de grote aantallen en de -soms- ingewikkelde situaties heeft dat effect gehad op onze reguliere dienstverlening. Bijvoorbeeld tijdelijk geen vrije inloop voor bezoek aan balies burgerzaken.

▼ Complexere vragen

We krijgen naast de reguliere vragen, steeds complexere vragen. Of het nu op het gebied van burgerzaken is (adresonderzoeken bijvoorbeeld), inwonersinitiatieven of vergunningaanvragen. Het gaat daarbij vaak om vraagstukken die meerdere disciplines binnen de gemeente betreffen, maar ook andere netwerk- en ketenpartners. Integraal werken is daarbij heel belangrijk.

▼ Verkiezingen

Het organiseren van verkiezingen vraagt veel inzet. De diverse coronamaatregelen zorgden voor extra werk. De ervaring van 2021 kwam nu goed van pas.

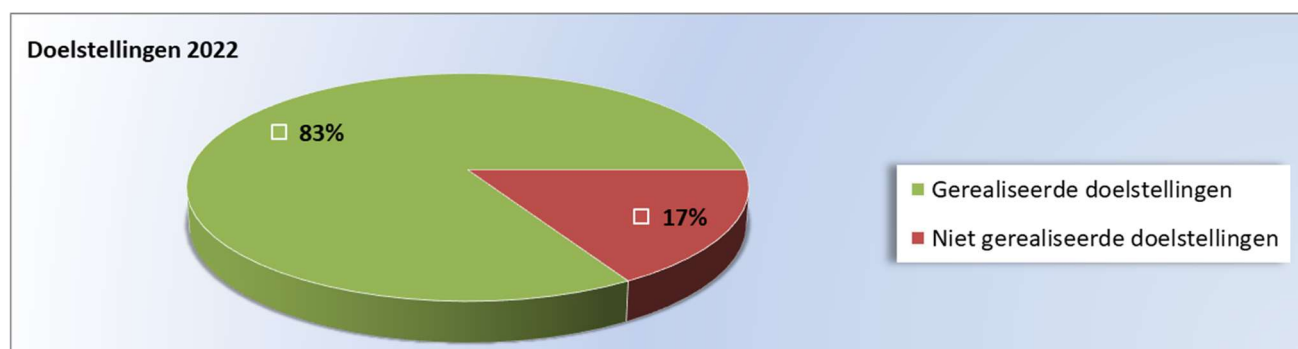
▼ Privacy

Privacy blijft een actueel onderwerp doordat het vaak, meestal niet positief in het nieuws is: datalekken, hackers die mensen of organisaties online gijzelen. Mensen zijn daardoor bezorgd over hun (online) privacy. Wij moeten daar rekening mee houden en zorgen voor een goede beveiliging van persoonlijke gegevens, volgens de AVG. De beperkingen die de wet oplegt, kunnen haaks staan op het verbeteren van onze dienstverlening door het niet mogen delen van gegevens met andere (semi-) overheidsorganisaties of het gebruiken van bepaalde gegevens.

'Meld Misdaad Anoniem'

'De gemeente Steenwijkerland heeft zich aangesloten bij Meld Misdaad Anoniem (kortweg M.) Door onze aanmelding hopen we meer zicht te krijgen op criminaliteit die anders buiten beeld blijft; zoals digitale fraude en ondermijning. Het is een landelijk, onafhankelijk meldpunt waar je anoniem informatie kunt geven over criminaliteit en misdaad. Dat maakt de drempel voor mensen lager om belangrijke gegevens te delen en zo weten wij beter wat er in de samenleving gebeurt. Ook in deze gemeente.'

Rob Bats

Thema 1: Dienstverlening

Aansluiting op de wensen en behoeften van haar inwoners

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Inwonerstevredenheid bij onderzoeken	≥ 7	De cijfers van de cliëntonderzoeken WMO (7,9/8,2) en Jeugd (7,9/7,8 ouders en 7,8/7,5 jongeren) zijn ruim boven de 7.	●
Inwonerstevredenheid bij contacten via balie, digitaal	≥ 7	Via de klantcontactmonitor volgen we de tevredenheid van onze inwoners over hun contacten. De totaalscore over de contacten is een 7,9. Op de onderdelen telefonie (8,2), balie (8,1) digitaal (8,1) scoren we ruim boven de 7. Alleen de MOR blijft achter met een 6,6.	●
Tenminste 3 onderzoeken per jaar via inwonerspanel	≥ 3	In 2022 hebben we via het inwonerspanel inwoners bevestigd over de nieuwe bestuursperiode, communicatie gemeentelijke belastingen, fietsen en digitale kanalen (sociale media, website en berichtenbox).	●
Introductie van servicenormen/ serviceformules;		Er is een aantal servicenormen (zoals binnen 2 werkdagen terugbellen, sociale media berichten binnen 6 uur verwerken, binnen 1 uur reactie op Whatsapp-berichten, binnen 30 seconden de telefoon opnemen (140521), binnen 5 werkdagen meldingen verwerken). We ontwikkelen door op servicenormen, onder andere gerelateerd aan de Omgevingswet. Vanuit het programma Omgevingswet vullen we voor initiatieven onder de Omgevingswet de snelserviceformule en ontwerpformule in. De ingangsdatum	●

		van de Omgevingswet is uitgesteld naar 1 januari 2024. Het verschil in (de behandeling van) spoedeisende en niet-spoedeisende meldingen openbare ruimte is een vorm van het werken met serviceformules.	
Tweewekelijks spreekuur voor wethouders, meer collegevergaderingen in de kernen		De spreekuren zijn na de zomer niet meer tweewekelijks ingepland maar direct ingepast in de agenda van de wethouders. Afspraken worden zowel op locatie als in het gemeentehuis gepland. Na de versoepelingen van de coronamaatregelen zijn er ook weer collegevergaderingen in de kernen geweest.	●

Persoonlijk contact heeft de voorkeur

Persoonlijk contact is regel		In 2022 hebben we deels nog met coronamaatregelen te maken gehad. Het is daarom een mix geweest van fysieke ontmoetingen en digitale manieren. Voor een deel zullen de digitale manieren blijven, omdat inwoners dat zelf ook praktisch vinden. We blijven op maat en op locatie aanbieden, net als de door ons ingeschakelde partijen veel op locatie en op maat doen, van zorg & boodschappen, keukentafelgesprekken voor WMO, spreekuren voor energietoeslag, geld- en energieloket tot inwonersinitiatieven. Daarnaast is onze dienstverlening aan de balies ondanks corona grotendeels 'gewoon' doorgedaan. De aanpassing in de dienstverlening aan de balies is in 2022 vooral beïnvloed door de komst van vluchtelingen uit Oekraïne.	●
Tenminste 30% van het aantal bezwaren wordt via mediation opgelost	≥30%	Het percentage via mediation opgeloste bezwaren is 41%. Het gaat daarbij om de bezwaren van de Algemene- en Sociale kamer in 2022.	●
Regelmatig locatiebezoek bij aanvragen subsidies en bezwaren		De corona-maatregelen/crisis hebben invloed gehad op het aantal bezoeken op locatie. Door de afschaffing van de coronamaatregelen zijn de bezoeken op locatie weer opgepakt.	●

Heldere begrijpelijke en toegankelijke communicatie, met aandacht voor laaggeletterdheid

Uitvoering motie 'duidelijke taal'		In 2022 hebben de corona- en de Oekraïne-crisis invloed gehad op de beschikbare capaciteit. Wel konden medewerkers via het concernopleidingsprogramma trainingen duidelijke taal volgen. En zijn er acties geweest om de bewustwording op dit onderwerp te vergroten. In 2022 zijn we gestart met het Testpanel. Dit is een groep inwoners die we vragen om brieven, e-formulieren en informatie op de website te testen. De informatie op de website en e-formulieren worden op basis van feedback uit de klantcontactmonitor continu verbeterd. Daarnaast werken we sinds 2022 met een tool die onze website screent op teksten die niet in begrijpelijke taal zijn geschreven. Deze teksten passen we dan aan.	x / ●
Inzet klantcontactmonitor		De klantcontactmonitor (KCM) is een continu onderzoek naar de tevredenheid van onze inwoners over het contact met de gemeente. Inwoners krijgen een uitnodiging om deel te nemen aan een enquête als ze contact met de gemeente hebben gehad (bijvoorbeeld telefonie, burgerzaken, onlinedienst). Via de KCM krijgen we signalen als de communicatie niet helder en toegankelijk is. Deze informatie gebruiken we onder andere om de informatie op de website aan te passen.	●

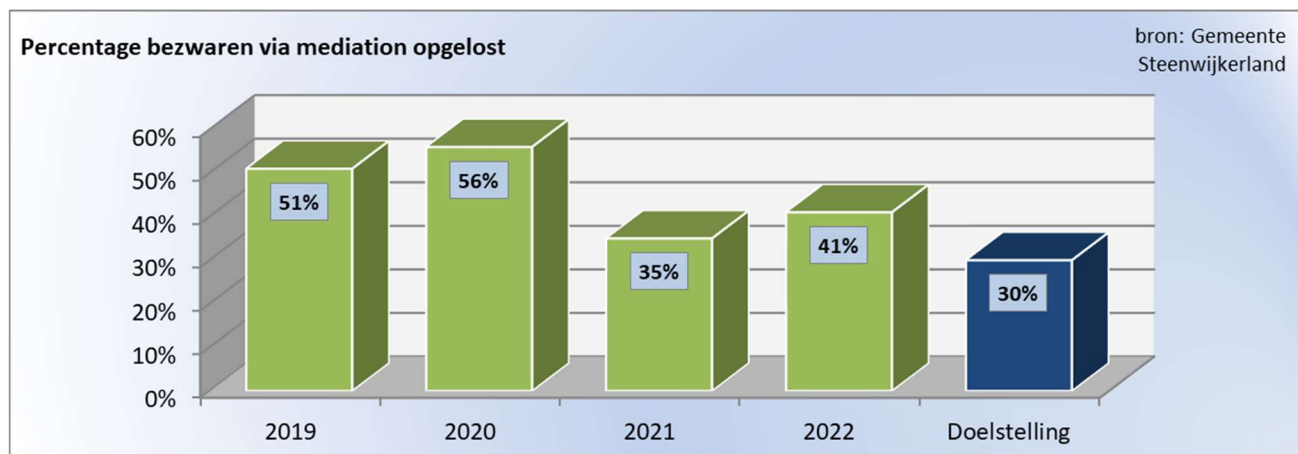
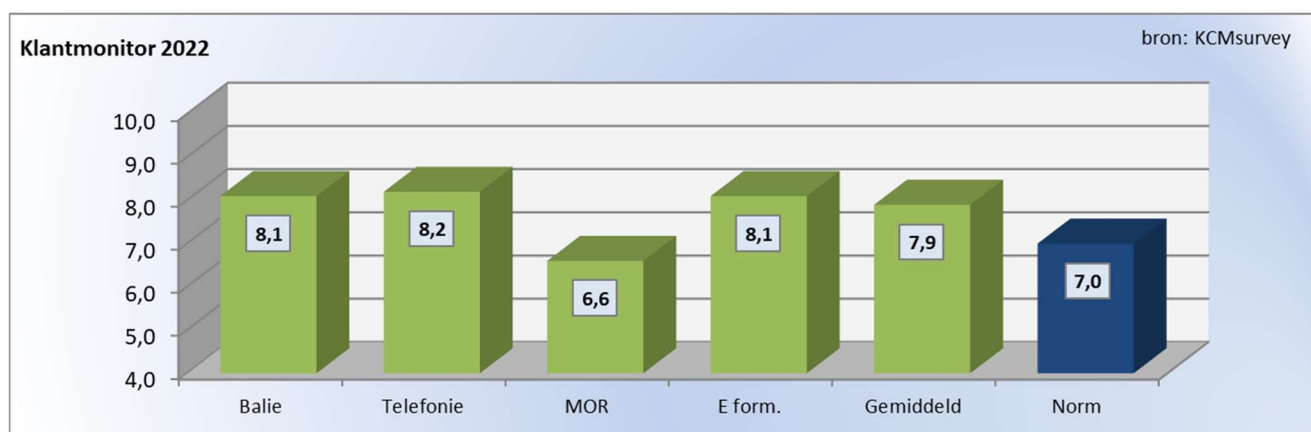
❖ Ontwikkeling doelstellingen

Ook 2022 stond deels nog in het teken van corona. Daarnaast had een andere ontwikkeling gevolgen voor de dienstverlening aan de balies en onze capaciteit: de crisis in Oekraïne. Ondanks dat de vrije inloop tijdelijk niet mogelijk was, is de waardering voor onze dienstverlening aan de balies onverminderd hoog gebleven. De geplande evaluatie van deze 'vrije inloop' kon door deze ontwikkeling echter niet doorgaan.

Het Inwonerspanel is een vaste waarde als we inwoners willen vragen wat zij vinden van een bepaald onderwerp. Ook in 2022 hebben we weer een aantal onderzoeken gedaan. Bijvoorbeeld voor de nieuwe bestuursperiode. Die heeft veel inbreng opgeleverd voor het coalitieakkoord: wat vinden inwoners belangrijke onderwerpen voor de komende 4 jaar.

In 2022 hebben we een extra contactmogelijkheid voor inwoners en ondernemers toegevoegd: Whatsapp. We zien dat daar volop gebruik van wordt gemaakt om ons berichten te sturen en vragen te stellen. Dat komt boven op de berichten/vragen via Facebook en Twitter.

Ook in 2022 houden we onszelf met rapportages bijvoorbeeld over de MOR of terugbelverzoeken scherp op mogelijke verbeteringen.

Het percentage via mediation opgeloste bezwaren is 41%.

Thema 2: Participeren met lef

We doen het samen. Bouwen aan leefbare en toekomstbestendige kernen

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Herkenbaarheid en laagdrempelige van de 'sleutelfiguren' van de		Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	
		De samenwerking tussen de maatschappelijke partners (sociaal werk, woningcorporatie, politie) is inmiddels een werkwijze die steeds verder wordt geprofessionaliseerd	●

maatschappelijke partners in het gebied.		door onder andere ook daadwerkelijk op locatie te gaan werken en zo dichtbij de inwoner te staan.	
--	--	---	--

Stimuleren eigenaarschap

De website is operationeel waar ideeën, inspiratie, workshops vindbaar zijn maar bijvoorbeeld ook een leidraad om van een idee een initiatief te maken en vervolgens tot uitvoering te brengen		De website is bijna gereed. In het voorjaar van 2023 zal de website in de lucht zijn. In de praktijk werken de gebiedscoördinatoren overigens wel met het loketprincipe om een initiatief mogelijk verder te brengen.	X
--	--	---	---

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Vraagstukken die leven in de kernen en wijken vragen veelal een integrale benadering. Vele onderwerpen raken verschillende organisaties en zijn dus niet alleen voor een woningcorporatie, politie, sociaal werk of gemeente. Om te voorkomen dat de inwoner van de ene naar de andere organisatie wordt verwezen, worden deze onderwerpen (tenzij privacygevoelig) in het zogenaamde gebiedsoverleg besproken. Dit stimuleert een integrale aanpak én de samenwerking tussen de professionele organisaties. Hier hebben we inmiddels goede ervaringen opgedaan en wordt verder uitgebreid door o.a. in veel kernen ook daadwerkelijk kantoor te houden en op straat te zijn.

Initiatiefnemers worden geholpen met tips en handreikingen om van een idee een initiatief te maken dat uiteindelijk uitmondt in realisatie. Deze tips en handreikingen, de zogenaamde gereedschapskist, stellen wij digitaal beschikbaar via onze website.

Thema 3: Wij bewegen mee

Participatie zit in ons bloed

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald X = niet gehaald NB = Niet bekend
We organiseren inspiratietours/workshops voor medewerkers over buurtinitiatieven	Inspiratietours/workshops	Na een periode waarin weinig kon vanwege de coronamaatregelen zijn we in 2022 weer gestart met een inspiratietour langs diverse dorpsinitiatieven.	●

De vraag staat centraal

Website operationeel met "loket" voor buurtinitiatieven		De website is bijna gereed. In het voorjaar van 2023 zal de website in de lucht zijn. In de praktijk werken de gebiedscoördinatoren overigens wel met het loketprincipe om een initiatief mogelijk verder te brengen.	X
---	--	---	---

Gemeente is zichtbaar en goed benaderbaar

De gemeente organiseert meerdere kernbezoeken. (met de samenwerkingspartners)		Samen met onze gebiedspartners zijn we meer in de kernen aanwezig.	●
---	--	--	---

'Elkaar gelukkig weer ontmoeten'

'In de eerste maanden van 2022 hadden we nog volop te maken met coronabeperkingen, maar daarna konden we weer echt vorm en inhoud geven aan onze samenleving. Dat we weer "los" konden met elkaar was een verademing voor iedereen. Ik ben dit jaar ook bewust overal bij geweest; de gondelvaarten en corso's, jaarmarkten en Vestingfeesten, Dicky Woodstock, het carbidschieten. Al die evenementen die zo kenmerkend zijn voor Steenwijkerland. Het was goed om overal de sfeer te proeven, mijn gezicht te laten zien en zo ook een signaal af te geven: we kunnen elkaar gelukkig weer ontmoeten.'

Rob Bats

'Begrip voor boerenprotesten'

'Ik ben een plattelandsgemeenteraadslid, voel me verwant met de bevolking van deze gemeente. Daarom begrijp ik ook als geen ander hoeveel paniek er in al die boerengezinnen is geweest. En hoe groot de onzekerheid nog steeds is. Steenwijkerland telt heel veel boerenbedrijven, het "boeren" hoort bij deze gemeenschap. We ondersteunen hun ongenoegen dan ook en respecteren hun verzet. Honderd boeren met tractoren verzamelden zich voor het gemeentehuis, en wij hebben de ruimte gegeven voor een robuust protest, maar zijn wél samen het gesprek aangegaan in de raadzaal. Het is hier rustig verlopen, daar ben ik blij om. De omgekeerde protestvlaggen waren stille getuigen van boeren die zich in hun voortbestaan bedreigd voelden. De vlaggen hebben hier lang gehangen op provinciale en lokale wegen. Toen ze begonnen te rafelen, zijn ze weggehaald. Op particuliere erven hangen ze nog wel, maar dat vind ik begrijpelijk: de stikstofproblematiek is nog niet opgelost en dat is een van de uitdagingen waar de overheid voor staat.'

Rob Bats

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Steenwijkerland kent een drietal gebiedscoördinatoren met elk een aandachtsgebied. Veel gemeenten met een dergelijke omvang als Steenwijkerland kennen soortgelijke functies. Zij stimuleren de samenwerking tussen inwoners en de gemeente als het gaat om inwonersinitiatieven en gemeentelijke initiatieven. Zij bevorderen de leefbaarheid en samenwerking in de buurt. Hierdoor hebben inwoners invloed op hun eigen leefomgeving. Voorwaarde is wel dat de initiatieven op de juiste plek bij de gemeente binnenkomen en dat het maatschappelijk belang wordt erkend. Gebiedscoördinatoren, een initiatievenloket, goede gebiedsgerichte samenwerking met andere gebiedspartners (sociaal werk, woningbouwcorporatie, politie) helpen hierbij.

Thema 4: Goede ideeën zijn goud waard

Goede initiatieven zijn goud waard

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Ondersteunen zoveel mogelijk kwalitatief goede subsidieaanvragen	Stimuleren bekendheid subsidiemogelijkheden	Via de regeling inwonersinitiatieven zijn in 2022 17 buurtinitiatieven ondersteund. Dit zijn diverse initiatieven zoals ondersteuning van het seniorenplatform voor het thema Veiligheid in en rondom huis, 4 mei monument in Giethoorn, 350 jaar Stad Blokzijl, enkele buurttuinen, etc. Het jaarbudget van € 140.000 was niet toereikend voor alle initiatieven. Eén initiatief is doorgeschoven naar 2023.	●

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Inwonersinitiatieven in Steenwijkerland komen tot stand door een groot organisatievermogen van inwoners. Wij ondersteunen hen in de planvorming en het peilen/creëren van draagvlak in de buurt. De voorbereiding en met name de uitvoering kosten vaak geld. Naast de bestaande financiële middelen voor de plaatselijke belangen en wijkverenigingen is er een nieuwe laagdrempelige regeling voor inwonersinitiatieven. Hiervan wordt goed gebruik gemaakt. Een onafhankelijke commissie (van inwoners) beoordeelt de aanvragen. Deze commissie komt maandelijks bijeen om de ingekomen subsidieaanvragen te beoordelen. Na een positieve beoordeling wordt de subsidie zo spoedig mogelijk (veelal binnen 2 weken) beschikbaar gesteld.

Thema 5: Laten zien doet verkopen

Delen is inspireren

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022 Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Aandacht voor inwonersinitiatieven en het aanjagen hiervan.		Er is via de gemeentelijke website, sociale media en de gemeentelijke pagina in de Steenwijker Courant (huis-	●

aan-huis) aandacht besteed aan de regeling, de commissieleden en initiatieven.

Wat voor effect / impact heeft corona / Oekraïne voor het programma “inwoner op 1” in 2022 gehad

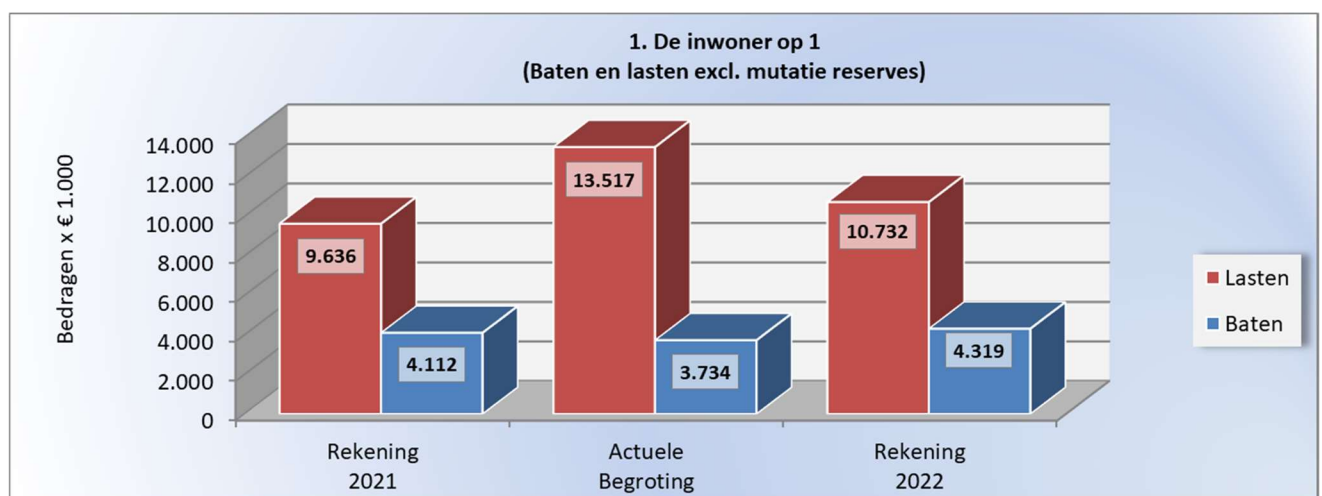
Onderwerp	Extra	Uit- of afstel
Corona		
	Geen	Geen
Oekraïne		
De vraag staat centraal/ Delen is inspireren	De diverse complexe, maatschappelijke dossiers hebben veel inzet gevraagd van communicatie en het digitaal kanaal. Hierdoor is het maken van de website K&W verder in de tijd geschoven.	Uitstel: streven is de website in Q1 2023 alsnog gereed te hebben.
Vrije inloop	In onze gemeente zijn veel Oekraïense vluchtelingen opgevangen. Om ze een goede start te kunnen geven was inschrijven in de BRP een belangrijke stap. Dit heeft veel inzet van burgerzaken gevraagd. Hierdoor hebben we de mogelijkheid van vrije inloop tijdelijk stopgezet.	Uitstel: Door het inzetten van capaciteit op de 1 ^e inschrijvingen, is de mogelijkheid van vrije inloop een aantal maanden stopgezet. Vanaf september 2022 zijn we daar weer mee begonnen.

'Bereidheid en compassie groot'

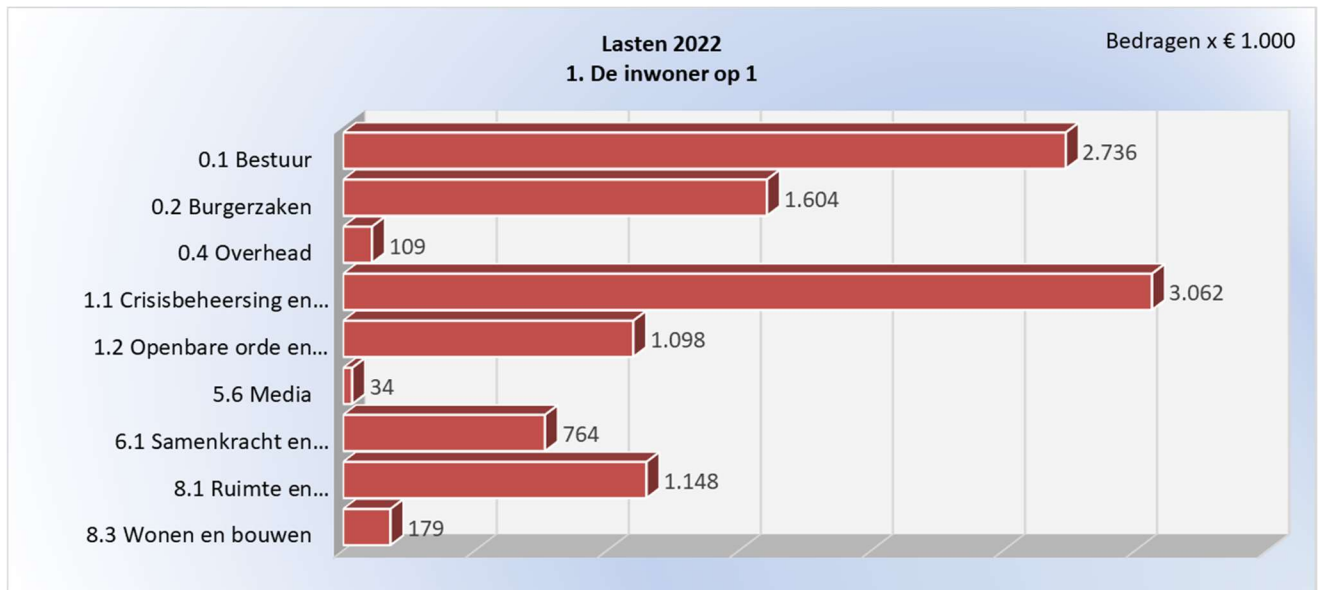
'We werden plots geconfronteerd met de Russische inval in Oekraïne. Grote groepen mensen sloegen op de vlucht en vonden ook in Steenwijkerland een veilig tijdelijk thuis. Driehonderd door oorlog ontheemde mensen voelden zich hier welkom. Uit solidariteit hebben wij de ramen van de raadzaal in de kleuren van de Oekraïense vlag geverfd, een spontane actie. Niet alleen de gemeente zorgde voor opvanglocaties, ook particulieren openden direct gastvrij hun huizen. De bereidheid en de compassie van de samenleving om iets te doen waren groot. Met hulp probeerden de gevluchte Oekraïners de draad weer op te pakken; volwassenen gingen aan het werk in onze gemeente, de kinderen naar school. Hoe we dat samen hebben gedaan is een compliment waard. Dat geldt ook voor de crisisnoodopvang in Giethoorn, in november en december, van 75 vluchtelingen uit andere gebieden. Vooraf hadden inwoners vragen. Dat begrijp ik wel. Door goede onderlinge afspraken en begeleiding door het Rode Kruis en sociaal werk is alles rustig verlopen. Er was geen wanklank.'

Rob Bats

Overzicht baten en lasten programma: Inwoner op 1

Waarom is het geld besteed?

2.2 Duurzaam

Waar gaan we voor?

AMBITIE: ENERGIENEUTRAAL

Energieopwekking met lusten en lasten lokaal
Maatschappelijk/gemeentelijk vastgoed energieneutraal
Afhankelijkheid aardgas verminderen

Ons streven is een energieneutraal Steenwijkerland in 2050. Samen met particulieren en bedrijven spannen we ons in het energieverbruik terug te dringen en meer energie op te wekken.

AMBITIE: BEWUSTWORDING

Actief informeren en communiceren
Klimaatadaptatie

Wij nemen onze verantwoordelijkheid om een duurzame woon-, leef-, en werkomgeving te ontwikkelen. Het actief benaderen van inwoners is hierin belangrijk. Bewustwording is ook nodig rondom klimaatadaptatie.

AMBITIE: CIRCULAIRE ECONOMIE

Minder restafval
Gemeentelijke organisatie in 2030 circulair
Bewustwording bij bedrijven
Asbest eraf, zon erop

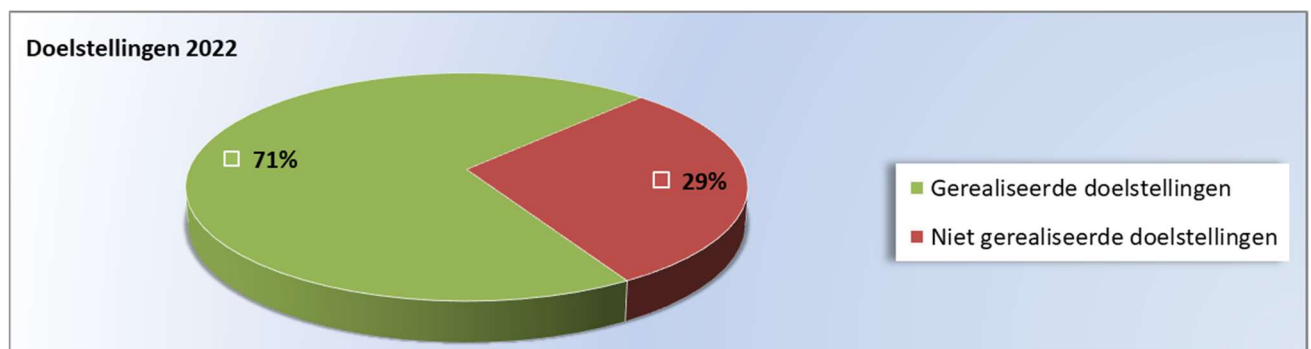
Voor de circulaire economie willen we niet alleen inwoners thuis uitdagen om grondstoffen te scheiden maar juist ook buitenshuis: bij ondernemers, een evenement, op de camping, op school en tijdens het sporten. Alle grondstoffen die niet verbrand worden dragen bij aan de circulaire economie.

Onze ambities uit het HHP zijn hieronder vertaald in doelen, beoogd resultaten in 2022 en bijbehorende acties/processtappen. Dit presenteren we volgens de 3 thema's uit het programma 'Duurzaam': Energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie.

❖ Trends en ontwikkelingen

Onderstaand geven we de belangrijkste trends en ontwikkelingen weer, die positief dan wel negatief hebben bijgedragen aan de beoogde resultaten. Dit betreffen zowel zelf tot stand gebrachte als niet beïnvloedbare zaken waar de gemeente mee is geconfronteerd.

- ▲ Stijgende grondstof- en energieprijzen zorgen ervoor dat steeds meer inwoners en ondernemers maatregelen nemen om te verduurzamen.
- ▲ Steeds meer inwoners nemen verantwoordelijkheid voor een schone openbare ruimte en ruimen gezamenlijk zwerfafval op.
- ▲ Steeds meer inwoners besparen op energie en schaffen zonnepanelen aan.
- ▲ Binnen diverse kernen wordt gewerkt aan initiatieven voor duurzame energie
- ▼ Door de hogere energiekosten hebben inwoners en maatschappelijke organisaties moeite om hun energierekening te betalen.
- ▼ Grondstoffen zijn schaars. Dit zorgt voor langere levertijden en hogere kosten.
- ▼ Het elektriciteitsnet is op veel plekken overbelast. Door deze netcongestie kunnen er op plekken knelpunten gaan ontstaan.

Thema 6: Energietransitie

Meer duurzame elektriciteit

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Stijging van opgewekte elektriciteit (groei van zonnestroom)	> 2020 71TJ	De groei van huishoudens met zonnepanelen blijft doorzetten. Er ligt inmiddels 8,8 GWh (31,70 TJ) zon op dak en er zit nog 1,9 GWh (6,84 TJ) in de pijplijn. In totaal zitten we voor zon op dak op ongeveer 18 % van onze doelstelling (10,7 (38,54 TJ) van de 59 GWh (212,52 TJ). Door het proces bij de Raad van State van het zonnepark Willemsoord en door vertraging van het zonnepark Wanneperveen is de oplevering van deze parken in tijd doorgeschoven. Aan zon op land is inmiddels 1,5 GWh (5,40 TJ) gerealiseerd. 43,1 GWh (155,25 TJ) zit in de pijplijn. In totaal is dit 40 % van onze doelstelling (44,6 (160,65 TJ) van de 112 GWh (403,42 TJ). Er komt herzien beleid met betrekking tot zon op land waarin het participatieproces verder is vormgegeven.	✗

Woningen met een betere energetische kwaliteit

Een andere vorm van monitoring opgezet in samenspraak met de netbeheerders. (gedragsverandering)		Er is landelijk een vorm van monitoring opgezet in samenspraak met de netbeheerders, waarbij we de afname van het gasverbruik monitoren (gecorrigeerd voor seizoensinvloeden per jaar) via metagegevens van Enexis/Rendo. We hebben de monitoring nog niet in kunnen zetten in het programma.	● X
Het gasgebruik neemt jaarlijks af (gecorrigeerd door seizoensinvloeden)	3%	Door de energiecrisis en prijsstijging van energie is in heel Nederland een grote afname te zien in het gebruik van het gasgebruik. Inwoners gaan over tot energiebesparende maatregelen en maken gebruik van de energiecoaches van Stichting Duurzaam Steenwijkerland om hun energiegebruik omlaag te krijgen.	●

Terugdringen van aardgasverbruik

Wijkuitvoeringsplannen zijn in uitvoering (o.b.v. transitievisie warmte)	2	In de drie startwijken in Steenwijk Noord (Woldmeenthe, Oostmeenthe en Nieuwe Gagels) zijn energieadviezen uitgevoerd in de vorm van pilots. Daaruit hebben we geleerd dat we in het vervolg in moeten zetten op grondige adviezen met handelingsperspectief voor huiseigenaren. Het rijk bereidt een wet voor om gemeenten meer instrumenten te geven om te kunnen sturen op aardgasvrije wijken.	●
--	---	---	---

Informereren en stimuleren van inwoners en ondernemers

Iedere inwoner en ondernemer is bekend met de doelen van programma duurzaam en kent begrip	Groener in de kop	De Stichting Duurzaam Steenwijkerland zet zich volop in om de inwoners te helpen met verduurzamen door acties, inzetten energiecoaches en het Infopunt Duurzaam Doen. Hierin kunnen inwoners informatie vragen over alle onderwerpen die met duurzaamheid te maken hebben. In onze publicaties en op onze Socials hebben we veel aandacht besteed aan besparingsmogelijkheden en we hebben 5 webinars, waar ongeveer 400 personen aan deel hebben genomen, verzorgd. Hierin zijn verduurzamingsmaatregelen voor huiseigenaren behandeld.	●
--	-------------------	---	---

Schone mobiliteit

Beschikbaarheid elektrische voertuigen: Deelautoconcept	10	In verschillende kernen en door verschillende energiecoöperaties wordt nagedacht en onderzoek gedaan naar de belangstelling en haalbaarheid om deel te nemen in een deelautoconcept. Buiten Willemsoord zijn nog geen concrete overeenkomsten gesloten.	X
Voertuigen micromobiliteit	>100	In 2022 zijn 4 mobiliteitshubs gerealiseerd in Steenwijk, Giethoorn, Blokzijl en Oldemarkt waar 42 e-bikes worden aangeboden. In het najaar is een subsidieregeling ingesteld die ondernemers in de vrijetijdseconomie helpt om een mobiliteitshub voor duurzaam vervoer te realiseren.	

Gemeentelijke eigendommen zijn in 2050 energieneutraal

Huidige eigen wagenpark wordt gesaneerd	5 Auto's	We zijn bezig met het verduurzamen van ons wagenpark. De auto's van Toezicht en Handhaving en de service-auto rijden elektrisch. De bedrijfsauto's bij het gemeentehuis moeten vervangen worden door elektrische auto's. In 2022 is onderzocht hoe vaak de auto's gebruikt worden om te kijken hoe een combinatie met een deelautoconcept gemaakt kan worden. Op basis hiervan zal de combinatie elektrische dienst/deelauto in 2023 tot besluitvorming komen.	X
---	----------	---	---

'Op gebied van duurzaamheid zien we een natuurlijke samenwerking ontstaan tussen de overheid en de samenleving. De Stichting Duurzaam Steenwijkerland, die volledig op vrijwilligers draait, helpt de gemeente op allerlei terreinen om haar duurzaamheidsambities waar te maken. Doelen die zijn voortgekomen uit de G1000 Burgertop en dus vanuit de samenleving zelf. Zo biedt de stichting hulp van energiecoaches die je bespaartips geven om je huis te verduurzamen, cursussen over een natuurvriendelijke inrichting van je tuin of hulp bij het terugdringen van zwerfafval. Deze initiatieven ondersteunt de gemeente financieel en hierin vinden wij elkaar. De stichting beminst het Infopunt Duurzaam Doen (Kerkstraat, Steenwijk), maar levert ook de kennis en motivatie. Dit loket is een laagdrempelig startpunt voor inwoners die willen werken aan duurzaamheid. De gemeente waardeert enorm wat men uitvoert voor Steenwijkerland en hoopt nog jarenlang samen te werken.'

Marcel Scheringa

❖ Ontwikkeling doelstellingen

In 2022 is een aanzet gegeven tot het herziene beleid "Zon op (Steenwijker)land" en een integraal klimaatbeleidsplan. Ook is in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) een start gemaakt met de opzet van de RES 2.0. Deze RES 2.0, dient voorzien van een Milieu Effect Rapportage, vastgesteld te worden in het voorjaar van 2024.

Thema 7: Circulaire economie

Gemeentelijke organisatie is in 2030 circulair

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Invoering CO2 prestatieladder	Afname CO2 bij uitvoering van werken	Eind 2022 is opdracht gegeven aan een extern bureau om de gemeente te begeleiden. Aan de hand van data over ons energieverbruik wordt de footprint opgesteld. In augustus 2023 hebben we onze CO2-footprint in beeld en weten wat we moeten doen om deze te verlagen.	✗

Minder afval per inwoner

Grondstoffenplan: projecten 2022 uitgevoerd	Projecten 2022	<p>Met de besturen van de gondelvaarten en corso's zijn afspraken gemaakt over het afval dat vrijkomt tijdens de bouw- en sloop van de corso's en gondelvaarten. De nieuwe manier van werken heeft voor 44.000 kilo minder afval gezorgd.</p> <p>Vanaf juli is het voor inwoners mogelijk om een adoptieafvalbak aan te vragen. Inmiddels staan in Oldemarkt, Scheerwolde en Giethoorn-Noord adoptieafvalbakken.</p> <p>In september heeft uw raad de verordening tegemoetkoming onvermijdbaar medisch afval vastgesteld. In 2022 hebben 46 inwoners hiervoor een aanvraag ingediend.</p> <p>Half oktober zijn huishoudens in het buitengebied geïnformeerd dat vanaf 2023 de restafvalcontainers in het buitengebied minder vaak geleegd gaan worden. De resultaten hiervan worden zichtbaar in 2023.</p>	●
---	----------------	--	---

Ondernemers zijn zich bewust van de circulaire mogelijkheden binnen hun bedrijf

Meest kansrijke sectoren (bedrijven) hebben inzicht op hun kansen naar een meer circulaire economie (Regio Zwolle en Provincie Overijssel)		Samen met Businessclub Steenwijkerland zijn we gestart met het opstellen van het Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen en Opdrachtgeven. We hebben gekeken naar welke stappen we kunnen zetten om samen met lokale ondernemers duurzaam aan te kunnen besteden. De eerste helft van 2023 werken we het Actieplan uit.	●
--	--	---	---

❖ Ontwikkeling doelstellingen

In 2022 hebben we veel aandacht besteed aan communicatie. Met de campagne 'Afval scheiden, geen Kunst aan!' hebben we met prachtige foto's laten zien dat grondstoffen waardevol zijn en dat goed scheiden belangrijk is voor een tweede (of derde) leven van die grondstoffen. De resultaten van de campagne zien we hopelijk terug in de cijfers van 2022.

Als belangrijke (regionale) opdrachtgever hebben we impact op het verminderen van de co2-uitstoot bij onze inkoop- en aanbestedingen. Met een inkoopkracht van meer dan 50 miljoen euro kunnen we gewenste maatschappelijke effecten in gang zetten. We kunnen als gemeente een bijdrage leveren aan de aanpak van de duurzaamheidsproblematiek door maatschappelijk verantwoord in te kopen. De ondertekening van het manifest MVOI sluit goed aan bij het in het coalitieakkoord 'Duurzaam Doorbouwen' opgenomen uitgangspunt dat wij als gemeente zelf het goede voorbeeld willen geven bij de aanpak van de duurzaamheidsproblematiek.

Thema 8: Klimaatadaptatie & Biodiversiteit.

Klimaatbestendig handelen

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Projecten uit Regionale en Lokale Adaptatie Strategie (RAS en LAS) uitgevoerd		<ul style="list-style-type: none"> De concept Lokale Adaptatie Strategie (LAS) /Lokale Uitvoeringsagenda (LUA) is aangeboden aan de plaatselijke belangen en Stakeholders ter consultatie. Na implementatie van opgehaalde informatie wordt de definitieve LAS/LUA begin 2023 aangeboden voor definitieve vaststelling. Uitvoeringsprojecten klimaatadaptatie zijn ingediend bij het Rijk voor de Impulsregeling. Gestart is met het opstellen van (regionale) eisen en richtlijnen voor klimaatbestendige en natuur inclusieve nieuwbouw. Oplevering medio 2023. Er is een financiële stimuleringsregeling klimaat adaptieve maatregelen voor inwoners en ondernemers opgesteld. Uitvoering start vanaf 1 maart 2023 Er is gestart met het opzetten van een bewustwordingscampagne voor de komende jaren gericht op klimaatbestendige inrichting van particulier terreinen en bedrijventerreinen en gedragsverandering bij hitte. Bij maatregelen in de openbare ruimte wordt klimaatadaptatie expliciet meegenomen in ontwerp en realisatie. 	<p>●</p> <p>●</p> <p>●</p> <p>●</p> <p>●</p> <p>●</p> <p>●</p>

❖ Ontwikkeling doelstellingen

In 2022 is gestart met de uitvoering van de regionale en de lokale uitvoeringsagenda klimaatadaptatie. In de vastgestelde Regionale Adaptatie Strategie (RAS) zijn de doelstellingen voor de komende 6 jaar bepaald hoe we als regio Fluvius aan de slag gaan met klimaatadaptatie. In de nu nog concept Lokale Adaptatie Strategie (LAS) hebben we specifiek vanuit de RAS ingezoomd naar Steenwijkerland. Waar is Steenwijkerland zijn we kwetsbaar op het gebied van hitte, wateroverlast, droogte en overstromingen, wat accepteren we en wat gaan we doen. Afgelopen jaar hebben we deze LAS en LUA voorgelegd aan onze PB's en belangrijke stakeholders in een zgn. consultatieronde met de vraag of u zich herkent in de voorliggende strategie en uitvoeringsagenda, stellen we de juiste prioriteiten, zijn we compleet, wat zijn uw ervaringen etc... Deze informatie verwerken we in de definitieve strategie en uitvoeringsagenda. Deze LAS en LUA 2023-2027 wordt begin 2023 voorgelegd om definitief te worden vastgesteld.

Wat voor effect/ impact heeft corona/ Oekraïne voor het programma “Duurzaam” in 2022 gehad

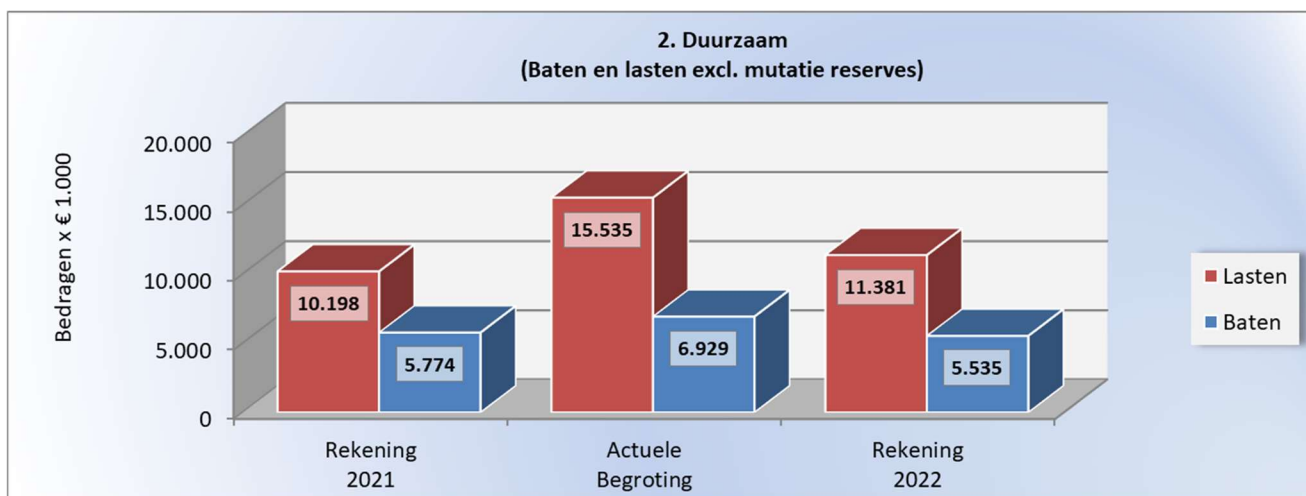
Onderwerp	Extra	Uit- of afstel
Corona		
	Geen	Geen
Oekraïne		
Energie neutraal	Door stijgende prijzen wordt de energietransitie en onafhankelijkheid van fossiele bronnen urgenter.	Niet van toepassing

‘Noodfonds energiereserve’

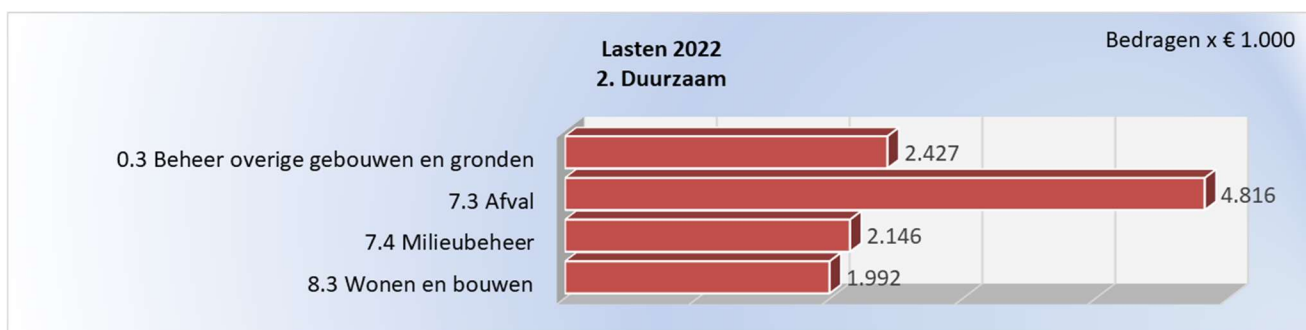
‘Door de sterk oplopende energiekosten kregen we vorig jaar signalen dat bepaalde maatschappelijke organisaties – zoals dorpshuizen en sportverenigingen – in hun voortbestaan werden bedreigd. We hebben daarom geld gereserveerd om deze instellingen financieel te ondersteunen en, als tijdelijke regeling, ook een extra “noodfonds energie” in het leven geroepen. Hiermee zorgen we dat organisaties die een aanvraag doen het hoofd boven water houden, en dat maatschappelijke activiteiten die belangrijk zijn voor de dorpskernen gewoon kunnen blijven doorgaan. Tegelijk moeten we natuurlijk wél samen werken aan een structurele oplossing voor de hoge energielasten. Het merendeel van dit noodfonds wordt dan ook – in 2023 – ingezet voor de verduurzaming van gebouwen; isolatie van spouwmuren, vloeren en glas. De urgentie voor deze aanpak is nu heel hoog.’

Marcel Scheringa

Overzicht baten en lasten programma Duurzaam

Waarom is het geld besteed?

2.3 Werk aan de winkel

Waar gaan we voor?

AMBITIE: TOERISME

Spreiding toerisme
Uitbreiding werkgelegenheid
Weerribben-Wieden als sterk merk

Het programma Duurzaam (Be)Leefbaar Toerisme (DBT) is gericht op het versterken van de (toeristische) economie met daarbij een duurzame balans tussen ecologie, economie en leefbaarheid. De op de langere termijn gerichte ambitie is: meer welvaart en welzijn voor de bewoners van Steenwijkerland.

AMBITIE: BEDRIJVIGHEID

Ja-gemeente voor ondernemers
Schrappen overbodige regels
Steenwijkerland koploper in de regio

We willen een koploper zijn in de regio. Niet zozeer om de beste te zijn, maar wij beseffen dat we in regionaal verband sterker staan en dat willen we uitstralen. We zijn een economische topregio, samen met Amsterdam, Rotterdam/Den Haag en Eindhoven behoort de Regio Zwolle tot de economische pijlers van Nederland.

AMBITIE: ARBEIDSMARKT

Verkleinen mismatch arbeidsmarkt

Onze inwoners gaven bij de start van deze collegeperiode werkgelegenheid aan als belangrijkste prioriteit voor het college. Mede daarom hebben wij hiervoor een apart bestuursprogramma ingericht, dat zich onder meer richt op het bij elkaar brengen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Juist nu de werkloosheid zal oplopen als gevolg van de coronacrisis zal dit een speerpunt blijven.

AMBITIE: BINNENSTAD STEENWIJK

Levendige en economisch vitale binnenstad

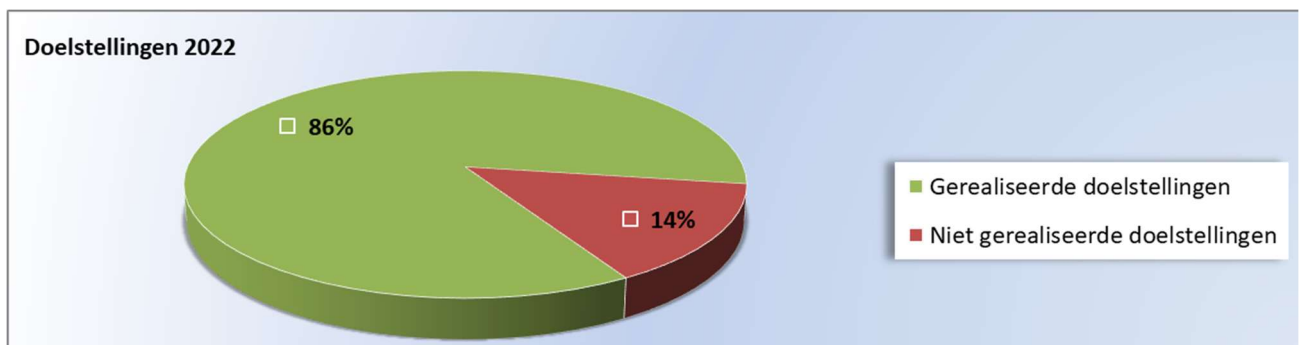
Ambitie is de binnenstad van Steenwijk levendig en economisch vitaal te houden.
Onze ambities uit het HHP¹ zijn hieronder vertaald in doelen, beoogd resultaten in 2022 en bijbehorende acties/processtappen.

¹ Het Hernieuwd Perspectief

❖ Trends en ontwikkelingen

Onderstaand geven we de belangrijkste trends en ontwikkelingen die positief dan wel negatief hebben bijgedragen aan de beoogde resultaten. Dit betreffen zowel zelf tot stand gebrachte als niet beïnvloedbare zaken waar de gemeente mee is geconfronteerd.

- ▲ Het begin van 2022 stond in het teken van vele coronamaatregelen, waardoor er voor Europa vanuit veel (intercontinentale) markten nog reisbeperkingen van kracht waren. Toen richting het einde van het eerste kwartaal diverse landen steeds meer coronamaatregelen lieten vallen, zagen we vrij snel daarna ook het reisverkeer toenemen.
- ▲ Het afnemen van de coronamaatregelen heeft ook een gunstig effect op de bedrijvigheid.
- ▲ Het binnenlands toerisme was al in 2021 terug op het niveau van 2019 en is in 2022 verder gegroeid.
- ▲ Het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen ziet veranderend consumentengedrag waarbij meer aandacht is voor binnenlandse vakanties, natuurlijke (landelijke) omgevingen en activiteiten in de open lucht. Daarnaast is er een landelijke trend naar langer verblijf en hogere uitgaven per verblijf.
- ▼ Hoewel de internationale- en intercontinentale reisbeperkingen als gevolg van corona veelal zijn opgeheven is het toerisme vanaf het Aziatisch continent in 2022 achtergebleven en nog steeds niet op het peil van voor corona.
- ▼ Als gevolg van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne heeft Nederland te maken gekregen met stijgende gas- en energieprijzen en mede als gevolg daarvan een hoge inflatie. Tot op heden is het effect hiervan op zowel het inkomend toerisme als het binnenlands toerisme beperkt gebleven maar de verwachting is wel dat de oplopende (reis)kosten de ontwikkeling van het toerisme steeds meer gaan beïnvloeden. Dit effect hoeft niet altijd negatief te zijn.
- ▼ Verminderde capaciteit van Schiphol heeft negatieve gevolgen voor inkomend toerisme.
- ▼ De arbeidsmarkt is krappere dan ooit en zeker de toeristische sector en de horeca hebben grote problemen personeel te vinden. En dit zien we in eigenlijk alle sectoren.
- ▼ De verwachting is dat Nederland grotere gevolgen van de oorlog zal ondervinden dan andere Europese landen. De Nederlandse economie is sterker afhankelijk van de internationale handel en daarom zal de werkloosheid verder oplopen en de koopkracht voor Nederlandse consumenten dalen. Dit heeft lokaal ook zijn weerslag.
- ▼ De stikstofcrisis raakt veel ambities van het nieuwe kabinet zoals woningbouw, infrastructuur en energietransitie. Dit heeft ook lokaal zijn invloed, ook voor bedrijven

'Eeserwold is booming'

'In de geschiedenis van deze gemeente zijn in één jaar tijd nog nooit zoveel bedrijfskavels verkocht als in 2022: Eeserwold is *booming* en inmiddels uitverkocht. De uitgifte van het bedrijventerrein – ruim 30 hectare – leek lange tijd niet van de grond te komen, maar is de laatste paar jaar gelukkig toch in een versnelling geraakt. Dat is vooral te danken aan de goede publiek-private samenwerking met grondeigenaar Roelofs en de Businessclub Steenwijkerland. De gemeente heeft een belangrijke rol gespeeld door met maatwerk te komen voor Eeserwold: een nieuw bestemmingsplan én nieuw beeldkwaliteitsplan, meer aangepast aan de huidige economische omstandigheden en beter afgestemd op de behoefte uit de markt.'

Bram Harmsma

Thema 9: Ondernemersklimaat

Excellent vestigingsklimaat

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald

We streven ernaar dat zich 3 nieuwe bedrijven vestigen op Eeserwold		De uitgifte verliep afgelopen jaar zeer voorspoedig. Het terrein is nagenoeg uitverkocht.	●
Nieuw bestuursafspraken met West Overijssel over het aanbod van bedrijventerreinen		In 2022 is onder regie van de provincie het proces gestart over de nieuwe bestuursafspraken over het (toekomstig) aanbod en de kwaliteit van de bedrijventerreinen. We zetten hierbij in – gezien de ontstane tekorten – op extra hectares. De afspraken worden in 2023 ondertekend.	●
Vastgesteld bestemmingsplan voor het Gedempte Steenwijkdiep		De publicatie van het ontwerpbestemmingsplan is vertraagd, door de noodzaak om aanvullend milieukundig onderzoek te doen. Het streven is het ontwerpbestemmingsplan in Q2 van 2023 te publiceren en afhankelijk van bezwaren vast te stellen.	X
Aanbevelingen verbetering dienstverlening naar aanleiding van verkiezing MKB vriendelijkste gemeente		Het plan van aanpak voor de verbetering van de MKB dienstverlening is gereed. In de uitwerking intern tussen verschillende afdelingen liggen er werkafspraken gemaakt om de dienstverlening voor ondernemers (op het gebied van accountmanagement, vergunningen, communicatie door KCC en bijv. grondzaken) te verbeteren op basis van de uitgangspunten van het Plan van Aanpak. Verdere acties worden in 2023 uitgevoerd.	●
We bouwen aan een vitale, aantrekkelijke binnenstad van Steenwijk		<p>Het afgelopen jaar is met ondernemers, eigenaren en bewoners gewerkt aan een vitale en aantrekkelijke binnenstad. Onlangs is de gemeenteraad met een informatienota geïnformeerd over de resultaten. Samengevat onderstaand de resultaten per thema:</p> <p><u>Aanbodstructuur en leegstand</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Subsidieregeling stimuleren vitaliteit binnenstad: in 2022 is 1 subsidie verstrekt en 2 aanvragen in behandeling; - Opstellen visie deelgebied binnenstad West en doorvertaling ervan in gebiedsontwikkeling samen met eigenaren. <p><u>Ruimtelijke kwaliteit:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Oplevering ondergrondse bedrijfsafvalcontainer; - Voorbereiding en oplevering poortjes Gasthuisstraat; - Oplevering street art (Kalverstraat); opstellen beheervisie park Rams Woerthe, vooruitlopend op investeringen in park. <p><u>Toeristische promotie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Aanschaf 3 digitale informatiezuilen (LEADER). Na levering worden deze in 2023 geplaatst; - Uitvoering stadscheques, kleine initiatieven door derden. 	●
Realisatie aantrekkelijke verbinding (looproute vanaf het) station met binnenstad van Steenwijk		<p>In 2022 is de route op inrichtingsmaatregelen verkend. Er worden zgn. "staptegels" met daarop een geprint logo van de vestingstad, aangelegd tussen station en de binnenstad.</p> <p>Centrale plek bij de routing is de entree bij de binnenstad (pleintje bij slager en bios). Dit is vooralsnog een rommelig gebiedje met beperkte ruimtelijke kwaliteit. Er is een ontwerp en begroting gemaakt voor een herinrichting. De begroting is in lijn met de daarvoor beschikbare financiële middelen. Echter door de forse prijsstijgingen (materialen/grondstoffen) is deze nog niet aanbesteed. Verwacht wordt dan dat het budget niet toereikend is. We beraden ons hoe hiermee om te gaan.</p>	●
Opstellen en uitvoeren nieuw prestatieideal met de BCS		Het afgelopen jaar kenmerkt zich door een goede samenwerking met de BCS. Voorbeelden daarvan zijn: RPA is gestart met 2 opleidingen, Bedrijventerrein	

		Eeserwold is volop in ontwikkeling, Keurmerk Veilig Ondernemen voor 6 bedrijventerreinen, eerste editie van het werkfestival i.s.m. de BCS, de lokale vraag voor uitbreiding van bedrijventerreinen zijn geïnventariseerd (t.b.v. nieuwe bestuurlijke afspraken) en we doen samen onderzoek naar subsidieaanvraag bij de provincie voor de versnelling van de toekomstbestendige werklocaties. Begin 2023 worden de nieuwe prestatiedeals met de BCS opgesteld en wordt hier uitvoering aan gegeven.	●
Aanjaagfonds inzetten om ondernemend Steenwijkerland uit de crisis te helpen		Het aanjaagfonds ondernemers is in 2022 nog niet verder uitgewerkt. In samenwerking met ondernemers (verenigingen) zou hier verder uitwerking aan gegeven worden, m.n. de verbreding naar thema's als duurzaamheid en circulariteit. Mede als gevolg van het ontbreken van ambtelijke capaciteit is dit in 2022 niet verder uitgewerkt. In 2023 is hier wel ruimte voor om dit op te pakken en uit te werken.	✗

Versterken regionale samenwerking

We blijven actief in de regio en aangesloten op de voor Steenwijkerland belangrijke thema's (Economic Board, Toerisme, Economie en Arbeidsmarkt)		In meer of mindere mate zijn we bij de tafels van Regio Zwolle betrokken. De prioriteit ligt bij de tafels Economie, Arbeidsmarkt en Leefomgeving. Hier geven we vanuit Steenwijkerland input op. Binnen HCA zijn we met arbeidsmarktprojecten zoals het RPA een voorbeeld voor andere gemeenten. Zowel ambtelijk als bestuurlijk zijn wij aangesloten op de Economic Board. In 2022 hebben we stappen gezet om beter samen te werken tussen alle disciplines die in Regio Zwolle samenwerken, daarvoor is het zogeheten 'bloembladoverleg' in het leven geroepen. In 2023 ontwikkelen we dit door.	●
We informeren actief de raad en de ondernemers over de regio Zwolle		Wanneer er vanuit Regio Zwolle beleidsstukken of besluiten worden genomen, wordt de gemeenteraad hierover geïnformeerd. Met enige regelmaat komt er regionaal een klankbordgroep Raden en Staten samen. Een overleg om de raden beter te kunnen informeren en te weten wat er op gemeenteraadsniveau speelt. Vanuit Steenwijkerland is hier ook een raadslid afgevaardigd. In december zijn alle raadsleden uitgenodigd voor een raadsbijeenkomst vanuit Regio Zwolle om de raden mee te nemen in de laatste ontwikkeling en ook de raden te bevragen over hoe zij graag betrokken willen worden. Hier zijn vanuit Steenwijkerland 7 raadsleden aanwezig geweest.	●
Doen actief mee in de lobby Regio Zwolle		We zijn ambtelijk en bestuurlijk vertegenwoordigd in het Lobby en Public Affairs overleg van Regio Zwolle. Daar hebben we input en denken we mee over de lobbydoelstellingen voor Regio Zwolle. We zijn hier actief in omdat de lobby van Regio Zwolle goed scoort. Uit onderzoek van WePublic is gebleken dat Regio Zwolle als tweede, na Twente, scoort als een van de krachtigste lobby-regio's van Nederland. Door o.a. input voor de Regio Deal en uitvoeringsagenda's van de Regio brengen we belangrijke thema's voor Steenwijkerland over het voetlicht bij regio en rijk.	●
Regionale samenwerking versterkt op het gebied van de vrijetijdseconomie	2022	De regionale samenwerking op het gebied van vrijetijdseconomie is in 2022 verder versterkt. Onder andere is de samenwerking gezocht op het gebied van duurzame mobiliteit dat in 2023 wordt geconcretiseerd.	●

Versterken arbeidsmarkt

Met investeringen binnen 5 jaar 10% van de beroepsbevolking bereiken	5 jaar 10%	Het aantal inwoners met een bijstandsuitkering is in 2022 licht gedaald t.o.v. 2021. De focus heeft dit jaar vooral	
--	------------	---	--

	<p>gelegen op het toe leiden van Oekraïense vluchtelingen naar werk (in totaal 140 in 2022). Daarnaast hebben we in 2022 een aantal initiatieven ontplooid om de arbeidsmarkt te versterken en de beroepsbevolking te bereiken. Naast de inzet voor de Regionale Praktijk Academie, voor het realiseren van praktijkonderwijs én het werven van leerlingen, is m.n. het georganiseerde Werkfestival in het oog springend. Op een leuke manier (food, find, fun) heeft het bedrijfsleven zich gepresenteerd, inclusief de beschikbare vacatures. Deze formule viel in de smaak, zowel bij bezoekers (beroepsbevolking) als de bedrijven. Hiermee zijn we goed op weg om de arbeidsmarkt te versterken en de beroepsbevolking te bereiken. Daarnaast zijn we onderdeel van het HCA programma waarbij inwoners en ondernemers met een bijdrage kunnen investeren in scholing voor zichzelf of in hun personeel. Tot aan eind 2022 hebben daar 138 inwoners en 37 werkgevers (voor hun personeel) gebruik van gemaakt. Ook dragen projecten zoals de RPA (Regionale Praktijk Academie) hieraan bij.</p>	
--	---	---

Focus op Toerisme & Recreatie

<p>De focus op toerisme & recreatie</p>	<p>De afgelopen periode is sterk ingezet op de versterking van het toerisme. In lijn met een, door de Stichting NP Weerribben-Wieden opgestelde en door de raad vastgestelde, toeristische visie. Met financiële ondersteuning van de provincie Overijssel en het rijk (o.a. Regio Deal) zijn een groot aantal projecten in het programma Duurzaam (Be)leefbaar Toerisme gerealiseerd en/of in gang gezet. Bij de toelichting op het programma Duurzaam (Be)leefbaar Toerisme wordt u hierover geïnformeerd.</p>	
---	--	---

'Deelfiets uitkomst op platteland'

'We hebben Weerribben-Wieden goed weten te positioneren als Nationaal Park van Wereldklasse en daar ook subsidie voor gekregen vanuit het rijk en de provincie. Eén van de ambities is het beter spreiden van toerisme. Een pilot die daar goed bij aansluit is "smart mobility" met de elektrische deelfiets. Er zijn vorig jaar veertig deelfietsen geplaatst bij hubs, knooppunten in Steenwijk, Giethoorn, Oldemarkt en Blokzijl. Het idee is dat je met de Weerribben-Wieden app op de ene plek een e-bike reserveert en betaalt, en die op een andere plek weer inlevert.

Dat kun je combineren met andere vormen van vervoer, zoals de bestaande ecowaterbus en straks ook deelauto's, -scooters en -bakfietsen. Ook wordt het project uitgebreid naar buurgemeente Westerveld, met hubs in Frederiksoord en het Holtingerveld bij Havelte. Op deze manier willen we gasten verleiden om langere tijd in het gebied te verblijven. Er wordt al goed gebruik van gemaakt, zowel recreatief als ook door eigen inwoners voor bijvoorbeeld woon-werkverkeer. Zo is de deelfiets óók een duurzaam antwoord op de mobiliteitsarmoede op het platteland.'

Bram Harmsma

'Aanpak leegstand succesvol'

'Vanuit deze samenwerking, en een integrale visie op de binnenstad komt ook de aanpak van leegstand voort. Daar hebben we in 2022 een mooie slag mee geslagen. Je ziet de laatste jaren een sterke toename in het online shoppen, het fysieke aantal winkels slinkt en we krijgen een overschot aan het aantal vierkante meters detailhandel. Ruimte die we goed kunnen gebruiken voor de grote woonbehoefte, dus pakken we die omslag versneld aan. Zo zorgen we nu voor een "hoofdroute" in de stad waarlangs we graag aantrekkelijke winkels willen behouden en een "aanlooproute" waar de woonfunctie meer aandacht krijgt. Het resultaat is dat je meer sfeer, meer beleving en kwaliteit in je winkelbestand krijgt. Dáárvóór bezoeken mensen het centrum.'

Bram Harmsma

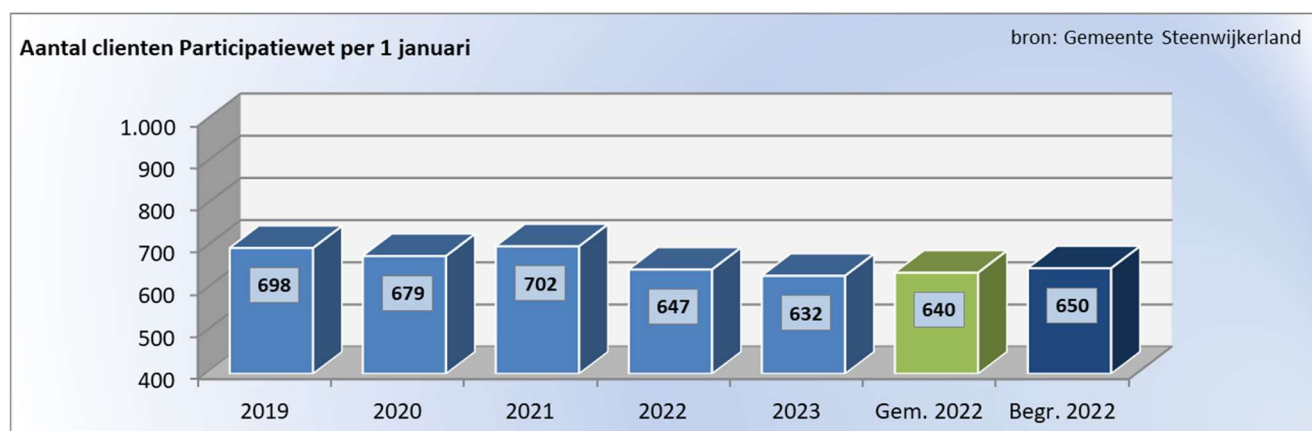
'Noodfondsen steun in de rug'

'De door corona in het leven geroepen subsidieregelingen Vitaliteitsfonds en Frisse Start voor organisaties en inwoners zijn vorig jaar verlengd. Door corona konden veel evenementen en activiteiten niet doorgaan, waardoor clubs soms in de financiële problemen zijn geraakt; de exploitatie, energie- en andere kosten aan gebouwen, materialen en terreinen gingen wél gewoon door. Met deze noodfondsen willen we als gemeente zorgen dat verenigingen niet omvallen. Daarnaast bieden we inwoners een steuntje in de rug om elkaar weer te ontmoeten en motiveren hen om het vrijwilligerswerk weer op te pakken. Inwoners en maatschappelijke organisaties

kunnen maximaal 1000 euro aanvragen uit de pot Frisse Start; we hebben in 2022 maar liefst 95 aanvragen gehad. Kleine, maar belangrijke particuliere initiatieven.’

Trijn Jongman

‘RPA schoolvoorbeeld samenwerking’

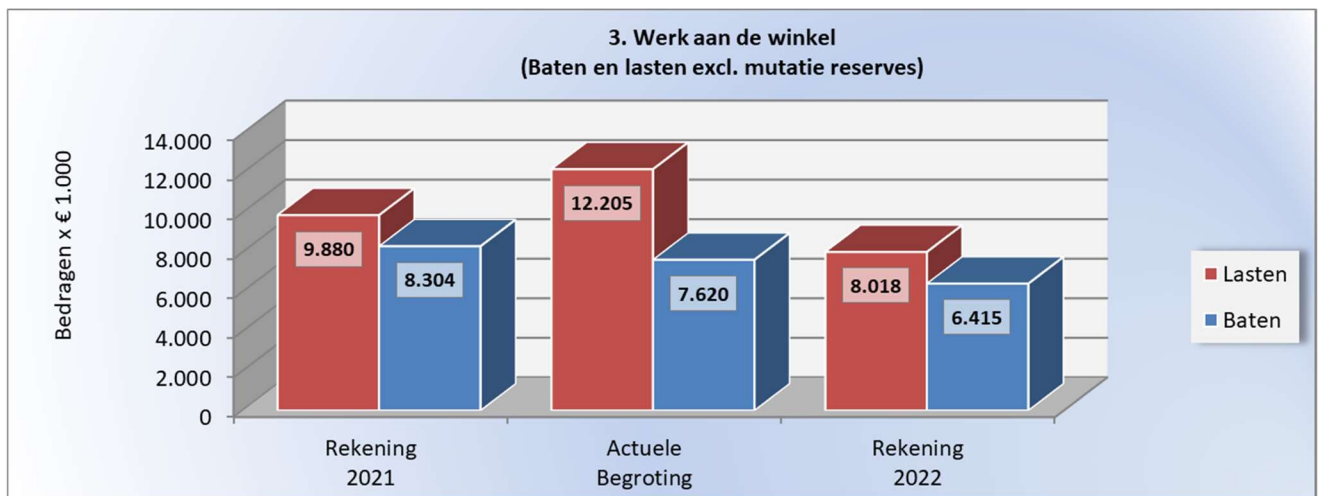
‘In 2022 is de Regionale Praktijk Academie (RPA) opgericht, een van de innovatieve werkgelegenheidsprojecten in Steenwijkerland. Dankzij de vruchtbare samenwerking tussen onderwijs, overheid en ondernemers hebben we weer een aanbod van (technisch) mbo-onderwijs in Steenwijk. Wat mij betreft een klassiek schoolvoorbeeld van hoe je de handen ineen kunt slaan. Er zijn meer handen nodig op de werkvloer en de leerlingen krijgen een baangarantie. Een belangrijke rol is natuurlijk weggelegd voor VO scholen in de regio, maar ook voor bedrijven uit Steenwijkerland, Westerveld en Meppel. Zij verdienen alle credits. Samen hebben we het verschil kunnen maken, want ook zonder de aanjagende rol van de gemeente was dit nooit gelukt.’

Bram Harmsma

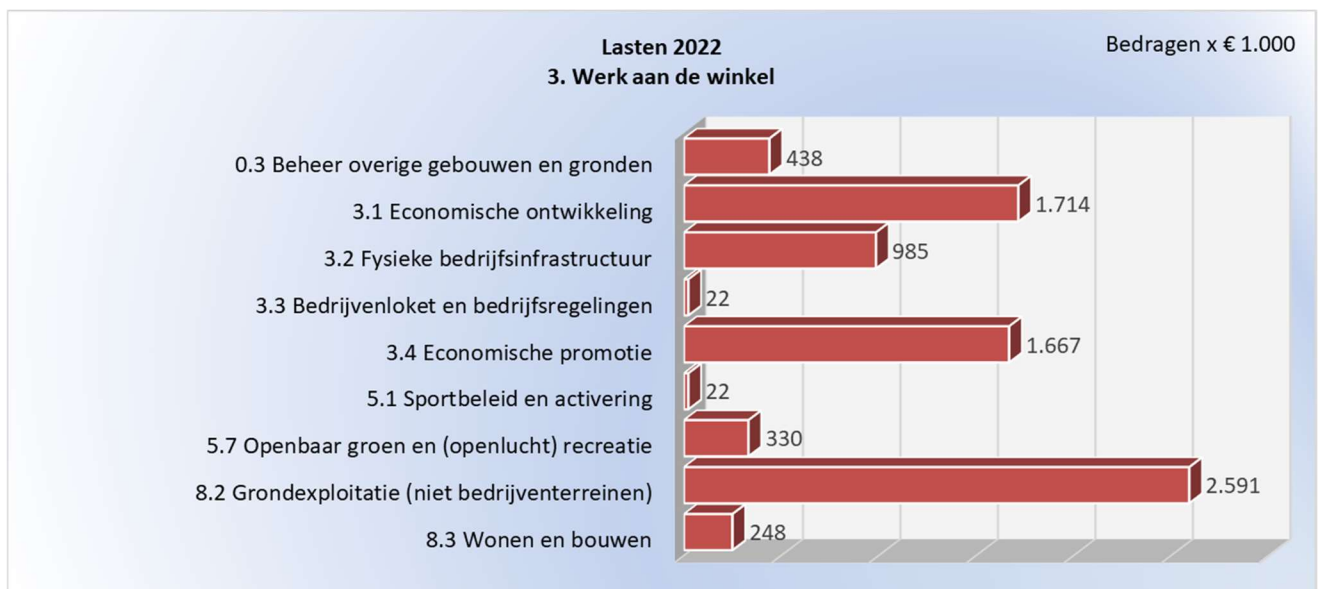
Wat voor effect/ impact heeft corona/ Oekraïne voor het programma “Werk aan de winkel” in 2022 gehad

Onderwerp	Extra	Uit- of afstel
Corona		
Zichtbaarheid accountmanagement		Zichtbaarheid is minder geweest omdat de medewerkers simpelweg moeilijker ‘extern’ konden gaan naar bedrijven en instanties toe. Gelukkig is 2022 ook het jaar geweest waarin de coronamaatregelen grotendeels zijn verdwenen; dus dit is gaandeweg weer opgepakt.
Oekraïne		
Huisvesting	Vanuit het cluster Economie is er ook capaciteit vrijgemaakt voor de werkgroep huisvesting voor Oekraïners	

Overzicht baten en lasten programma Werk aan de winkel

Waarom is het geld besteed?

2.4 Samenredzaam

Waar gaan we voor?

AMBITIE: MEEDOEN (EEN INCLUSIEVE SAMENLEVING)

Steenwijkerland sluit niemand uit
Passend werk voor wie dat nodig heeft
Inwoners kunnen lezen, schrijven en internetten
Kinderen verlaten school met een diploma

Als college willen we dat inwoners zoveel mogelijk de regie over hun eigen leven kunnen voeren en mee kunnen doen.

AMBITIE: STIMULEREN

Vrijwilligers worden gewaardeerd en ondersteund
Verbeteren gezonde leefstijl voor inwoners

De helft van onze inwoners is actief als vrijwilliger en laat zien zich (samen) verantwoordelijk voor de samenleving te voelen. Een belangrijk speerpunt van ons is hen te waarderen, te ondersteunen en waar mogelijk op meerdere terreinen in te kunnen zetten.

AMBITIE: ONDERSTEUNEN

Passende zorg voor jong en oud
Hulp op maat voor wie dat nodig heeft
Verminderen en voorkomen armoede

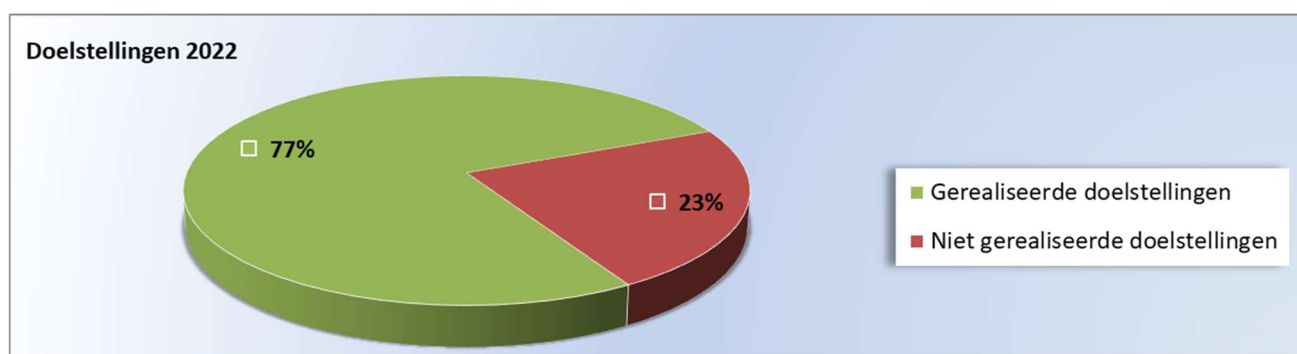
De toegang tot Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo), Jeugdwet en Participatiewet zijn eind 2019 onder 1 dak gehuisvest om integraal goed te kunnen onderzoeken wat inwoners nodig hebben. Integraliteit en samenwerking zijn erg belangrijk om passende zorg en ondersteuning te kunnen bieden.

Onze ambities uit het HHP zijn hieronder vertaald in doelen, beoogd resultaten in 2022 en bijbehorende acties/processtappen. Dit presenteren we volgens de 3 thema's uit het programma 'Samenredzaam': Inclusieve samenleving, preventie en ondersteuning.

❖ Trends en ontwikkelingen

Onderstaand geven we de belangrijkste trends en ontwikkelingen die positief dan wel negatief hebben bijgedragen aan de beoogde resultaten. Dit betreffen zowel zelf tot stand gebrachte als niet beïnvloedbare zaken waar de gemeente mee is geconfronteerd.

- ▲ Door het landelijke uitstellen van de transitie Beschermd Wonen van 2023 naar 2024 ontstaat meer ruimte om beter toegerust te zijn op de overheveling van taken per 2024. 2022 en 2023 gebruiken we om voor te bereiden op de taken die op ons afkomen en invulling te geven aan de transformatieopgave (invoering beschermd thuis').
- ▲ De energietoeslag maakt dat de minimadoelgroep beter in beeld komt (verborgen armen).
- ▲ Per 1 januari 2023 start Kredietbank Nederland als nieuwe partij om onze inwoners te ondersteunen.
- ▼ De gemeentelijke ambtelijke capaciteit staat onder druk. Er is sprake van een krappe arbeidsmarkt en een relatief 'kleine vijver' waar meerdere gemeenten in vissen. Dit resulteert in lang openstaande vacatures, nieuwe medewerkers met minder (relevante) werkervaring en hoge werkdruk. Ook bij zorgaanbieders en andere uitvoeringsorganisaties zien we de bedreiging van personeelstekorten.
- ▼ De inflatie (door o.a. de stijgende energiekosten) is hoger en duurt langer dan verwacht. Zowel de lage- en middeninkomens komen hierdoor in financiële problemen.

Thema 10: Transformatie 2,0 versoberen en versnellen

Inwoners die een maatwerkvoorziening nodig hebben worden goed geholpen vanuit één geïntegreerde (WMO, jeugdhulp, Participatiewet) gemeentelijke toegang

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 20220 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Alle medewerkers van de toegang werken naast de omgekeerde toets ook volgens de leidende principes en de benadering van positieve gezondheid		Alle medewerkers hebben in 2022 de training omgekeerde toets gevolgd en een deel de training positieve gezondheid. De overige medewerkers volgen in 2023 de training positieve gezondheid, zodat eind 2023 alle medewerkers geschoold zijn.	●

Inwoners krijgen zo thuisnabij mogelijk ondersteuning en hebben zo min mogelijk last van grenzen tussen zorgwetten en zorgverleners

Meer inwoners komen eenvoudiger bij de juiste hulp uit en ervaren geen beperking van grenzen tussen zorgwetten en zorgverleners		Er is gewerkt aan structurele en effectieve afstemming tussen beleid en uitvoering m.b.t. de Wmo. Deze aanpak blijven we continueren. In opdrachtomschrijving voor het sociaal werk, welke vanaf 2024 opnieuw is aanbesteed, is het aanbod van cliëntondersteuning wederom onderdeel van de opdracht. Daarnaast vraagt het aanbod van cliëntondersteuning nog om intensivering. Het scholen van consulent(en) tot WLZ-(Wet langdurige zorg) aandachtfunctionaris is doorgeschoven naar 2023.	●
---	--	---	---

In 2022 is er een goede afstemming tussen de zorg die vanuit onderwijs wordt ingezet en de jeugdhulp

Onderzocht of de integrale werkwijze (VSO 't Ravelijn en trajectklas) uitgebreid kan worden		Het onderzoek is vanwege personeelstekorten gestagneerd. Eind 2022 is wel gestart met het verbinden van jeugdconsulenten aan scholen en kinderopvang. Leerresultaten uit de integrale werkwijze (VSO 't Ravelijn en trajectklas 't Tij) worden hierin meegenomen.	X
De uitkomsten van het onderzoek naar de pilot Jongeren in Beweging worden vertaald in een vernieuwing van de werkwijze		Jongeren in Beweging wordt succesvol ingezet op het Tij. De vernieuwde werkwijze wordt gecontinueerd in 2023.	●

'Dyslexiezorg hoort op school'

'Steenwijkerland loopt landelijk voorop waar het gaat om de zorg en aandacht voor dyslexie. In 2020 zijn we gestart met een proef die "dyslexiezorg op school" heet en waaraan alle Accrete en Op Kop basisscholen in de gemeente deelnemen. Kinderen die vanwege ernstige dyslexie moeite hebben met lezen en spellen, krijgen daarbij ondersteuning en begeleiding vanuit school en niet van een (zorg)aanbieder vanuit de jeugdhulp. Door het zo te organiseren kun je kinderen sneller en beter helpen, daar ben ik van overtuigd. De proef is succesvol. Wat begon als een pilot pakken we nu structureel aan. Voor ons is duidelijk dat dyslexiezorg weer onderdeel moet zijn van het onderwijs, en niet van de jeugdzorg. Er zijn landelijk plannen om die verantwoordelijkheid bij de scholen te leggen, in Steenwijkerland gebeurt dat dus al.'

Trijn Jongman

'Filmpjes versterken zelfbewustzijn'

'*Samen voor Ryan* krijgt steeds meer bekendheid. Het is een geslaagde samenwerking van kinderopvang, onderwijs, sociaal werk, de GGD en de gemeente. Doel is dat meer kinderen in onze gemeente met meer vaardigheden van school komen zodat zij als volwassenen beter in staat zijn om zelfstandig mee te doen in de samenleving. Een mooi voorbeeld is het nieuwe project Levensvaardigheden. Vanuit dat project was er in 2022 voor leerlingen van het primair én voortgezet onderwijs extra aandacht voor sexting, catfisch en diversiteit. Centraal staat de vraag: wat kun je zelf doen om dit te voorkomen? De filmpjes die daarover zijn gemaakt versterken het zelfbewustzijn van zowel de kijkers als de makers. Ze kunnen ook worden vertoond op basisscholen in andere gemeenten, ter voorbereiding van jonge leerlingen op het voortgezet onderwijs.'

Trijn Jongman

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Er is sinds corona een blijvende trend van toenemende complexiteit in casuïstiek zichtbaar. Hierop is ook de bestaande woningnood van invloed, wanneer reguliere woonoplossingen (bijvoorbeeld bij scheidingen of zelfstandige woonruimte voor jongeren) niet voorhanden zijn.

De landelijke nadruk die ligt op 'de menselijke maat' is ook in onze gemeente van toepassing. Inzetten op de omgekeerde toets, positieve gezondheid en werken vanuit de bedoeling (zoals bijvoorbeeld in *Samen voor Ryan*) sluiten hier zeer goed bij aan.

Integraal werken is daarnaast van toepassing binnen de eigen organisatie, maar ook zeker met netwerkpartners. Onder meer toenemende personeelstekorten (in- en extern) en complexe, gemeentegrens overstijgende, vraagstukken maken de noodzaak tot samenwerking groter. Dit is ook in het afgelopen jaar succesvol gegroeid.

Thema 11: Maatschappelijke opgaven

Mensen met een arbeidsbeperking wordt een beschutte werkplek geboden

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022?	Gehaald? ● = gehaald X = niet gehaald NB = Niet bekend
		Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	

Het minimaal realiseren van de landelijke taakstelling van beschutte werkplekken in onze gemeente in 2022	21	In 2022 zijn 24 beschutte werkplekken gerealiseerd door NoordWestGroep en komen we dus boven de landelijke taakstelling uit. In onze begroting waren we uitgegaan van 25 beschutte werkplekken.	●
---	----	---	---

Het aantal inwoners dat niet kan deelnemen aan de samenleving vanwege armoede neemt af

Hulpvraaggericht inzetten van het minimabeleid	Per 1 jan 2022	Met ingang van 1 november 2022 is er, naast de formulierenbrigade van Sociaal Werk de Kop, bij de gemeente een informatiemedewerker in dienst die inwoners ondersteunt bij het aanvragen van o.a. minimaregelingen. Deze informatiemedewerker is zichtbaar in alle kernen om zoveel mogelijk inwoners te bedienen. Dit gebeurt hulpvraaggericht vanuit o.a. het maatwerkbudget, Het Volwassenenfonds, Sam&, het Geldloket en de Voorzieningenwijzer.	●
Inwoners kunnen met gebruikmaking van het minimabeleid meedoen in de maatschappij		Door gebruik te maken van het minimabeleid kunnen inwoners actief deelnemen in de maatschappij welke indirect een positieve invloed kan hebben op de gezondheid en de toegankelijkheid van de gemeente bevordert.	●
Gemeente helpt zelfstandig ondernemers met financiële problemen		In 2022 zijn ondernemers met financiële problemen via maatwerk doorverwezen naar passende ondersteuning bij externe partners. Komend jaar zal actief ingezet worden op de hulp van (ex)ondernemers met schuldenproblematiek. Samen met KBNL, Zuidweg & Partners, én het RBZ zal de hulpverlening verder uitgediept worden.	●
Onderzoek naar revolverend fonds schuldhulp		De onderzoeken naar het revolverend fonds zijn opgeschoven naar 2023 omdat de samenwerking met de GKB beëindigd werd en er een aanbesteding liep.	X
Toekomstscenario samenwerking GKB is afgerond		Het toekomstscenario GKB is in 2022 afgerond. De samenwerking met de GKB is per 1 januari 2023 beëindigd, voor de bestaande dossiers behoudt de gemeente een regierol. Inmiddels is er een nieuwe partij: de Kredietbank Nederland (KBNL).	●
Onderzoek afgerond naar doorontwikkeling bewindvoering		Dit onderzoek is gestart en afgerond in 2022. De gemeente heeft adviesrecht bij schuldenbewind, dit wordt al uitgevoerd. Daarnaast zal het product beschermingsbewind de komende twee jaar een aandachtspunt blijven. Met name de duur van schuldenbewind en de kwaliteit van beschermingsbewind.	●

Onderwijsachterstanden en voortijdig schoolverlaten wordt teruggedrongen

Deskundigheidsprogramma samen voor Ryan met onderwerpen als hechting, interprofessioneel werken en cultuursensitief werken.		Vanuit Samen voor Ryan zijn er ook afgelopen jaar meerdere trainingen en scholingen aangeboden. Veel professionals uit alle geledingen hebben hieraan meegedaan. Dit alles draagt bij aan het voorkomen van achterstanden en het creëren van kanselijkheid.	●
Aanbod voor PO en VO voor levensvaardigheden		Vanuit de projectgroep Levensvaardigheden zijn er in 2022 meerdere activiteiten opgezet voor het VO en in iets mindere mate het PO.	●
Onderzoek / testen hoe logopedie en fysiotherapie kan helpen in vroegsignalering		Dit is onderdeel van de Samen voor Ryan projectgroep Vroegsignalering. Deze pilot is vertraagd en wordt in 2023 opgestart.	X

Alle kinderen krijgen de kans om zich goed te ontwikkelen

90% van de 2- en 3- jarigen gaat naar een voorschoolse voorziening		Mede als gevolg van coronamaatregelen zijn minder peuters bereikt, dan beoogd (81%). Wel zijn er kinderen van Oekraïense vluchtelingen bereikt.	X
--	--	---	---

Het vergroten van duurzame gezondheidswinst en versterken van veerkracht

Verbinden van gegevens uit de diverse monitoren		Er is een start gemaakt met het inventariseren van diverse gegevensbronnen en de toepasbaarheid van die bronnen binnen een gemeentelijke monitor. Door diverse externe factoren (zoals hierboven al genoemd) heeft het proces lichte vertraging opgelopen.	●
Plan van aanpak doorontwikkeling Positieve Gezondheid		In 2022 hebben we een plan van aanpak positieve gezondheid opgesteld en in uitvoering gebracht. Eén van de concrete activiteiten is het aanstellen van een (tijdelijke) aanjager positieve gezondheid die vanaf 1 januari 2023 de inzet van positieve gezondheid binnen en buiten de gemeente aanjaagt.	●
Uitvoering geven aan: Plan van Aanpak samen in beweging		De training positieve gezondheid voor professionals is uitgevoerd. En er zijn 3 leernetwerkbijeenkomsten als vervolg daarop geweest. De voorbereiding voor uitvoering van de huisbezoeken 75+ loopt zodat er in het voorjaar 2023 gestart gaat worden. Daarnaast is er een schouw op toegankelijkheid uitgevoerd in Clingenborgh. Dit heeft onder andere geleid tot de start van een moment per maand in Zonnekamp waar ouderen geholpen worden hun digitale vaardigheden te verbeteren. Ook is de tweede cursus Grip en Glans uitgevoerd.	●
Uitvoering geven aan: Steenwijkerlands Sport & Beweegakkoord.		<p>Vanuit het Sportakkoord zijn verschillende activiteiten uitgevoerd. Voorbeelden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het programma Jongeren in beweging, - Begeleiding van inwoners naar sport- en beweegaanbod - Een fittest voor ouderen in Blokzijl - Ondersteuning van inwoners bij het aanvragen van een bijdrage voor het Volwassenenfonds en/of het Jeugdfonds Sport & Cultuur - Groepsleerkrachten van een aantal scholen hebben ondersteuning gehad bij het geven van gymles - Er is een pilot uitgevoerd met het opleiden van leerlingen tot juniorcoaches voor pleinspelen - Begeleiders van een aantal locaties van voorschoolse opvang zijn ondersteund bij het implementeren van bewegen in het dagelijks werk - In een aantal kernen is peutergym opgestart samen met sportaanbieders en voorschoolse opvang. <p>De uitvoering van de activiteiten vanuit het thema jongeren bewegen is wat vertraagd vanwege openstaande vacatures.</p>	●

Mensen met verward gedrag krijgen passende ondersteuning

Het actieplan voor de sluitende aanpak rondom mensen met verward gedrag wordt uitgevoerd.		Lokaal is ingezet op versterken van de samenwerking rondom zorg en veiligheid en voorkomen van escalatie. Bijvoorbeeld bij multi-probleem huishoudens of woonoverlast. We werken volgens de lijnen van casus- en procesregie. We maken daarbij duidelijke afspraken	●
---	--	---	---

over rollen en verantwoordelijkheden, informatiedeling en wijze van overleg. Regionaal is samengewerkt voor uitvoering van de Wet verplichte Ggz en Wet Zorg en Dwang waaronder uitvoering verkennend onderzoek, meldpunt verward gedrag en programmamanagement bij de GGD. Ook is een regionale agenda Zorg & Veiligheid samen met ketenpartners vastgesteld.

'We bereiken méér mensen'

'Het was een jaar waarin de financiële bestaanszekerheid van velen onder druk kwam te staan door oplopende energiekosten. Gelukkig kregen mensen met een laag inkomen een energietoeslag van het Rijk (in totaal 1300 euro). De aanvragen in Steenwijkerland waren opvallend: er meldden zich 2600 gezinnen voor de toeslag, terwijl er bij de gemeente maar 1100 gezinnen bekend waren die onder het armoede- en minimabeleid vallen.

Het CBS had al berekend dat Steenwijkerland 2800 huishoudens telt die in aanmerking kwamen voor de energietoeslag, en op basis van dit aantal kreeg de gemeente ook rijksbudget. Maar meer dan de helft van deze groep mensen had zich vóór de energiecrisis nooit gemeld met een hulpvraag. Misschien uit schaamte, of onwetendheid over de mogelijkheden. De gemeente kan hen nu wél bereiken en beter inspelen op wat nodig is. We hebben veel meer mensen in beeld om te ondersteunen met financiële regelingen die er juist zijn voor de doelgroep met een inkomen tot 130 procent van het sociaal minimum inkomen – landelijk is dat 120 procent. Bijvoorbeeld op gebied van sport en cultuur. De bedoeling is dat iedereen zo kan blijven meedoen in de samenleving.'

Trijn Jongman

❖ Ontwikkeling doelstellingen

In 2022 waren er meerdere (landelijke) ontwikkelingen die van invloed waren op doelstellingen in het programma Samenredzaam:

- De oorlog in Oekraïne: Er is veel inzet gegaan naar het organiseren van een goede opvang voor vluchtelingen uit Oekraïne. Het is gelukt om mensen van o.a. huisvesting, onderwijs, zorg en ondersteuning te voorzien. Vervolgens zijn er 160 Oekraïners ook succesvol naar werk begeleid.
- Mede als gevolg van de oorlog kwam er in 2022 een energiecrisis. Er is lokaal intensief inzet gepleegd om de energiearmoede voor inwoners te verkleinen. Dit heeft ertoe geleid dat er meer mensen met financiële problematiek in beeld zijn gekomen, die we ondersteuning kunnen bieden om escalatie te voorkomen.
- Toenemende (sub)regionale- en lokale samenwerkingen zorgen voor een effectievere inzet op maatschappelijke opgaven.
- Het lage aantal bijstandsuitkeringen en een laag percentage werkloosheid hebben een positieve invloed op het algemene welzijn van inwoners in onze gemeente. Dit draagt ook bij aan het verwezenlijken van doelstellingen uit het programma Samenredzaam.

'Oekraïners doen actief mee'

'Steenwijkerland heeft vorig jaar rond de 300 Oekraïense vluchtelingen opgevangen, zowel particulier als in hotels. Je ziet dat deze groep direct actief meedoet in de gemeente en dat de samenleving daar ook voor open staat. Jobcoaches hebben 164 Oekraïners begeleid naar werk. Bovendien heeft een groot aantal gebruik gemaakt van het aanbod bij het Taalpunt. Ik vind het een compliment waard aan deze mensen, die getraumatiseerd zijn door de oorlog, maar eenmaal in veiligheid heel snel kunnen schakelen, niet financieel afhankelijk willen zijn en positieve inzet tonen. Ook chapeau voor de zorgverleners, waaronder de huisartsen, die medische zorg bieden én voor de scholen die opvang hebben geregeld; Oekraïense kinderen draaien – zowel in Steenwijk als de kleine kernen in het buitengebied – gewoon mee in het regulier onderwijs.'

Trijn Jongman

Thema 12: Opgaven die worden getemporeerd

De Steenwijkerlandse samenleving sluit niemand uit

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB= Niet bekend
		Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	

In 2022 wordt er uitvoering gegeven aan het Regenboogbeleid.		In 2022 is door stichting Regenboog op diverse manieren gewerkt om een inclusieve samenleving te zijn die niemand uitsluit. Er wordt ingezet op ontmoeting, sociale acceptatie, zichtbaarheid en veiligheid. Het regenboogbeleid wordt in 2023 ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. Stichting Regenboog is eind 2021 gestart met uitvoeringsactiviteiten in de lijn met het (nog vast te stellen) beleid, zoals; <ul style="list-style-type: none"> – Diverse ontmoeting- en netwerkactiviteiten voor verschillende doelgroepen zoals; ouderen, jongeren, professionals etc.; – Zichtbaarheids campagne; – Regenboogweek met ontmoetingsmomenten en bewustwording creëren; – Voorlichting geven; – Ondersteuning bieden aan LHBTIQ+ers door ervaringsdeskundigen van de stichting. 	●
Uitvoering Lokale Inclusie Agenda		In 2022 zijn een aantal actiepunten uit de agenda uitgevoerd; <ul style="list-style-type: none"> - De interne werkgroep 'duidelijke taal' werkt aan de verbetering van toegankelijk taalgebruik. Dit doen ze samen met een inwonerstestpanel. Er is aandacht voor het taalgebruik in brieven en formulieren, maar ook op de website. - Medewerkers hebben in 2022 training 'omgekeerde toets' gevolgd. Door deze overstijgende aanpak waarin integraal wordt gewerkt is het makkelijker om maatwerk te bieden waardoor o.a. het vinden van werk toegankelijker is. - Vanuit het thema inclusief sporten en bewegen van het Steenwijkerlands Sport & Beweegakkoord is de behoefte van inwoners op het gebied van aangepast sporten in beeld gebracht. In 2023 wordt de inclusieagenda geëvalueerd. Hieruit zal blijken of en in welke vorm de inclusieagenda wordt voortgezet.	●

Het aantal inwoners dat moeite heeft met lezen, schrijven, rekenen of digitale vaardigheden neemt af

Er nemen 150 inwoners deel aan een aanbod om hun taalvaardigheid te vergroten	150	Het aantal deelnemers aan taalcursussen bij Taalpunt en bij Regionale Opleidingscentra (ROC's) komt uit op ongeveer 220 deelnemers. Hiermee is deze doelstelling ruimschoots behaald. Naast taalcursussen hebben deelnemers ook meegedaan aan taalwandelingen, leesgroepen en taalcafés. Het aanbod van taalactiviteiten is hiermee uitgebreid. Ook waren er in 2022 87 nieuwe deelnemers uit Oekraïne.	●
Er nemen 50 inwoners nemen deel een aanbod om hun rekenvaardigheid te vergroten	50	Rekenvaardigheden worden meestal meegenomen in bedrijfstrainingen over basisvaardigheden op de werkvloer. Dit jaar hebben deze trainingen niet plaatsgevonden. Vanwege de Oekraïne crisis is ervoor gekozen om een groot deel van de beschikbare capaciteit in te zetten op taallessen aan Oekraïense vluchtelingen. Inmiddels lopen de taallessen voor de Oekraïners goed en is capaciteit vrijgekomen om ook weer te focussen op die NT1 doelgroep en bedrijfstrainingen in het kader van basisvaardigheden en hiermee rekenvaardigheden.	X
Er nemen 50 inwoners deel een aanbod om hun digitale vaardigheden te vergroten	50	Op het terrein van digitale vaardigheden verzorgt de bibliotheek cursussen. Verder verzorgt Taalpunt 1 op 1 begeleiding op het terrein van digitale vaardigheden. Het bereik van 50 inwoners om hun digitale vaardigheden te vergroten is gehaald.	●

Versterken van inzet van vrijwilligers en maatschappelijke initiatieven in het sociaal domein

Het behouden van de vitaliteit van de vrijwilligersorganisaties als belangrijk onderdeel van de vitale samenleving

De doorontwikkeling van het VIP in samenwerking met Sociaal Werk de Kop is vertraagd vanwege werkzaamheden voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Sociaal Werk de Kop heeft besloten om voor 2023 het VIP te versterken door meer professionele capaciteit in te zetten. Voor behoud van vitaliteit van vrijwilligersorganisaties is de subsidieregeling Frisse Start ingericht. Veel organisaties hebben hier subsidie voor aangevraagd en een activiteit voor georganiseerd voor hun leden en vrijwilligers.

X

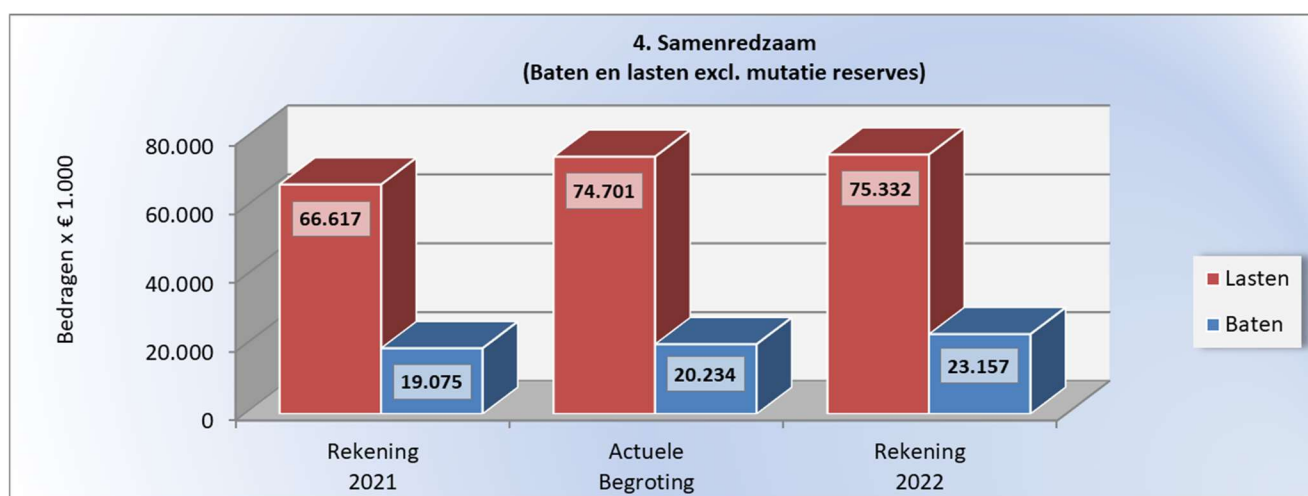
❖ Ontwikkeling doelstellingen

De inzet die gevraagd werd van de ambtelijke organisatie ten behoeve van de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne is ten koste gegaan van enkele doelstellingen uit het programma Samenredzaam. Echter is de opvang en ondersteuning van Oekraïners snel verwezenlijkt, doordat er al een goede infrastructuur van ondersteuning lag vanuit deze doelstellingen. De flexibiliteit die daar zowel in de ambtelijke organisatie als bij ketenpartners zichtbaar is geworden kan ook weer benut worden voor het weer opstarten van de ondersteuning aan alle inwoners.

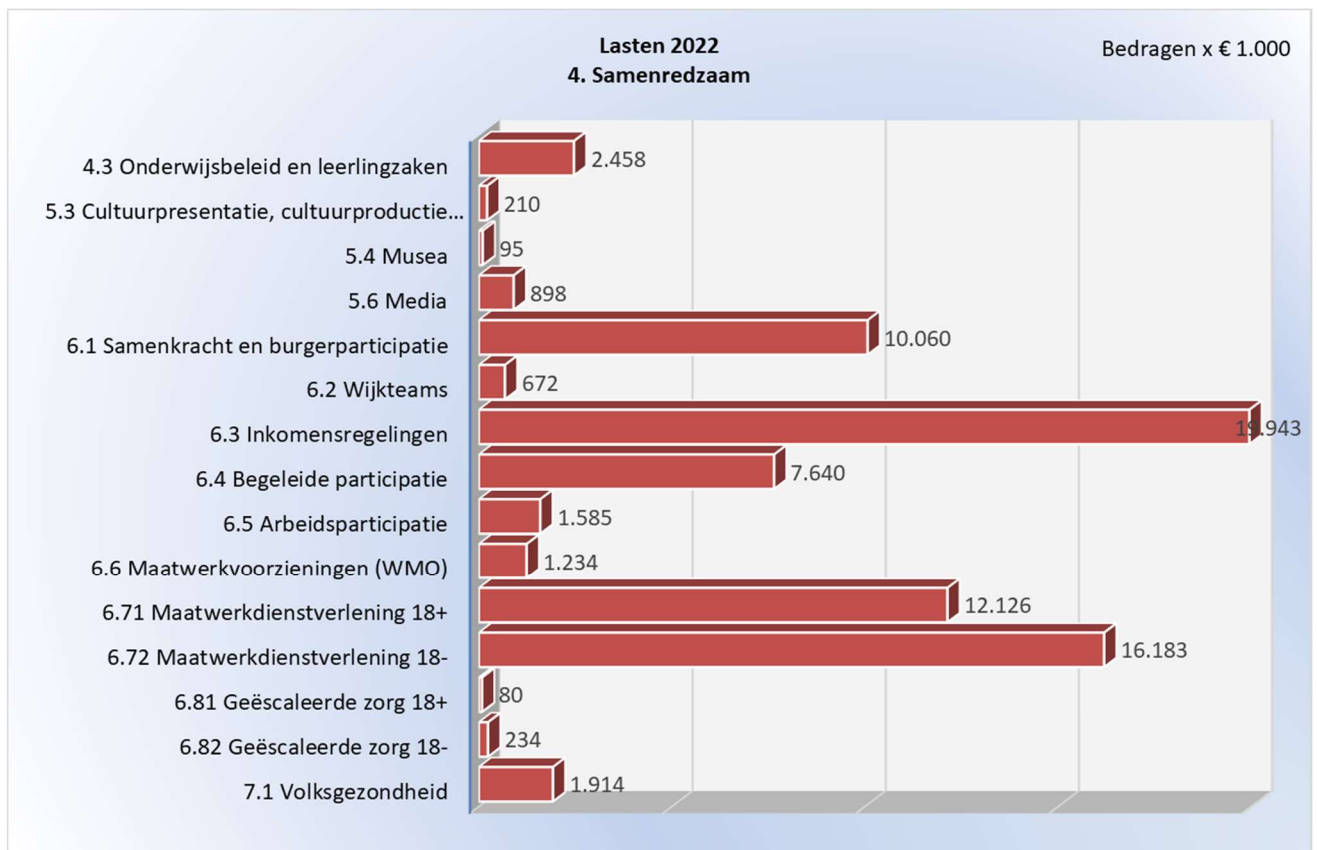
Wat voor effect / impact heeft corona / Oekraïne voor het programma "Samen redzaam" in 2022 gehad

Onderwerp	Extra	Uit- of afstel
Corona		
	Geen.	Geen.
Oekraïne		
Trainingen rekenaardigheden	In plaats hiervan is extra taalondersteuning voor Oekraïense vluchtelingen ingezet.	Uitstel
Doorontwikkeling vrijwilligersondersteuning	Vanwege extra inzet voor Oekraïense vluchtelingen door Sociaal Werk de Kop is dit uitgesteld naar 2023.	Uitstel

Overzicht baten en lasten programma Samen redzaam

Waarom is het geld besteed?

2.5 Mijn Steenwijkerland

Waar gaan we voor?

AMBITIE: HUISVESTING

Een passende woning voor jong en oud
Nieuwe sociale huurwoningen
Vergrijzing als kans
Goede en duurzame schoolgebouwen

We willen dat iedereen goed kan wonen in onze gemeente. Samen met de kernen en wijken zoomen we in op de woonbehoefte van jongeren en ouderen. Voor mensen met een lager inkomen, zetten we in op voldoende sociale huurwoningen.

AMBITIE: MOBILITEIT

Betere fietspaden
Veilige kernen en wijken
Slimme en duurzame mobiliteit

De strategische Mobiliteitsvisie 'Steenwijkerland duurzaam in beweging' is in concept klaar. Speerpunten zijn het verder ontwikkelen als fiets- en wandelgemeente, het realiseren van transfers, de zorg voor basismobiliteit en het verduurzamen van woon-werk-en bedrijfsverplaatsingen.

AMBITIE: LEEFOMGEVING

Verbeteren toegankelijkheid openbare ruimte
Versterken biodiversiteit
Stimulerende omgeving voor sport en cultuur

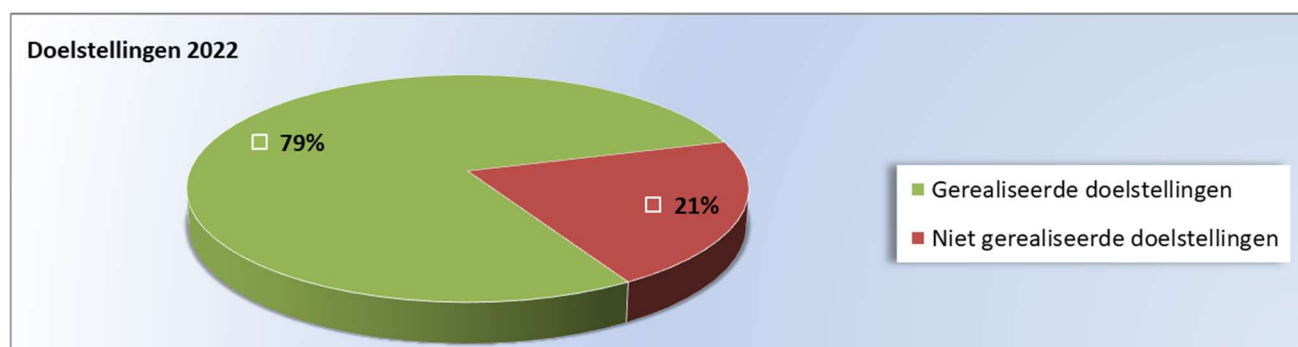
Mensen wonen graag in Steenwijkerland. Dat willen we graag verder verbeteren met een groene en verzorgde omgeving, prima en over de gemeente verspreide voorzieningen en een goede bereikbaarheid voor iedereen.

Onze ambities uit het HHP zijn hieronder vertaald in doelen, beoogd resultaten in 2022 en bijbehorende acties/processtappen. Dit presenteren we volgens de 6 thema's uit het programma 'Mijn Steenwijkerland': Aantrekkelijke en veilige leefomgeving, wonen, kunst en cultuur, sport en bewegen, mobiliteit, onderwijs en onderwijshuisvesting.

❖ Trends en ontwikkelingen

Onderstaand geven we de belangrijkste trends en ontwikkelingen die positief dan wel negatief hebben bijgedragen aan de beoogde resultaten. Dit betreffen zowel zelf tot stand gebrachte als niet beïnvloedbare zaken waar de gemeente mee is geconfronteerd.

- ▲ Regionale woondeals met het Rijk worden ingezet om de regio op de woningmarkt te vergroten, ook in West-Overijssel
- ▲ Onderzoek naar de insteek op innovatieve woonvormen om de woningbouw te kunnen versnellen
- ▲ Gebruik maken van de capaciteit uit de flexpools versnelling woningbouw van provincie en Rijk Mobiliteit
- ▲ Vanaf eind 2023 is er een nieuwe concessiehouder openbaar vervoer. Begin 2023 wordt afgestemd over de nieuwe dienstregeling. Samen met de provincie onderzoeken we of er andere vormen van publieke mobiliteit gevonden kunnen worden om de bereikbaarheid in Steenwijkerland te verbeteren.
- ▲ Bouwkostenstijgingen: zoeken naar innovatieve mogelijkheden voor bouwen, bijvoorbeeld scholen of woningen vanuit de 'fabriek' en zoeken naar meer samenwerking (delen van ruimten) door gebruikers.
- ▲ Verder gaande samenwerking tussen verenigingen en instanties binnen domein kunst en cultuur maar ook met andere domeinen maakt de lokale infrastructuur sterker;
- ▲ Het museumproject draagt bij aan een vitale binnenstad en aantrekkelijker woon- en werkklimaat voor inwoners;
- ▲ Samenwerken in de regio met andere gemeenten om gezamenlijk thema's (door) te ontwikkelen, bijvoorbeeld stimuleren talentontwikkeling in de regio (Vaktor), bibliotheekwerk van de toekomst (samenwerkingsverband binnen Overijsselse bibliotheken en gemeenten) of gemeentelijke samenwerking bij uitvoering cultuureducatie bij Kultuurklik (5 gemeenten waaronder Steenwijkerland hebben een convenant gesloten om dienstverlening zeker te stellen voor de toekomst);
- ▲ We kunnen als lokale overheid bijdragen aan herstel en behoud van ecosystemen en biodiversiteit door te werken aan het verbeteren van de ecologisch omstandigheden door onder andere het behouden, verbinden en verbeteren van onze groenblauwe structuren, zorgvuldig (ecologisch) beheer van onze openbare ruimte en vastgoed, gebiedsontwikkelingen natuurinclusief te ontwikkelen, onze inwoners bewust te maken van het belang van biodiversiteit, en bij al deze opgaven samen te werken met gebiedspartners.
- ▼ Hoge bouwkosten, krapte van personeel en milieueisen zetten de woningmarkt verder onder druk;
- ▼ In onze regio nog steeds stijgende huizenprijzen en prijzen bouwmaterialen
- ▼ Krappe arbeidsmarkt en gebrek aan capaciteit, zowel binnen als buiten de organisatie
- ▼ De inflatie kan niet worden gecompenseerd door de jaarlijkse inflatiecorrectie bij cultuurbudgetten en subsidies. Dit werkt scheefgroei in de hand;
- ▼ Gestegen kosten van olieproducten (bitumen in het asfalt en brandstofkosten voor de productie en de verwerking van asfalt) en de gestegen prijzen van betonproducten;
- ▼ Bewegen in het dagelijks leven is minder vanzelfsprekend en daar waar gesport wordt veranderen er ook behoeftes aan sportaccommodaties (bv andere eisen of tijdstippen). Dit zorgt ook voor andere vragen aan de gemeente om te faciliteren.

Thema 13: Aantrekkelijke en veilige leefomgeving

Mensen voelen zich mede-eigenaar van de leefomgeving

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Inwoners worden betrokken bij inrichten van de openbare ruimte bij nieuwe aanleg of groot onderhoud		Bij de planvorming voor de herinrichting van de Tukseweg fase 2 zijn de inwoners van Tuk intensief betrokken bij de plannen voor de herinrichting van de Tukseweg. Samen met	●

		de bewoners is er een plan gemaakt voor de inrichting van de openbare ruimte rondom de nieuwe school en het dorps huis op Tuk.	
Ondersteunen van inwonersinitiatieven	2 á 3	Er zijn verschillende initiatieven opgestart en een deel ervan is in 2022 gerealiseerd. Zo is er samen met PB Oldemarkt een plan ontwikkeld voor het verbeteren van het marktplein in Oldemarkt. In Vollenhove is bij de Wheeme door bewoners een speel- en ontmoetingsplek ontworpen en aangelegd, is er in de Bloemenbuurt in Steenwijk samen met bewoners een speel- en ontmoetingsplek gemaakt centraal in de buurt en is er in de centrale wadi van de wijk Kornputkwartier samen met inwoners een natuurlijke speelomgeving aangelegd.	●

Behoud cultuur en eigen identiteit

Antwoord op de vraag of er kernen of gebieden zijn die met duurzaam landschapsbeheer aan de slag willen		De subsidieregeling Streekeigen Landschap is het vervolg op Groene en Blauwe Diensten. Bij Groene en Blauwe Diensten konden deelnemers op individuele basis een contract afsluiten. Dat kan bij de regeling Streekeigen Landschap niet; daar is vorming van een gebiedscollectief een verplichting. Landschap Overijssel (LO) heeft verschillende mensen en groepen in Steenwijkerland benaderd om als collectief landschap te gaan beheren. Tot op heden leidt dat niet tot een verenigd beheer. Wel dragen op verschillende plekken in Steenwijkerland (individueel) inwoners bij aan behoud en verbetering van ons landschap. Dit zijn echter andere activiteiten die niet aansluiten op de regeling Streekeigen Landschapsbeheer.	●
Implementeren van duurzaam landschapsbeheer (indien een kern/gebied positief is)		Er is geen belangstelling getoond, waardoor implementatie is uitgebleven.	✗
Een vitaal aantrekkelijk landschap waar het goed wonen, werken en recreëren is	Kenmerk: poelen, houtwallen, singels, laanstructuren	<ul style="list-style-type: none"> - In Steenwijkerwold is een werkgroep opgericht die zich inzet voor het beheer en behoud van landschapselementen. - Met de Kopse Agrarische Natuurvereniging wordt samengewerkt aan duurzaam beheer en onderhoud van landschapselementen in de omgeving van Paasloo. - Voor het Braambos is een beheerplan opgesteld door Landschap Overijssel i.s.m. gemeente en inwoners. Het beheerplan richt zich op het behouden van de cultuurhistorische elementen in het bos, het behouden en bevorderen van de natuurwaarden. - Samen met de provincie Overijssel, landschap Overijssel en de gemeente Steenwijkerland is er een uitgiftedag landschappelijke beplanting georganiseerd. Daarbij konden inwoners tegen een gereduceerd tarief landschappelijk beplanting afnemen voor eigen erf of weiland. - In het voorjaar is er in Giethoorn en Dwarsgracht n.a.v. opwaarderen van de openbare ruimte een actie gehouden om de hoogstam fruitboom weer terug te brengen in het dorpsbeeld. Veel inwoners hebben meegedaan aan deze actie waardoor ook in de toekomst de hoogstam fruitboom onderdeel blijft van het Gietserse dorpsbeeld. 	●

Versterken biodiversiteit (met bijdrage aan positieve gezondheid)

Ecologisch beheer van 70% van onze bermen	70%	Aan deze doelstelling is in 2022 voldaan. In 2022 is een beheerplan ecologisch bermbeheer opgesteld. Met de uitvoering van dit beheerplan wordt gestuurd op ecologische	●
---	-----	---	---

		ontwikkeling van de bermen met behoud van verkeersveiligheid.	
--	--	---	--

Veilige kernen en wijken

Toename verkeersveiligheid in Steenwijkerland (o.b.v. landelijke cijfers)	Ten opzichte van 2017	Het aantal verkeersongevallen in 2022 (128) is afgenomen t.o.v. 2017 (166). Het aantal gewonden en dodelijke slachtoffers laat deze daling helaas niet zien. Op gemeentelijke wegen vielen vorig jaar 3 dodelijke slachtoffers te betreuren (in 2017: 2). In 2020 en 2021 zagen we overigens dat het thuiswerken - en dus beperkte vervoersbewegingen - een duidelijke afname liet zien in het aantal ongevallen (resp. 123 en 94).	●
---	-----------------------	---	---

'Waken over ons landschap'

'We zijn vorig jaar een nieuwe overeenkomst aangegaan met de Stichting Groene en Blauwe Diensten Overijssel, om het beheer en onderhoud van waardevolle landschapselementen in onze gemeente veilig te stellen. Het gaat bijvoorbeeld om boswallen, singels en poelen, natuurvriendelijke oevers of een bloemrijke akkerrand. Kwetsbare elementen, want het behoud is veelal afhankelijk van vrijwilligheid van landeigenaren en van subsidie. De bescherming ervan is belangrijk voor de biodiversiteit én de kwaliteit van ons buitengebied. Dankzij dit contract kunnen inwoners in het buitengebied een vergoeding krijgen voor het onderhoud of herstel van deze vaak zo karakteristieke landschapselementen.'

Melvin Smit

'Trefpunt voor jong en oud'

'Op Burendag mocht ik samen met bewoners de nieuwe ontmoetingsplek in de woonwijk Kornputkwartier openen in een wadi, een groenstrook die bij regenval ook dienst doet als waterberging. Een mooi voorbeeld van participatie met de buurt, die hier nauw bij betrokken is geweest. Het resultaat is een aantrekkelijk trefpunt voor jong en oud, centraal gelegen in de wijk, met zitgelegenheid en een avontuurlijke speelplek voor alle leeftijden die kinderen echt uitdaagt om te bewegen. Ook in Tuk wordt hard gewerkt aan een ontmoetingsplek; een initiatief uit de buurt zelf. Voor dit soort plannen is er financiële ondersteuning via de subsidieregeling 'Inwonersinitiatieven zijn goud waard'.

Melvin Smit

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Landelijk is er helaas een verslechtering van de verkeersveiligheid. Er zijn meer verkeersslachtoffers en de daling in het aantal verkeersdoden stagneert. Met het landelijke Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 is een pro actievare aanpak ingezet. In de afgelopen jaren zijn op verschillende thema's de risico's in beeld gebracht. Met de inschatting van de risico's kunnen preventief acties worden uitgezet. In het komende jaar wordt gekeken hoe we ook andere partijen kunnen laten aansluiten voor een integrale aanpak. Bijvoorbeeld handhaving en maatschappelijke partijen.

Thema 14: Wonen

Realistische groei woningbouw Steenwijkerland

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022?	Gehaald? ● = gehaald ✘ = niet gehaald NB = Niet bekend
In 2022 wordt uitvoering gegeven aan de woonagenda 2022-2026	Invulling kwalitatieve en kwantitatieve behoefte	Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen? De Woonagenda Steenwijkerland is begin 2022 vastgesteld. Er is in 2022 een start gemaakt met het uitvoeren van de 33 acties uit de woonagenda. Zo is een globale inventarisatie gemaakt van benodigde gemeentelijke gronden voor woningbouw t/m 2030. Ook is een planning en monitoringsystematiek voor de woningbouw uitgewerkt. Tweemaal per jaar wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de voortgang in de woningbouw.	●

In 2022 wordt uitvoering gegeven aan het investeringsplan sociale woningbouw 2018-2027 voor de toevoeging van sociale huurwoningen		In Scheerwolde zijn na de sloop van 3 woningen 8 nieuwe huurwoningen opgeleverd. In Steenwijk zijn aan de Sluisweg en de Vesting in totaal 24 appartementen gebouwd welke begin 2023 in gebruik zijn genomen. Aan de Prins Bernardstraat zijn 5 woningen opgeleverd. Het bestemmingsplan voor de bouw van 21 appartementen op de locatie Gouden Engel is vastgesteld, maar er is beroep ingesteld bij de Raad van State. Voor locaties in Oldemarkt en Tuk zijn plannen in vergevorderd stadium.	●
--	--	--	---

Een passende woning voor iedereen

Nieuwe meerjarige prestatieafspraken opgesteld met de woningcorporaties en huurdersorganisaties		In december 2022 zijn nieuwe meerjarige prestatieafspraken opgesteld voor de periode 2023-2027. Met de woningcorporaties Woonconcept en Wetland Wonen en met de huurdersverenigingen De Veste en Zwartewaterwiede. Ook met de woningcorporatie Woonzorg Nederland zijn meerjarige prestatieafspraken opgesteld. In het voorjaar wordt de jaarschijf van het voorgaande jaar geëvalueerd en elk najaar wordt een nieuwe jaarschijf opgesteld.	●
De taakstelling voor de huisvesting van statushouders wordt gehaald		De gemeentelijke taakstelling voor het huisvesten van statushouders is in 2022 ruimschoots behaald. De totale taakstelling voor 2022 was het huisvesten van 60 personen. Vanuit het Rijk kwam de opdracht om versneld te huisvesten, waarmee werd ingelopen op de taakstelling van 2023. Er zijn in totaal 75 statushouders gehuisvest in 2022, dus 15 extra. Er waren in 2022 288 vrijkomende woningen in Steenwijkerland, waarvan er 21 zijn toegewezen aan statushouders. Dit is met 7,5% mutatiegraad dus nog onder de in de prestatieafspraken afgesproken maximale 10% gebleven.	●
Realisatie van nieuwe plekken voor woonwagengebouwen		In 2022 is er een tijdelijke vergunning verleend voor 4 standplaatsen aan de Parallelweg in Steenwijk. Het woonwagengebouwbeleid wordt in 2023 aan de raad voorgelegd.	✘

Impuls aan wijken of kernen

Ondersteunen plan van aanpak Steenwijkerwold		In mei 2021 is de dorpsvisie gereedgekomen. Vanaf dat moment zijn 10 thematische werkgroepen actief in Steenwijkerwold onder regie van een coördinatiegroep die de integraliteit bevordert. Deze coördinatiegroep is in 2022 ondersteund door de gebiedscoördinator en vier keer bij elkaar gekomen. De werkgroepen 'Wonen', 'Straatbeeld' en 'Verduurzamen' werken onder meer integraal aan de woningbouwopgave op de locatie van de leegstaande openbare basisschool en zijn hierbij door ons inhoudelijk ondersteund. De werkgroep 'Verkeersveiligheid' is in 2022 gestart met de verkeersveiligheid rond de twee basisscholen en zijn hierbij door ons inhoudelijk ondersteund. De werkgroep '(kinder)activiteiten' is in 2022 op inhoud en uitvoering ondersteund bij het project Kabouterpad in het Krullebossie, ook een inwonersinitiatief vanuit kernen en wijken.	●
Afronden wijkvernieuwingsvisie Gagels.		Vanwege allerlei ontwikkelingen in de wijk, is begin 2022 (samen met Woonconcept) besloten om voor de Gagels geen wijkvisie op te stellen, maar te kiezen voor een alternatieve (praktische) aanpak. Samen met de wijk(vereniging) is de Optrommelactie gestart. De focus van de Optrommelactie lag vooral op de versterking van het wijkgebouw en de wijkvereniging: Inzicht krijgen in behoefte van wijkbewoners aan buurtactiviteiten, de drempel naar het wijkcentrum slechten en de	●

organisatiekracht van de wijk mobiliseren. De Optrommelactie is in januari 2023 afgerond. 46% van de huishoudens heeft deelgenomen aan de Optrommelactie. En 146 keer hebben inwoners aangegeven zich in te willen zetten voor een van de genoemde thema's van de Optrommelactie. De Optrommelactie is daarmee een groot succes geweest. Het is nu aan de wijk(vereniging) om met de resultaten van de Optrommelactie aan de slag te gaan. Zij worden daarbij ondersteund door Sociaal Werk de Kop. Daar waar nodig zullen ook de gemeente en Woonconcept ondersteuning bieden.

'Wonen prioriteit nummer één'

'Vorig jaar is de Woonagenda Steenwijkerland 2022-2026 vastgesteld. Ik zie het als mijn opdracht om daar de komende jaren uitvoering aan te geven. Wonen is prioriteit nummer één op het moment; de woningmarkt wordt, ook in Steenwijkerland, gedomineerd door schaarste. Om aan de lokale woonbehoefte in alle kernen van onze gemeente te kunnen voldoen moeten er de komende tien jaar 1.735 huizen worden gerealiseerd, zowel koop als huur en voor jong en oud. We maken ons sterk voor aardgasloze en (nagenoeg) energieneutrale nieuwbouw, en daarnaast is het een uitdaging om ook de bestaande woningvoorraad te verduurzamen en voor te bereiden op de energietransitie waar we voor staan.'

Melvin Smit

'Creatief bouwen stimuleren'

'Voor veel mensen – vooral staters en ouderen - wordt het steeds moeilijker een passende én betaalbare woning te vinden. Mede daarom staat de gemeente graag open voor bijzondere, en creatieve woonconcepten. Onze ambitie in de Woonagenda is 10 tot 20 procent innovatieve woonvormen te creëren in toekomstige nieuwbouw, waarbij te denken valt aan tiny houses. Zo willen we zorgen dat bijvoorbeeld jongeren kunnen blijven wonen waar ze zijn opgegroeid. Daarmee versterk je ook de leefbaarheid in de kernen, want met meer huishoudens kun je makkelijker scholen, winkels en andere voorzieningen open houden.'

Melvin Smit

❖ Ontwikkeling doelstellingen

De Woonagenda Steenwijkerland 2022-2026 richt zich op het voorzien in voldoende woningen in de juiste kwaliteit voor jong en oud en zowel grotere, maar vooral kleine huishoudens. De gemeentelijke woonagenda is opgesteld in lijn met de West-Overijsselse woonagenda. In 2022 is daarnaast, met alle West-Overijsselse gemeenten, de provincie Overijssel en het Rijk gewerkt aan een Woondeal West-Overijssel. Deze woondeal is in december 2022 vastgesteld en is het uitgangspunt voor samenwerking tussen Rijk, provincie en gemeenten. In 2022 is met de vaststelling van de woonagenda, de prestatieafspraken en de woondeal een stevig kader neergelegd voor de komende jaren. Daarnaast is in 2022 een goede start gemaakt met de uitvoering.

Thema 15: Kunst en cultuur

We stimuleren een brede cultuurparticipatie

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022?	Gehaald? ● = gehaald ✘ = niet gehaald NB = Niet bekend
		Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	
Convenant Scala en 4-gemeenten is opgesteld		Het convenant tussen Scala en 5 gemeenten, te weten de Wolden, Hoogeveen, Westerveld, Meppel en Steenwijkerland is in december 2021 afgerond en vanaf 1-1-2022 in werking getreden.	●
Continueren inzet Cultuurmakelaar		De Cultuurmakelaar wordt structureel ingezet sinds 1 september 2020, de inzet is hiermee geborgd.	●

Vergroten zichtbaarheid cultuursector en herkenbaarheid gemeente

Realisatie en borging culturele netwerkvorming		De culturele netwerkvorming wordt beheerd door de cultuurmakelaar. Netwerkvorming vindt plaats door	●
--	--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> - Workshops op thema (bijv. duurzaamheid Corso's, stikstof evenementen, vrijwilligersorganisaties (Sesam academie)) - Netwerkbijeenkomsten - Spreekuren cultuurmakelaar - Maandelijks nieuwsbrief kunst en cultuur 	
Vaststellen nieuw beleid kunst openbare ruimte		Nieuw beleid in concept gereed. Laatste feedback van Commissie Beeldende Kunst Steenwijk op notitie beleid kunst openbare ruimte wordt verwerkt. Notitie daarna in 2023 op route naar college en raad	● X
Beleidsplan culturele evenementen	Evaluatie cultuurprofiel evenementen Overijssel	Er is in 2022 een Plan van aanpak (hierna PvA) opgesteld.. Vervolgstep in 2023 is een evaluatie cultuurprofiel en inventarisatie bestaand cultureel veld	● X
Vervolgonderzoek Museumproject Steenwijk		Vervolgonderzoek heeft plaatsgevonden en uitkomsten daarvan heeft als vertrekpunt gediend voor de te nemen vervolgstappen.	●

'Identiteit stad in de etalage'

'De gemeente, Stichting Steenwijk Vestingstad en Bewonersvereniging Binnen de Veste werken al een paar jaar succesvol samen aan een vitale en aantrekkelijke binnenstad. Voorbeelden zijn de recente inrichting van stadstuin Nettelbosch en het herstel van het middeleeuwse Terreplein. In 2022 hebben we vooral de identiteit van Steenwijk beter geëtaleerd; met afbeeldingen van de vestingstad op putdeksels en afvalbakken en, in 2023, met poortjes die het historische karakter van de binnenstad versterken. Hiermee bieden we niet alleen een mooi centrumgebied voor de toerist, we verfraaien Steenwijk ook voor eigen inwoners, die trots kunnen zijn op hun stad.'

Thema 16: Sport en bewegen

Zoveel mogelijk vitale, fitte, participerende inwoners in Steenwijkerland in een omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald X = niet gehaald NB = Niet bekend
Renovatie van de kunstgrasvelden (Steenwijk en Sint Jansklooster)	2	De kunstgrasvelden aan Parallelweg in Steenwijk (2) en van VHK in Sint Jansklooster (1) zijn in de eerste helft van 2022 gerenoveerd. Daarmee konden de verenigingen met ingang van het nieuwe seizoen weer gebruikmaken van de velden.	●
Ondersteunen van verenigingen bij het vergroten van de kwaliteit van jeugdtrainers/ clubkadercoaches	8	11 verenigingen zijn ondersteund door de clubkadercoach. Er is een cursus georganiseerd voor beginnende trainers en er zijn vrijwillige interne clubkadercoaches opgeleid waarmee de aandacht voor begeleiding van jeugdtrainers duurzaam geborgd is. De clubkadercoach blijft deze vrijwilligers ondersteunen.	●
Uitvoering van het sportstimuleringsprogramma: Sjors Sportief en Creatief en Max Vitaal.		Sjors Sportief en Creatief en Max Vitaal zijn uitgevoerd. Alle leerlingen van de basisscholen hebben een nieuw boekje met aanbod ontvangen. Voor Max Vitaal is dit jaar nog gebruik gemaakt van het eerste boekje. Aan het einde van het schooljaar brengen we in beeld hoeveel kinderen hebben deelgenomen aan activiteiten via Sjors Sportief en Creatief.	●
Realisatie van beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte Kornputkwartier		In de tweede helft van 2022 is de ontmoetingsplek in het Kornputkwartier (centrale wadi) feestelijk geopend. Deze plek biedt ruimte om te ontdekken, sporten, klimmen, klauteren en te ontmoeten. Ook is er in de wijk een beweeggrondje gerealiseerd. Onderweg worden allerlei suggesties gedaan voor een goede work-out.	●

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Op het gebied van sport en bewegen is ook in het afgelopen jaar veel gebeurd. Er zijn tal van activiteiten georganiseerd, clubs ondersteund en er is ingezet op onderhoud van sportvelden en accommodaties. Voor de plannen voor 2023 is ook een netwerkbijeenkomst georganiseerd voor spelers van het Steenwijkerlands Sport & Beweegakkoord. Om zo betrokkenheid te creëren en ideeën op te halen en te toetsen voor het nieuwe jaar. Er is gestart met de voorbereiding voor verenigingsondersteuning op de thema's arbitrage en 'sociaal veilig sporten'. Eind 2022 is landelijk zijn de hoofdlijnen Sportakkoord 2 gepresenteerd. Begin 2023 kijken we wat dit betekent voor Steenwijkerland.

Thema 17: Mobiliteit

Iedereen mobiel

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
De tevredenheid over opknappen en verbreden van fiets (wandel) paden neemt toe	Indicatie door aantal klachten	De klachten over slechte fietspaden zijn afgenomen. Het fietspad Giethoorn Wanneperveen is vernieuwd.	●
De toegankelijkheid van de openbare ruimte wordt verbeterd		In 2022 is er een schouw uitgevoerd in de wijk Clingenborgh. Op 2 middagen is er met inwoners uit de wijk en vertegenwoordigers van daar actieve zorginstaties gesproken over de toegankelijkheid van de wijk. Ook is er met belangstellenden een wandeling door de wijk gemaakt voor een toelichting op gevraagde verbeterpunten. De ervaringen van deze schouw worden gebruikt voor een aanpak die in 2023 verder in Steenwijkerland wordt uitgerold.	●
Uitvoering geven aan het uitvoeringsplan mobiliteitsvisie		In 2022 zijn 25 laadpalen geplaatst. Het fietspad Giethoorn/Wanneperveen is verbreed. Door de aanleg van extra parkeerplaatsen in de wijk Oostermeenthe is de parkeerdruk afgenomen. Er is een pilot gestart met 4 hubs waar deelfietsen worden aangeboden (Blokzijl, Giethoorn, Steenwijk, Oldemarkt). De parkeernota is herzien en wordt begin 2023 aan de raad aangeboden. Het fietsplan Steenwijkerland is in concept opgesteld, ook deze wordt begin 2023 aan de raad aangeboden. Doordat de vacature van de beleidsmedewerker verkeer nog niet structureel kon worden ingevuld is de risico gestuurde aanpak 2030 doorgeschoven naar 2023.	● ✗

'Na wijkschouw aan de slag in Clingenborgh'

'We hebben vorig jaar wijkgesprekken en -wandelingen georganiseerd, om van inwoners zelf te horen wat volgens hen verbeterpunten in de wijk zijn. In Clingenborgh vond zo'n wijkschouw plaats; omwonenden konden hun ideeën en wensen spuien in woonzorgcentrum Zonnekamp, daarna zijn we met elkaar door de wijk gelopen en dat was heel verhelderend. Je ziet dan met eigen ogen wat mensen als hinderlijk ervaren tijdens het wandelen of fietsen. Zo hebben we vastgesteld dat stoepjes beter toegankelijk moeten zijn voor ouderen, dat wijkbewoners last hebben van hobbels in de verharding of van steile hellingen in de weg en overhangend groen, of onderweg een paar extra bankjes missen om even op uit te rusten. Daar gaan we mee aan de slag.'

Melvin Smit

'40 Kilometer nieuw asfalt'

'We hebben, verspreid door onze gemeente, zo'n 50 lokale wegen onder handen genomen, goed voor 40 kilometer nieuw asfalt. Groot onderhoud, maar ook reparaties waren nodig op wegen in onder meer De Bult, Marijenkampen, Belt-Schutsloot, Vollenhove, Steenwijk en Scheerwolde. Een flinke verbetering voor het wegdek, al geeft werk in uitvoering natuurlijk altijd overlast voor weggebruikers. Om die zoveel mogelijk te beperken is veelal 's nachts gewerkt.'

Melvin Smit

❖ Ontwikkeling doelstellingen

In 2022 is een concept fietsplan opgesteld waarin de ambitie van de gemeente als fietsgemeente is vertaald in concrete plannen. Dit fietsplan kent drie onderdelen: het verder verbeteren van de fietsinfrastructuur door het aanleggen van ontbrekende schakels en het verbeteren van belangrijke fietsverbindingen, het stimuleren van de fiets als gezond vervoersmiddel en het verbeteren en realiseren van fietsenstallingen. Begin 2023 wordt het fietsplan aan de gemeenteraad aangeboden.

In 2023 start de gemeente met deelname aan de provinciale pilot met Regiohubs. Op het station Steenwijk zal de lokale hub worden uitgebreid naar een regiohub. We sluiten aan bij de landelijke huisstijl voor hubs. Ook wordt gekeken of en hoe het voorzieningen niveau op de hub kan worden uitgebreid.

De provincie Overijssel heeft april 2022 de aanbesteding van de concessie IJssel-Vecht gegund aan vervoerder EBS. Voor onze gemeente zal deze vervoerder vanaf december 2023 het openbare busvervoer verzorgen.

Thema 18: Onderwijs en onderwijshuisvesting

Kwalitatief goede en duurzame schoolgebouwen

Wat wilden we bereiken in 2022	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Het integraal huisvestingsplan onderwijs is vertaald in 4 fasen en in fase 1 maken Tuk, Wanneperveen, de Gagels en Eekeringe hier onderdeel van uit. Door een afzonderlijk raadsbesluit in het voorjaar van 2021 is de planning hiervan gewijzigd			
Uitvoeren geven van het IHP		Zie toelichting per project hieronder	
Realiseren nieuwbouw Basisschool 't PuzzelsTuk en dorps huis Tuk		In juli 2022 is de school en het dorps huis opgeleverd. De school is met ingang van het nieuwe schooljaar (2022-2023) in gebruik genomen	●
Realiseren nieuwbouw basisschool De Punter Giethoorn (geen onderdeel van het IHP)		In juli 2022 is de school opgeleverd en gelijktijdig in gebruik genomen.	●
Voortgang t.b.v. nieuwbouw Samenlevingsschool De Lisdodde Wanneperveen		<ul style="list-style-type: none"> - Programma van Eisen opgesteld en aangescherpt door schoolbestuur - Gestart met de marktconsultatie door het schoolbestuur - Onderzoeken uitgevoerd t.b.v. de bestemmingsplanprocedure wonen en onderwijs - Gesprekken met Wanneperveen over invulling woningbouw rondom school als totaalproject uitgevoerd 	●
Voortgang/start voorbereiding t.b.v. realisatie nieuwbouw Frisoschool, de Gagels Steenwijk		<ul style="list-style-type: none"> - In verband hernieuwde inzichten (woningbouw Betap Crilux) heroverweging locatiekeuze voor de nieuw te bouwen school. - Onderzoeken of in de nieuw te bouwen wijk een school kan landen lopen. Besluitvorming hierover volgt in 2023 	✗
Voortgang Unilocatie VO Steenwijk		<ul style="list-style-type: none"> - Bestuurlijke gesprekken over nadere uitwerking voor bepalen planning en kosten voor uitvoering lopen. - Verwacht wordt om in 2023 een voorstel aan de raad te kunnen aanbieden. 	●
Herijken van het IHP		Met de bestuurlijke besluitvorming in het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) van oktober 2022 is het proces voor herijking van het IHP afgerond. Dit ligt in 2023 aan de raad voor ter besluitvorming.	●

Leven lang leren / ontwikkelen Steenwijkerland

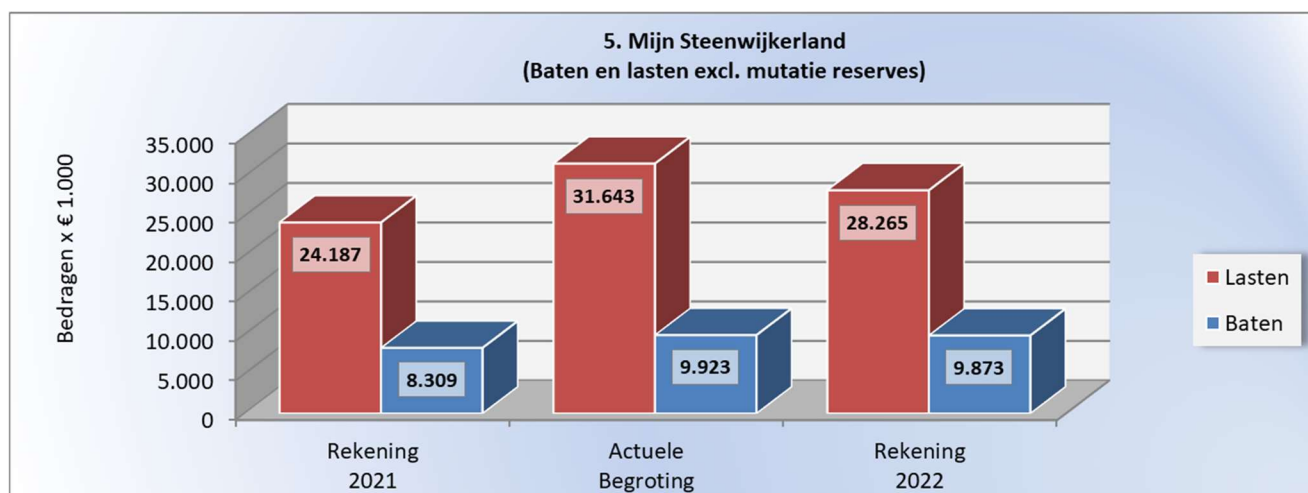
De programmering ELL "Een Leven Lang Leren" is in samenspraak met stakeholders ontwikkeld en geïmplementeerd		Opzet van het programma is in 2022 met stakeholders in werkgroepvorm besproken. O.b.v. output is een implementatieplan voorgesteld inclusief borging. Dit plan wordt 9-2-2023 voorgelegd aan werkgroep en bij akkoord geïmplementeerd. De coördinatie van de uitvoering wordt,	● ✗
--	--	--	------------

conform het plan, ondergebracht bij de Openbare bibliotheek Kop van Overijssel.

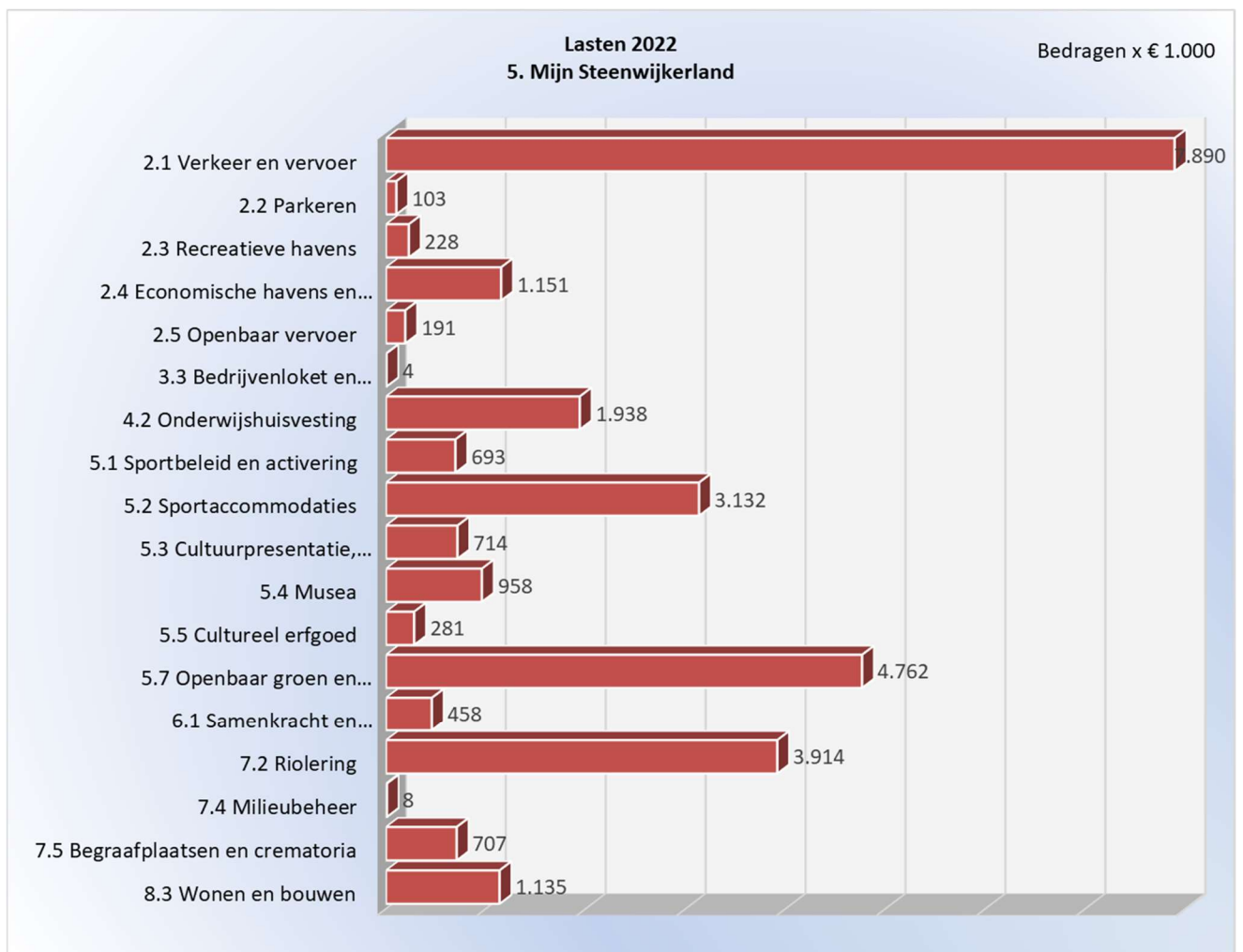
Wat voor effect / impact heeft corona / Oekraïne voor het programma “Mijn Steenwijkerland” in 2022 gehad

Onderwerp	Extra	Uit- of afstel
Corona		
Wonen	Als Oekraïners besluiten om in Nederland te blijven zal dit een extra druk opleveren op de (sociale) woningmarkt.	In de lokale woonbehoefte van de woonagenda is hier voorsnog geen rekening mee gehouden.
Oekraïne		
	Geen	Geen

Overzicht baten en lasten programma Mijn Steenwijkerland

Waar aan is het geld besteed?

2.6 Financiën en Overhead

Waar gaan we voor?

Programmabegroting 2022-2025

AMBITIE: VERANTWOORDE GEMEENTELIJKE FINANCIËN

Sluitende meerjarenbegroting
Voldoende weerstandsvermogen
Gematigde ontwikkeling lokale lasten

Een sluitende meerjarenbegroting voor alle jaren, een gematigde ontwikkeling van de lokale lasten en voldoende buffers om financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

AMBITIE: PROFESSIONELE ORGANISATIE

Wendbaar en toekomstbestendig
Programmatische werken

Een nieuwe koers voor de organisatie is uitgezet, waarin samenwerken, meedenken, professionaliteit en plezier centraal staan. Een belangrijk onderdeel van onze organisatieontwikkeling is het programmatisch werken. Een prima manier van werken gelet op de grote opgaven van onze gemeente.

In het Coalitieakkoord 'Door verbinding naar resultaat' is voor wat betreft de financiën een aantal uitgangspunten meegegeven aan het college:

1. Wij willen een solide financieel beeld voortzetten met een reëel sluitende meerjarenbegroting;
2. De algemene reserve zit nu op voldoende omvang en wij willen dat zo houden als een veilige achtervang;
3. De lokale lasten worden jaarlijks trendmatig aangepast en stijgen niet meer;
4. Financiële ruimte voor prioriteiten moet gevonden worden door herschikking;
5. Voor de uitvoering van de programma's wordt per programma een aanjaagbudget beschikbaar gesteld.

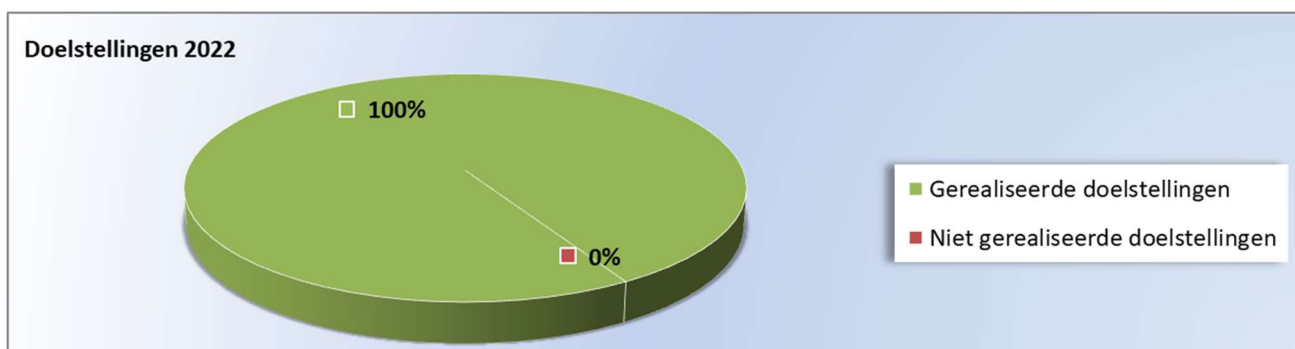
Deze uitgangspunten zijn hieronder vertaald in doelen en resultaten.

❖ Trends en ontwikkelingen

Onderstaand geven we de belangrijkste trends en ontwikkelingen die positief dan wel negatief hebben bijgedragen aan de beoogde resultaten. Dit betreffen zowel zelf tot stand gebrachte als niet beïnvloedbare zaken waar de gemeente mee is geconfronteerd.

- ▲ We zijn erin geslaagd om voor 2022 en latere jaren een sluitende meerjarenbegroting bij uw raad in te dienen.
- ▲ In 2022 is de OZB niet verhoogd ten opzichte van 2021. Hierdoor zijn we gestegen van plaats 34 naar plaats 15 van gemeenten met de laagste woonlasten (Coelo Atlas 2022).
- ▲ Met ingang van 2021 is door de afdeling belastingen actief ingezet op verbetering van het WOZ-proces. Centraal daarin stonden de opgave om de waardering op de kwaliteit door de Waarderingskamer terug te brengen naar 3 sterren en het vertrouwen van de inwoners terug te winnen als het gaat om de juistheid van de gegevens van de objecten en de waardebeoordeling daarvan. De gekozen werkwijze zou ook moeten leiden tot een afname van het aantal bezwaren. Het aantal ingediende bezwaren in 2022 is significant gedaald ten opzichte van 2021 (- 46%).
- ▼ In 2022 werden we net als onze inwoners en ondernemers geconfronteerd met hoge energieprijzen en hoge Inflatie. In sommige gevallen bleek de reguliere indexatie van de budgetten onvoldoende en waren we genoodzaakt om bij de Najaarsnota 2022 extra budget aan de raad te vragen. Zo is bijvoorbeeld een structurele storting gedaan in de voorziening onderhoud wegen om ervoor te zorgen dat we de komende jaren het onderhoud kunnen uitvoeren op het niveau basis.
- ▼ De rente is in 1 jaar tijd met 2,5% gestegen naar bijna 3,2%.

- ▼ Het inhuurpercentage is in 2022 gestegen naar 11,7%.
- ▼ Het ziekteverzuim is iets toegenomen (van 6,3% tot 6,4%), waarmee we boven de landelijke norm uitkomen.
- ▼ Door keuzes van het kabinet zijn de gemeentefinanciën vanaf 2026 onzeker. Het kabinet heeft besloten om vanaf 2026 een fors lager bedrag aan algemene uitkering gemeentefonds uit te keren. Daarbij wordt alvast voorgesorteerd op een mogelijk groter eigen belastinggebied van gemeenten, maar of dat er gaat komen en hoe dat er dan uit komt te zien, is onduidelijk.

Thema 19: Verantwoorde gemeentelijke financiën

Sluitende meerjarenbegroting

Wat wilden we bereiken in 2022?	Norm 2022	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om doelstellingen 2022 te behalen?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Een materieel en reëel sluitende begroting voor alle jaren is het uitgangspunt	Materieel sluitende begroting	De programmabegroting 2022-2025 was structureel sluitend. Dit was alleen mogelijk door voor de jaren 2023-2025 een stelpost "verwachte extra middelen jeugd" op te nemen, zoals is overeengekomen met het Rijk.	●

Gematigde ontwikkeling lokale lasten

De "0-lijn" hanteren voor OZB-opbrengst in 2022	0 lijn	Door de positieve financiële positie en naar aanleiding van een motie van de raad is de tariefstijging OZB 0% in 2022	●
Voor de afvalstoffenheffing en de rioolrechten worden wijzigingen in de kosten verhaald door de tarieven dienovereenkomstig aan te passen (gesloten huishouding)		De tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolrechten zijn in 2022 met 4% gedaald. Bij afvalstoffenheffing is de verlaging van het tarief met 4% mogelijk vanwege een gunstige prijsontwikkeling van oud papier, de vergoeding van Nedvang van PMD (Papier Metaal en Drankenkantons) en goede score op afvalscheiding De rioolrechten zijn eveneens gedaald met 4% door inzet van de egalatievoorziening.	●

In de Coelo Atlas 2022 zijn we gestegen van plek 34 naar 15 van gemeenten met de laagste lokale woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing).

Voldoende weerstandsvermogen als veilige achtervang

Op basis van een goede en betrouwbare risicocontrole komen tot een juiste analyse, beoordeling en beheersing van risico's	Goede risico-inschatting	In de programmabegroting 2022-2025 zijn risico's opgenomen inclusief de kans van optreden ("risicokans"). In de begroting bedraagt het risicobedrag afgerond € 8,7 mln. Het gewogen risico – rekening houdend met de "risicokans" – bedraagt € 2,9 mln.	●
---	--------------------------	---	---

Voldoende weerstandscapaciteit om financiële tegenvallers op te kunnen vangen	Weerstandsratio > 2	De weerstandscapaciteit van de gemeente Steenwijkerland wordt gevormd door de Algemene reserve vast buffer. Daarnaast bestaat er ruimte om de tarieven voor OZB te verhogen (door gebruik te maken van de onbenutte belastingcapaciteit). Met het financiële kengetal "weerstandratio" zetten we de weerstandsratio af tegen de gewogen risico's. Eind 2022 is de weerstandsratio 2,8 ruim boven de signaalwaarde van minimaal 1,0. In de begroting 2022 was een signaalwaarde van 6,1 opgenomen.	●
---	---------------------	---	---

❖ Ontwikkeling doelstellingen

Op basis van de jaarrekening 2022 en de begroting 2023-2026 kunnen we concluderen dat we er tot en met 2025 goed voor staan. Vanaf 2026 ('financieel ravijnjaar') zijn de vooruitzichten onzeker zoals hierboven onder 'trends en ontwikkelingen' is toegelicht. Ook is het onzeker hoe de inflatie, de energieprijzen en de rente zich gaan ontwikkelen en wat de financiële gevolgen zijn van de nog af te sluiten nieuwe CAO voor gemeentepersoneel.

In 2023 kunnen we de gemiddelde stijging van de woonlasten beperkt houden (0,8%).

'Lasten laag gehouden'

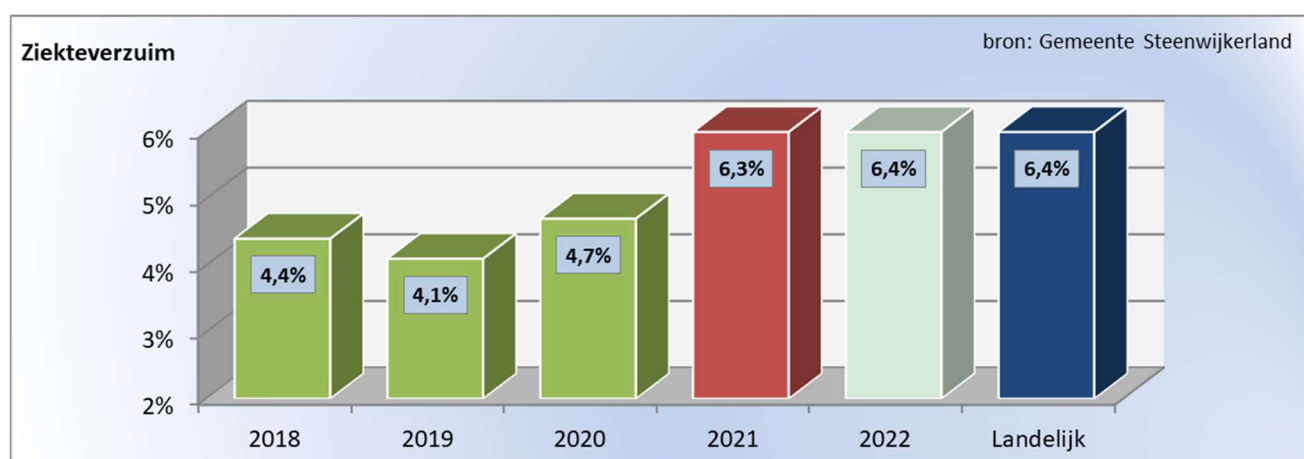
'Het zijn voor veel van onze inwoners tijden van grote financiële uitdagingen. Hoge energieprijzen en inflatie hebben ingrijpende gevolgen voor de positie van gezinnen en ondernemingen. Gelukkig hebben we door politieke keuzes de lokale lasten laag kunnen houden in Steenwijkerland, en ook dit jaar blijven de tarieven voor afvalstoffen- en rioolheffing en ozb gunstig. Steenwijkerland behoort tot de Nederlandse gemeenten met de laagste lokale lasten. Een goede score en dat willen we graag zo houden.'

Marcel Scheringa

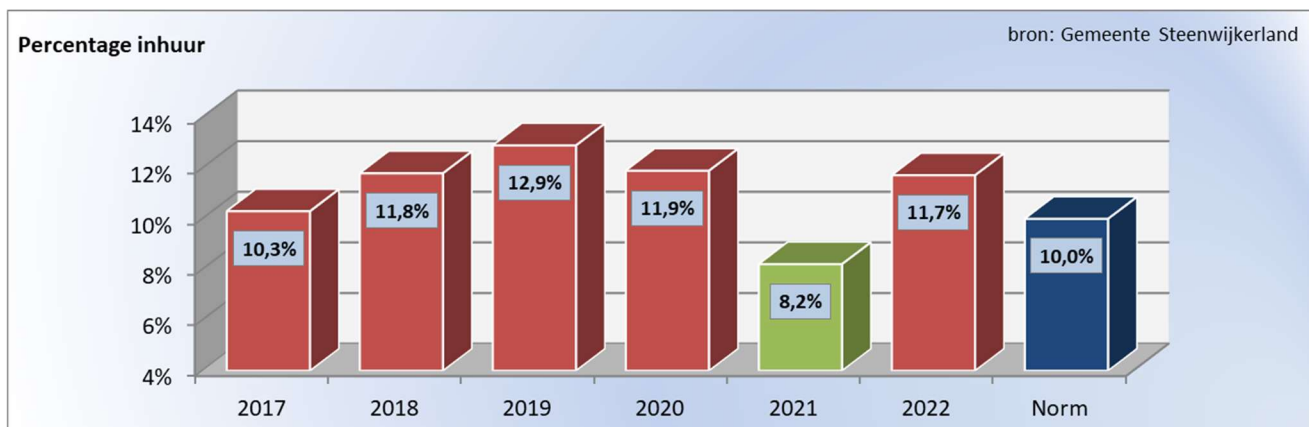
'Financieel in de plus'

'De gemeente Steenwijkerland heeft het financiële jaar 2022 positief afgesloten. Dat maakt dat er ruimte blijft voor nieuwe plannen. Het stemt ons uiteraard tevreden dat het toch ook in onzekere tijden is gelukt om het gemeentelijke huishoudboekje op orde te houden, en zelfs een reserve op te bouwen. In een periode met grote maatschappelijke uitdagingen is het moeilijk sturen op – veranderend – rijksbeleid. Het is onzeker welke bedragen er uit Den Haag naar ons toekomen, we hebben dan ook dringend behoefte aan meer duidelijkheid over de gemeentelijke gelden op lange termijn.'

Marcel Scheringa

- Werkelijk 2022: ziekteverzuim percentage 6,4%
- Norm 2022: In 2022 zijn we uitgegaan van het modale verzuimpercentage van gemeentes landelijk

- Werkelijk 2022: inhuurpercentage 11,7%

❖ Ontwikkeling doelstellingen

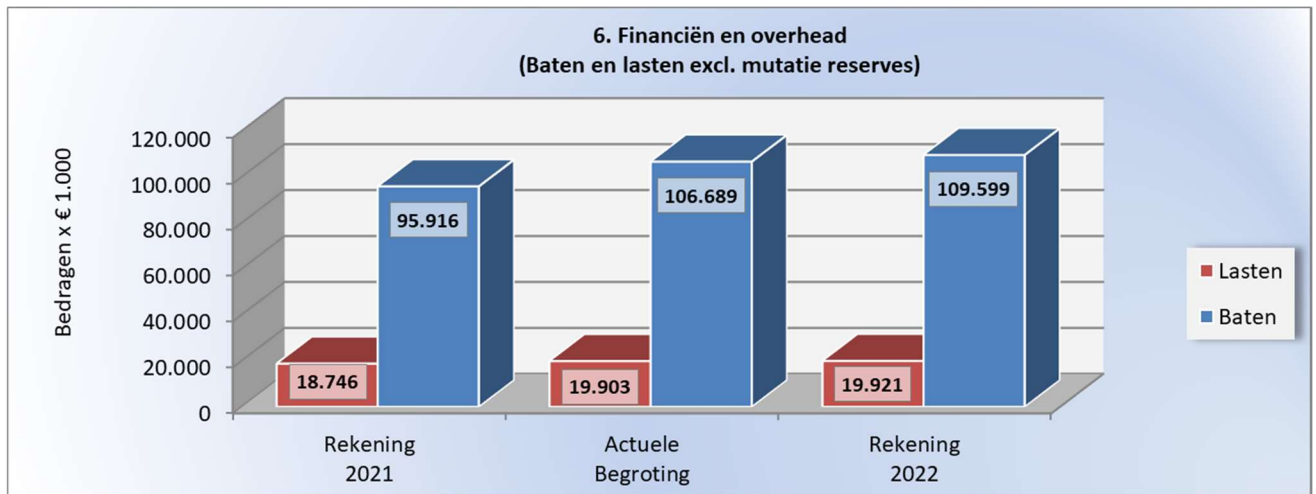
Om in 2022 aan de dienstverlening te kunnen voldoen, ondanks de coronamaatregelen en het groeiende aantal moeilijk vervulbare vacatures, werd gebruik gemaakt van inhuur. Het inhuurpercentage is gestegen naar 11,7%, dit is boven de norm.

Het ziekteverzuimpercentage is gestegen tot 6,4%. Dit komt mogelijk door uitval door het coronavirus en de toegenomen werkdruk. De stijging van het ziekteverzuimpercentage past in een landelijke trend. Het verzuimcijfer is ook beïnvloed door een toename van het langdurig verzuim. Voor een verdere toelichting op het ziekteverzuim wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.

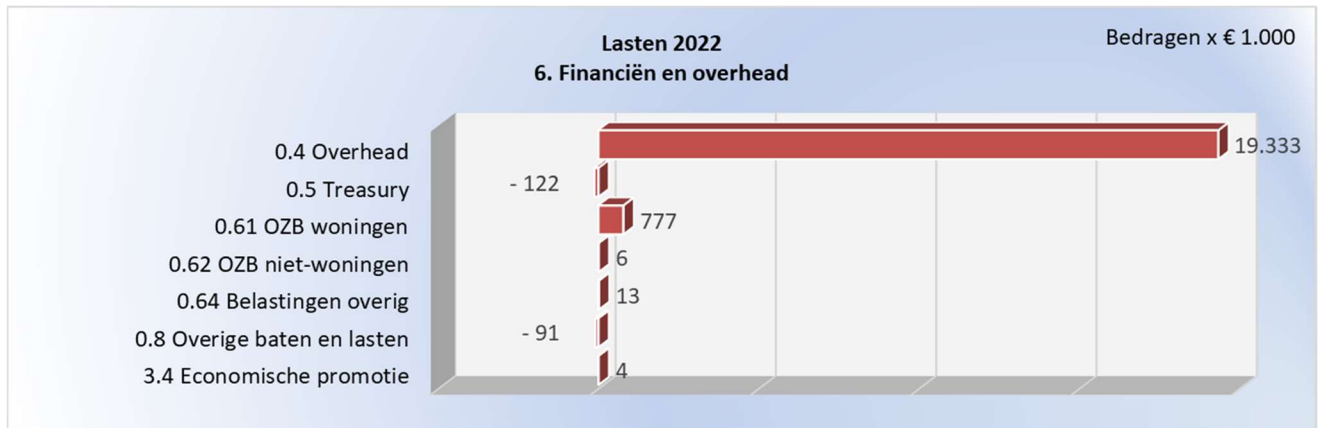
Wat voor effect / impact heeft corona / Oekraïne voor het programma “Financiën en Overhead” in 2022 gehad

Onderwerp	Extra	Uit- of afstel
Corona		
Verantwoording financiële tegemoetkoming op meerdere beleidsvelden	<p>Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld om inwoners te ondersteunen op het gebied van:</p> <p>Onderwijsvertraging covid Coronatoegangsbewijzen</p> <p>Daarnaast ook verantwoording op het gebied van:</p> <p>Inburgering en onderwijsroute inburgering Kwijtschelding schulden/ hulp kindertoelagenaffaire Energiearmoede Regiodeals</p>	
Vanwege corona tijdelijke voordeel woz-waarde aantal niet-woningen geeft lagere opbrengst niet-woningen	<p>De maatregelen die door de overheid zijn getroffen ter bestrijding van het coronavirus raken ons allemaal. De maatregelen hebben bij bepaalde categorieën bedrijven en instellingen ook tot gebruiksbeperkingen van hun onroerende zaken. Voor de categorieën niet-woningen die ernstig zijn geraakt door overheidsmaatregelen in 2021 is in overleg met de taxateurs besloten de landelijke trend te volgen waarbij de WOZ-waarden van alle gebruikers van winkels, uitgezonderd supermarkten, en horecaobjecten met 5% voordeel zal worden gecorrigeerd.</p>	Deze maatregel was alleen van toepassing voor waardepeildatum 01-01-2021.
Oekraïne		
Verantwoording financiële tegemoetkoming opvang vluchtelingen	<p>Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld om inwoners te ondersteunen op het gebied van:</p> <p>Opvang vluchtelingen Oekraïne Onderwijshuisvesting ontheemden (Oekraïne)</p>	

Overzicht baten en lasten programma Financiën en overhead

Waarom is het geld besteed?

2.7 Global Goals

De Global Goals zijn 17 duurzame ontwikkelingsdoelen die door alle lidstaten van de Verenigde Naties zijn aangenomen en vormen voor de periode tot 2030 de wereldwijze duurzaamheidsagenda. Ook Nederland heeft deze agenda ondertekend. Hieronder staan de 17 doelen vermeld en hebben we per doel enkele succesvolle resultaten uit het afgelopen jaar vermeld.

Global Goal (SDG)	Resultaat
1. Geen armoede	Aanpak energiearmoede.
2. Geen honger	Financiering van de Voedselbank Steenwijkerland. Daarnaast is een start gemaakt met het actieplan MVOI (maatschappelijk verantwoord Opmachtgeven en Inkopen). Hierbij spelen we in op lokale afname van producten en hierdoor stimuleren we duurzame voedselproductie.
3. Goede gezondheid en welzijn	Cultuurparticipatie, zowel actief (deelname) als passief (bezoeken van evenementen, theater), is bevorderend voor het welzijn van onze inwoners. Het maakt inwoners een stukje blijer en gezonder en draag wellicht ook bij aan versteviging van sociale cohesie. De opzet van het project 'Een leven lang leren en ontwikkelen' is ook gericht op het welzijn van onze inwoners. Een ander voorbeeld is onze inzet op een duurzame sportinfrastructuur, speelvoorzieningen en de aanleg/verbetering van fietspaden om buiten te bewegen te stimuleren.
4. Kwaliteitsonderwijs	De regionale praktijk academie (RPA) is een goede samenwerking tussen onderwijs, overheid en bedrijfsleven. Het vervult een behoefte en draagt bij aan de kwaliteit van praktijkonderwijs.
5. Gendergelijkheid	Samenwerking met Stichting Regenboog Steenwijkerland bij uitvoeringsactiviteiten.
6. Schoon water en sanitair	Uitvoering van het watertakenplan.
7. Betaalbare en duurzame energie	Verduurzamen eigen gebouwen, subsidiemogelijkheden isoleren, inzet energiecoaches
8. Eerlijk werk en economische groei	Begeleiden van inwoners naar werk. Daarbij zijn ook 160 Oekraïense vluchtelingen aan werk geholpen.
9. Industrie, innovatie en infrastructuur	Duurzaamheid en klimaatadaptatie staan vaker op de agenda van het parkmanagement overleg dat per bedrijventerrein is georganiseerd. Bewustwording is vergroot.
10. Ongelijkheid verminderen	Activiteiten uit de Inclusie agenda zijn uitgevoerd om inclusiviteit te bevorderen. Een ander voorbeeld is dat we nu de toegankelijkheid van onze website toetsen we via een speciaal programma hiervoor. In ons testpanel laten we inwoners meekijken met brieven, om er zo voor te zorgen dat onze brieven voor iedereen begrijpelijk zijn.
11. Duurzame steden en gemeenschappen	Speel- en ontmoetingsveld Schutterswoerthe, Tuk. Herinrichten en opwaarderen van het huidige speelveld tot een speel- en ontmoetingsveld voor iedereen. De subsidieregeling stimuleren vitaliteit binnenstad Steenwijk draagt bij aan het voorkomen van leegstand.
12. Verantwoorde consumptie	Duurzaam en lokaal inkopen, aanpak zwerfafval
13. Klimaatactie	CO2-footprint in beeld brengen, NK tegelwippen, klimaatburgemeester, klimaatweek. Bij de ontwikkeling van Steenwijk Zuidoost is natuurinclusiviteit en klimaatadaptatie nadrukkelijk meegenomen in de planvorming.
14. Leven in het water	Met het groen blauwe netwerk brengen we het leefgebied van wilde planten en dieren in beeld en de kansen voor het behouden en bevorderen van het leven in het water.
15. Leven op het land	Door het aanbieden van (inheemse) landschappelijke beplanting aan onze inwoners en de aanplant van 200 hoogstamfruitbomen hebben we bijgedragen aan het behoud van streekeigen beplanting. Deze beplanting creëert leefruimte voor verschillende soorten vogels, egels, eekhoorn, wilde bijen, vlinders en andere insecten. Ook het ecologisch beheren van onze bermen draagt bij aan het behoud leven op land.
16. Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten	Alle medewerkers van het cluster burgerzaken hebben een opleiding gevolgd en met succes afgerond gericht op het signaleren van identiteitsfraude.
17. Partnerschap om doelstellingen te bereiken	Op het gebied van recreatie & toerisme werken we nauw samen met inwoners, ondernemers en organisaties o.a. in de Stichting Weerribben-Wieden om doelen te bereiken. Voor duurzaamheid is de stichting Duurzaam Steenwijkerland is een mooi voorbeeld.

3. Integrale programma's

In de programmabegroting 2022-2024 zijn vanuit het coalitieakkoord "Door verbinding naar resultaat" 3 integrale programma's geïntroduceerd. Voor het programma Duurzaam verwijzen we naar het bestuursprogramma Duurzaam. De voortgang en ontwikkelingen van de programma's DBT en Omgevingswet zijn:

Duurzaam en Be-Leefbaar Toerisme (DBT)

Smart mobility (slimme mobiliteit) en smart hospitality (slimme gastvrijheid)

Wat wilden we bereiken in 2022?	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om de speerpunten te realiseren?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Verbeteren van "slimme" mobiliteit en gastvrijheid	In 2022 is de toeristische Weerribben-Wieden app geïntroduceerd. Met deze app krijgen toeristen meer inzicht in de mogelijkheden om in het gebied te verblijven en wat er te beleven valt. Daarnaast zijn de eerste vier mobiliteitshubs opgeleverd waar zowel toeristen als eigen inwoners een elektrische deelfiets kunnen huren en inleveren. Beide initiatieven leveren data op die ons meer inzicht geven in de bewegingen van de toeristen in de gemeente. De privacyregels worden hierbij natuurlijk in acht genomen.	●

Versterken van de poort Ossenzijl (European Wetland Center)

Wat wilden we bereiken in 2022?	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om de speerpunten te realiseren?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald NB = Niet bekend
Businesscase en start realisatie in 2022	Het versterken van de poort Ossenzijl (European Wetland Center) is een opgave voor de eigenaar van het huidig bezoekerscentrum, Staatsbosbeheer. Vanuit de Regio Deal van de Regio Zwolle hebben we financiële middelen gekregen om Staatsbosbeheer hierin te steunen. Dit heeft in 2022 nog niet geleid tot de start van de realisatie. Inmiddels (2023) worden de plannen van Staatsbosbeheer steeds concreter. Staatsbosbeheer ontwerpt met een architect een nieuw bezoekerscentrum op de huidige locatie, dit geeft mogelijkheden om met de aanliggende camping een gecombineerd gebouw neer te zetten. Binnen het bestaande bestemmingsplan kan snel gebouwd worden. De verwachting is dan ook dat de aanbesteding van het NBC in het vierde kwartaal van 2023 kan plaatsvinden.	✗

Intercitystation Steenwijk

Wat wilden we bereiken in 2022?	Wat is er bereikt in 2022?	Gehaald?

	Welke acties zijn uitgevoerd om de speerpunten te realiseren?	<p>● = gehaald</p> <p>✘ = niet gehaald</p> <p>NB = Niet bekend</p>
Inzet gebiedsapp en veelvuldig gebruik van verschillende vormen van e mobiliteit	<p>Zoals hierboven is aangegeven is in 2022 de toeristische app gerealiseerd en zijn een viertal mobiliteitshubs opgeleverd. Eén van deze hubs is aanwezig in Intercystation Steenwijk.</p> <p>In 2023 wordt gestart met de upgrade van het Station Steenwijk. Hiermee wordt het Intercystation de poort van en naar ons toeristische achterland. De realisatie van deze upgrade start voor de zomer en wordt in stapjes uitgevoerd. Door onze aanpak wordt station Steenwijk door provincie Overijssel nu gezien als één van de pilotlocaties voor een regio hub.</p>	●

Reconstructie (fiets)paden in Giethoorn

Wat wilden we bereiken in 2022?	Wat is er bereikt in 2022?	Gehaald?
	Welke acties zijn uitgevoerd om de speerpunten te realiseren?	<p>● = gehaald</p> <p>✘ = niet gehaald</p> <p>NB = Niet bekend</p>
Reconstructie van (fiets)paden	De reconstructie van de paden in Giethoorn loopt volgens planning en is voor het seizoen 2023 gerealiseerd.	●

Vitaal Platteland

Wat wilden we bereiken in 2022?	Wat is er bereikt in 2022?	Gehaald?
	Welke acties zijn uitgevoerd om de speerpunten te realiseren?	<p>● = gehaald</p> <p>✘ = niet gehaald</p> <p>NB = Niet bekend</p>
Opstellen toekomstperspectief voor Noordwest-Overijssel (inclusief deelgebied Weerribben en Wieden)	<p>In juni 2022 hebben minister Van der Wal (natuur en stikstof) en toenmalig minister Staghouwer (landbouw) de opgave voor de landbouw ten aanzien van stikstof gepresenteerd. Het proces om te komen tot een toekomstperspectief is daarmee mede afhankelijk geworden van de landelijke opgave, vastgelegd in het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). In dit NPLG zijn kerndoelen vastgesteld op het gebied van natuur, water en klimaat. In de najaarsnota 2022 hebben we al aangegeven dat dit het proces, om binnen de Gebiedsgerichte Aanpak Noordwest-Overijssel te komen tot een gezamenlijk toekomstperspectief, heeft verstoord.</p> <p>Provincies moeten uiterlijk 1 juli 2023 een Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) gereed hebben. In Overijssel wordt hier hard aan gewerkt waarbij ook gemeenten worden betrokken. Om de opgaven en kansen in Steenwijkerland hierbij zoveel mogelijk aan de voorkant in te brengen doen we in 2023 een ruimtelijke verkenning. Aan de hand van deze verkenning stellen we een agenda op voor het gesprek met provincie en gebiedspartners. Ons uitgangspunt is dat het Rijk en de provincie Overijssel zich bezig moeten houden met de opgave en dat we als gemeente Steenwijkerland in nauwe samenwerking met gebiedspartijen een belangrijke stem willen hebben bij hoe dat lokaal kan worden ingevuld. Rijk en provincie gaan over het 'wat' en de gemeente over het 'hoe'. Dit zal de komende periode vanuit het programma Regie op Vitaal Platteland worden opgepakt.</p>	✘

Omgevingswet

Omgevingsvisie

Wat wilden we bereiken in 2022?	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om de speerpunten te realiseren?	Gehaald? ● = gehaald X = niet gehaald
Overzicht van bouwstenen voor actualisatie van omgevingsvisie in Q4 2021	In de werkvergadering van 16 november 2021 gepresenteerd en besproken met de gemeenteraad. Zie informatienota van 9 november 2021.	●
BOT-overleg en werkvergadering over de bouwstenen voor actualisatie van omgevingsvisie in Q4 2021	Op 26 oktober 2021 is er een BOT-overleg met het college gevoerd. Op 16 november 2021 is er een werkvergadering geweest over de bouwstenen voor actualisatie van de omgevingsvisie.	●
Adviesnota (informatienota) bouwstenen actualisatie van omgevingsvisie in Q4 2021	Op 9 november 2021 heeft het college een positief besluit genomen op de adviesnota Bouwstenen actualisatie van de omgevingsvisie.	●
Uitgangspunten voor het vervolg op inhoud en proces in Q2 2022	In verband met het uitstel van de Omgevingswet, verkiezingen en het opheffen van het programmateam Omgevingswet en het onderbrengen in de lijn, is het opstellen van een uitgangspuntennotitie voor het vervolg op inhoud en proces uitgesteld.	X

Omgevingsplan

Wat wilden we bereiken in 2022?	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om de speerpunten te realiseren?	Gehaald? ● = gehaald X = niet gehaald
Een overzicht van bouwstenen voor het opstellen van het omgevingsplan	In een BOT-overleg op 26 oktober 2021 met het college en tijdens de werkvergadering op 16 november 2021 is een overzicht van bouwstenen voor het opstellen van het omgevingsplan gedeeld met de gemeenteraad. Zie informatienota 9 november 2021. In Q3 2022 is een concept Handboek omgevingsplan opgesteld. Het handboek geeft handvatten van het opstellen van een omgevingsplan door een externe partij of de eigen organisatie. In 2023 wordt een start gemaakt met het opstellen van een omgevingsplan voor een deelgebied van de gemeente.	●
Gesprek met college en gemeenteraad over het omgevingsplan in Q4 2021	26 oktober 2021 is er een BOT-overleg gevoerd met het college over de bouwstenen voor het opstellen van het omgevingsplan. 16 november 2021 is er een werkvergadering geweest over de bouwstenen voor het opstellen van het omgevingsplan. De vervolgesprekken over het omgevingsplan worden, met behulp van een plan van aanpak en een handboek omgevingsplan, in 2023 vervolgd.	●
Informatienota of adviesnota vervolgstappen Omgevingsplan Q4 2021	De informatienota is op 9 november 2021 goedgekeurd door het college. In 2022 is een begin gemaakt met het opstellen van een handboek omgevingsplan, maar dat traject is nog niet afgerond. Het plan van aanpak transitiefase Omgevingsplan en het Handboek omgevingsplan is geagendeerd voor de werkvergadering van 9 mei 2023.	●
Verdiepende gesprek vervolgstappen Omgevingsplan Q4 2021	Verdiepend gesprek is in 2022 niet gevoerd. Na de werkvergadering van 9 mei 2023 worden verdiepende gesprekken over vervolgstappen omgevingsplan ingepland.	X

Raadsbesluit over bindend Adviesrecht bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten	Vastgesteld op 25-01-2022.	●
Delegatiebesluit van de raad aan het college om het omgevingsplan te wijzigen	Besproken tijdens de Politieke markt van 1 maart 2022. De wethouder heeft het voorstel teruggenomen. Dit wordt Q2 2023 opnieuw geagendeerd voor een werkvergadering en ook in Q2 2023 geagendeerd voor de Politieke markt.	✗
Vaststellen verordening Fysieke Leefomgeving in Q1 2022	Niet gehaald in 2022. De verordening fysieke leefomgeving (VFL) wordt op in Q4 2023 geagendeerd voor een werkvergadering en voor de Politieke markt.	✗
Uitgangspunten voor het vervolg op inhoud en proces in Q2 2022	Ingepland op 9 mei 2023 voor een werkvergadering.	✗
Een tijdelijk omgevingsplan vanaf 1 juli 2022 in Q2 2022	Door de inwerkingtreding van de Omgevingswet ontstaat er per 1-7-2023 een tijdelijk omgevingsplan van rechtswege. Alle voorbereidingen voor het kunnen werken met een tijdelijk omgevingsplan, dat van rechtswege ontstaat, worden in Q2 2023 afgerond.	✗

Dienstverlening

Wat wilden we bereiken in 2022?	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om de speerpunten te realiseren?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald
We werken volgens de organisatie opgestelde serviceformules	Serviceformules zijn opgesteld, maar nog niet volledig geïmplementeerd. We schakelen externe capaciteit in om meer in detail de werkprocessen op te tekenen. Afronding verwacht in Q2 2023.	✗
Online vergunning checks en aanvraagformulieren	In 2022 is een start gemaakt met het opstellen van de online vergunning checks en aanvraagformulieren voor de activiteiten die we niet via de zogenaamde bruidsschat krijgen. In Q1 2023 worden deze opgeleverd.	✗

Informatievoorziening / ICT

Net als de dienstverlening, is ook de software een aandachtspunt, omdat er vanaf 2022 mee gewerkt gaat worden.

Wat wilden we bereiken in 2022?	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om de speerpunten te realiseren?	Gehaald? ● = gehaald ✗ = niet gehaald
Alle benodigde software voor het uitvoeren van de omgevingswet is voor handen	Alle software is voor handen. Vervolg is het opleiden van alle medewerkers.	●
Aangesloten op het DSO	Alle benodigde koppelingen met het DSO zijn ingericht.	●
Medewerkers zijn getraind in het werken met de nieuwe software	Een deel van de medewerkers is getraind in het werken met de nieuwe software. Het deel van de medewerkers die niet getraind zijn, wordt in 2023 opgeleid.	✗

Participatie

Wat wilden we bereiken in 2022?	Wat is er bereikt in 2022? Welke acties zijn uitgevoerd om de speerpunten te realiseren?	Gehaald? ● = gehaald

		X = niet gehaald
Vaststellen participatieverordening in Q4 2022	Niet vastgesteld in 2022. De Participatieverordening staat geagendeerd voor de werkvergadering van 11 april 2023, de Politieke markt en de raadsvergadering van Q2 2023.	X
Vaststellen Initiatieven met participatieplicht in Q4 2022	Niet vastgesteld in 2022. De lijst gevallen participatieplicht staat geagendeerd voor de werkvergadering van 11 april 2023, de politieke markt en de raadsvergadering van Q2 2023.	X
Aandacht voor participatie met behulp van stroomschema's in de dienstverlening en proces van vergunningverlening / initiatieven	Niet gehaald in 2022. Serviceformules zijn opgesteld maar nog niet geïmplementeerd. Onder begeleiding van een externe partij worden werkprocessen in kaart gebracht en geïmplementeerd om in de toekomst te kunnen werken in de gedachte van de Omgevingswet. Afronding van de processen wordt verwacht in Q2 2023. Een onderdeel van deze processen is het inrichten van participatie op het juiste moment in het proces.	X
Concrete tools die initiatiefnemers/ vergunning aanvragers ondersteunen	In 2022 niet gehaald. Na het aanstellen van een beleidsmedewerker participatie is een traject voor het opstellen van concrete tools opgericht. Naar verwachting worden de eerste resultaten gepresenteerd voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet.	X

4. Specifieke paragrafen

4.1 Lokale heffingen

De lokale heffingen zijn ook in 2022 een belangrijke inkomstenbron voor onze gemeente geweest. Bij het verkrijgen van deze inkomsten is de gemeente aan regels gebonden.

De lokale heffingen zijn onder te verdelen in twee categorieën:

- de belastingen en
- de rechten.

Belastingen zijn heffingen waar geen aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente tegenover staat.

Beleidsuitgangspunt belastingen

De belangrijkste functie van belastingen is de budgettaire functie. Dit houdt in dat de opbrengst van de heffing bedoeld is voor het financieren van collectieve goederen en diensten waarvan de politiek bepaald dat zij algemeen toegankelijk moeten zijn. Te denken valt onder andere aan wegen, onderwijs, politie, etc...

De raad heeft een grote mate van vrijheid bij het vaststellen van de belastingtarieven. Op de bestaande opbrengsten is de inflatiecorrectie toegepast.

Beleidsuitgangspunt rechten

Door het karakter van de rechten als bestemmingsheffing bestaat er een duidelijke relatie tussen de opbrengst van de rechten en de kosten van de door de gemeente geleverde prestatie. Uitgangspunt is een kostendekkend tarief.

Zowel voor de afvalstoffenheffing als de rioolheffing geldt dat de tarieven maximaal 100% kostendekkend mogen zijn. De overschotten en tekorten worden verrekend met de egalisatievoorziening.

De middelen zijn niet toegevoegd aan algemene middelen, maar gestort in de voorziening riolering. Hiermee wordt invulling gegeven aan het uitgangspunt (BBV artikel 44 lid 2) dat deze door derden verkregen middelen specifiek ingezet worden.

De tarieven voor zowel de rioolrechten als de afvalstoffenheffing zijn in 2022 ten opzichte van 2021 met 4% verlaagd.

Vermakelijkhedenretributie

Deze retributie werd geheven over het tegen betaling aangeboden amusement of vermaak en werd geïntroduceerd bij het nieuwe vaar- en verhuurbeleid. Er werden verschillende categorieën boten gehanteerd. Per boot werd aan de hand van de categorie per jaar een tarief in rekening gebracht. De exploitant kan dit doorberekenen in zijn tarieven. De bedoeling was dat er een bedrag van € 400.000 aan extra inkomsten werd gegenereerd.

Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Invorderingswet 1990, de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke en waterschapbelastingen. Kwijtschelding wordt verleend over de onroerende zaakbelastingen, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Wat de afvalstoffenheffing in 2022 betreft was het mogelijk dat een inwoner maximaal € 186,46 kwijtschelding kon krijgen over het vaste tarief met GFT (zonder GFT € 156,44) en € 20,15 (13 x € 1,55) over het variabele deel. Voor de rioolheffing was kwijtschelding voor de gebruiker mogelijk voor een bedrag van € 87,69. Daarnaast bestond de mogelijkheid om kwijtschelding te verlenen voor eigenaren als de woning "onder water" staat. Verder zijn er nog kwijtscheldingen verleend over 2020 in verband met de afrekening van de afvalstoffenheffing voor maximaal € 20,15 (13 x € 1,55).

In 2022 zijn ook voorlopige kwijtscheldingen verleend. De definitieve afrekening van de afvalstoffenheffing zijn pas in januari 2023 verzonden.

In 2022 zijn 776 aanvragen binnengekomen, waarvan er 613 deels of volledig zijn gehonoreerd. 163 verzoeken zijn afgewezen.

bedragen x € 1.000

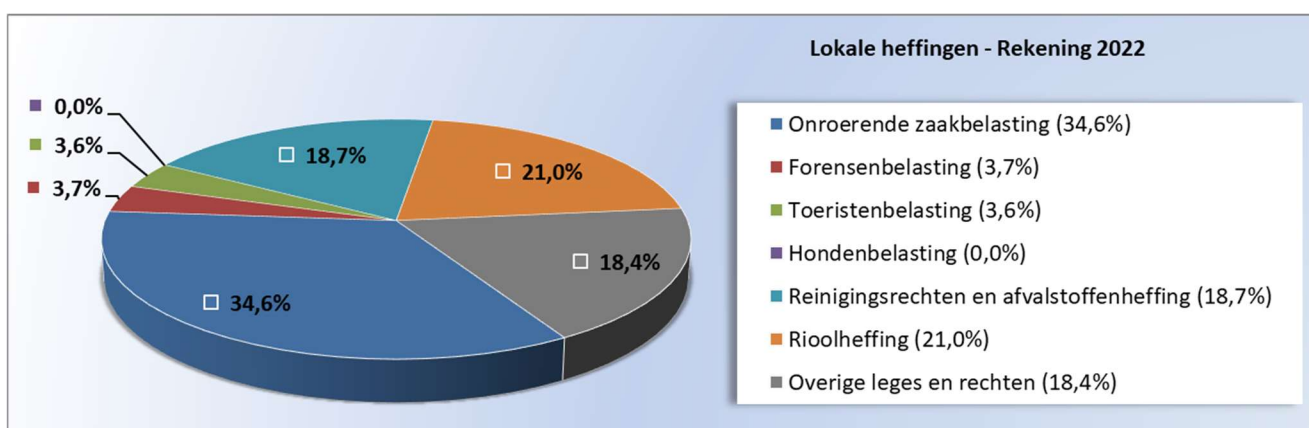
Kwijtscheldingen	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Bedrag				
Lasten	- 210	- 170	40 V	- 186
Aantal				
Aantal binnengekomen verzoeken	750	776	26	664
Aantal (deels) gehonoreerde verzoeken	750	613	- 137	446

Het totale beeld van belastingen en heffingen over 2022 ziet er als volgt uit:

bedragen x € 1.000

Lokale belastingen en heffingen	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Belastingen				
Onroerende zaak belasting gebruikers	1.261	1.107	- 154 N	1.269
Onroerende zaak belasting eigenaren	6.698	6.733	35 V	6.734
Toeristenbelasting	822	825	3 V	811
Forensenbelasting	853	834	- 19 N	858
Hondenbelasting	-	- 0	- 0 N	171
Totaal Belastingen	9.634	9.498	- 136 N	9.843
Heffingen				
Rioolheffing	4.661	4.756	96 V	4.888
Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	4.209	4.243	33 V	4.446
Marktgelden	27	24	- 2 N	25
Totaal Heffingen	8.897	9.023	127 V	9.359
Leges en rechten				
Secretarieleges burgerzaken	375	398	23 V	365
Begraafplaatsrechten	593	602	9 V	602
Overige leges en rechten	2.997	2.982	- 15 N	3.164
Totaal Leges en rechten	3.965	3.982	17 V	4.131
Kwijtscheldingen				
Kwijtscheldingen	- 210	- 170	40 V	- 186
Totaal Kwijtscheldingen	- 210	- 170	40 V	- 186
Totaal lokale belastingen en heffingen	22.285	22.333	47 V	23.148

In onderstaande cirkeldiagram wordt het aandeel van de belastingsoorten en verschillende heffingen in het totaal van de gemeentelijke belastingen in beeld gebracht.

Woonlasten 2022

In het collegeprogramma was afgesproken dat de tarieven van de gemeentelijke belastingen alleen maar trendmatig mochten worden verhoogd met het jaarlijks inflatiepercentage. Uitzondering hierop zijn echter de rioolheffingen en de afvalstoffenheffingen. Deze zijn aangepast in verband met een aantal ontwikkelingen.

Woonlasten eigenaar en gebruiker	2022	2021	Lasten- stijging (€)	Lasten- stijging (%)
Eigenaar en gebruiker				
OZB eigenaar	€ 237,84	€ 237,84	€ 0,00	0,0%
Afvalstoffenheffing, inclusief GFT	€ 214,36	€ 223,30	-€ 8,94	-4,0%
Rioolrechten/rioolheffing	€ 201,78	€ 210,19	-€ 8,41	-4,0%
Woonlasten eigenaar en gebruiker	€ 653,98	€ 671,33	-€ 17,35	-2,6%
Gebruiker				
Afvalstoffenheffing, inclusief GFT	€ 214,36	€ 223,30	-€ 8,94	-4,0%
Rioolrechten/rioolheffing	€ 87,70	€ 91,35	-€ 3,65	-4,0%
Woonlasten gebruiker	€ 302,06	€ 314,65	-€ 12,59	-4,0%

Ten aanzien van de OZB is uitgegaan van de tarieven zoals opgenomen in de Programmabegroting 2022-2025 met de daarbij behorende WOZ-waarden.

In 2022 zijn de gemiddelde woonlasten voor eigenaren en gebruikers met 2,6% gedaald, voor alleen gebruikers is de daling 4%. De lokale belastingdruk is hierdoor voor de eigenaar met € 17,35 afgenomen en voor de gebruiker met € 12,59.

De OZB is niet gestegen. Bij de rioolheffingen en de afvalstoffenheffing is een daling van het tarief met 4% doorgevoerd omdat de voorzieningen toereikend waren om een hogere bijdrage uit te voorzienening te onttrekking waardoor het tarief kon dalen.

Woonlastendruk COELO

Jaarlijks wordt door het Centrum voor Onderzoek van Economie voor Lagere Overheden (COELO) een uitgave verzorgd met hierin een vergelijking van de lasten voor de burger per gemeente. Ter vergelijking is een aantal omringende gemeenten in beeld gebracht voor 2022 en 2021 respectievelijk de bijbehorende plaats in de COELO atlas.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat de COELO atlas nog geen rekening houdt met door de gemeente Steenwijkerland gewijzigde vorm van afvalverwijdering. Dit zal naar verwachting in de toekomst wanneer meer gemeenten overgaan op omgekeerd inzamelen wel het geval zijn.

Netto woonlastendruk

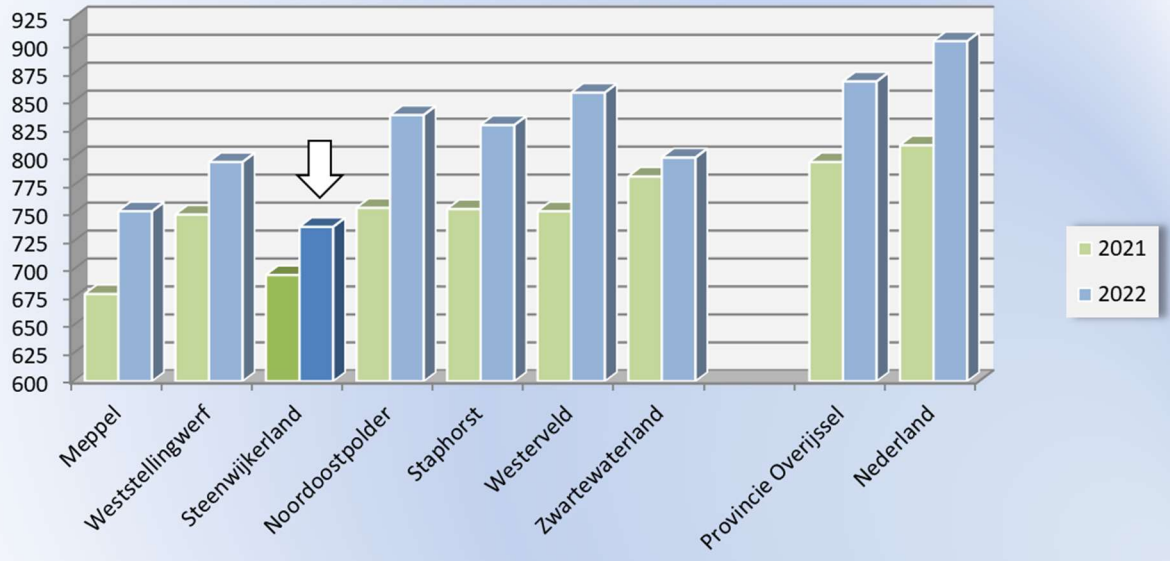
De gemeente werkt voortdurend aan een goed leefklimaat voor haar inwoners, ondernemers en bezoekers. Dit heeft de nodige inspanningen van de gemeente gekost. Deze inspanningen hebben veel geld gekost. Uiteindelijk bepaalt de gemeenteraad welke bijdrage jaarlijks wordt gevraagd van de inwoners en ondernemers van Steenwijkerland. De raad heeft de nieuwe tarieven voor de lokale belastingen en heffingen op 21 december 2021 vastgesteld.

Woonlasten Coelo Atlas meerpersoonshuishouden	2022	2021	Ranglijst 2022	Ranglijst 2021
Meppel	752	678	23	26
Weststellingwerf	796	749	44	74
Steenwijkerland	738	695	15	34
Noordoostpolder	838	755	85	84
Staphorst	829	754	78	81
Westerveld	858	752	103	75
Zwartewaterland	800	783	45	109
Provincie Overijssel	868	796		
Nederland	904	811		

De gemeente is van de 34^e plaats in 2021 gestegen naar de 15^e plaats in de COELO Atlas, de jaarlijkse woonlasten monitor.

Dit houdt in dat de gemeente tot de meest goedkoopste gemeenten van Nederland behoort. In deze lastenmonitor worden de lasten van de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing per gemeente jaarlijks berekend.

Woonlasten Coelo Atlas meerpersoonshuishouden

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de nota van aanbidding hebben we gemeld dat het noodzakelijk is dat er een goed inzicht bestaat in de risico's die de gemeente loopt. Op basis hiervan kan een juiste analyse worden gemaakt voor de beoordeling en beheersing van de risico's.

De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting is geweest van de gemeente Steenwijkerland. Opgemerkt wordt dat het proces van risico control nog de nodige aandacht verdient.

Daarom heeft het college de volgende doelstellingen gehanteerd:

- dat het optreden van risico's geen effect mag hebben op de uitvoering van bestaand beleid en op de gemeentelijke voorzieningen;
- dat er een koppeling bestaat tussen het risicoprofiel en de omvang van de weerstandscapaciteit;
- dat de (project)risico's worden beheerst;
- dat het bewust denken in risico's een onderdeel is van de beleidsprocessen.

Risicomanagement

Dit is het identificeren en kwantificeren van risico's, en ook het vaststellen van beheersmaatregelen om risico's zoveel mogelijk te voorkomen. Belangrijk is dat bewust nagedacht moet worden over mogelijke risico's bij onze beleidsprocessen.

Bij het opstellen van de begroting 2022 is getracht het risicomanagement verder te verbeteren. Belangrijke aandachtspunten die hierbij een rol spelen zijn:

- processen binnen onze organisatie zodanig in te richten en op te zetten, zodat risico's worden voorkomen, c.q. worden weggenomen dan wel in een vroeg stadium worden onderkend en herkend;
- risico-inventarisatie zo goed mogelijk te voorzien van een plan van aanpak om deze risico's te beheersen. Dit houdt in dat maatregelen worden genomen om risico's weg te nemen.

Overigens kan het ook voorkomen dat voor niet-beïnvloedbare risico's, dus risico's waar de gemeente niets aan kan doen, vooraf geen maatregelen getroffen kunnen worden.

Bij de begroting is een inventarisatie gemaakt van de risico's die op verschillende beleidsterreinen zich voordoen om te komen tot een risicoprofiel voor onze gemeente. Hieronder treft u een beschrijving aan van de actuele risico's.

Privatisering bouwtoezicht

De Wet kwaliteitsborging is net als de omgevingswet uitgesteld. Vanaf dat moment gaat de kwaliteitscontrole bij bouwprojecten over naar de markt. Bouwers moeten een private kwaliteitsborger inhuren. Deze onafhankelijke, gecertificeerde controleur ziet erop toe dat gebouwen volgens de bouwtechnische voorschriften tot stand komen. Een positieve gereedheidsverklaring van het gebouw gaat straks in het bouwdoosje naar de gemeente, die daarna geen inhoudelijke technische toetsingstaak meer heeft, maar niettemin als bevoegd gezag verantwoordelijk blijft. Als de positieve verklaring ontbreekt, bijvoorbeeld omdat de kwaliteitsborger oordeelt dat het gebouw niet BBL²-proof is, kan de gemeente in een lastig parket terecht komen. Zonder deze verklaring zijn de gevolgen voor de gemeente. Wettelijk gezien is het gebruik van het gebouw dan niet toegestaan. Maar strikt genomen moet er wel worden gehandhaafd. De consequentie is dat het gebouw leeg staat en onbenut blijft. Verwacht wordt dat initiatiefnemers het hier niet bij laten zitten. In het ergste geval kan dit tot rechtszaken leiden. De gemeente heeft dan weinig keus en is genoodzaakt zich het bouwdoosje eigen te maken om zelf een oplossing te zoeken. Mogelijk moet ze een externe deskundige inhuren. Dit kan flink in de papieren lopen.

Impact corona schuldhelpverlening

Door corona was de kans reëel dat op termijn meer inwoners een beroep moesten doen op inkomensondersteuning door de gemeente, dan wel dat ze een beroep deden op de gemeentelijke schuldhelpverleningen.

Normaliter zou dat betekenen dat er meer geld wordt uitgegeven aan miniregelingen. Omdat we in 2022 echter zijn overgestapt naar een vraaggerichte benadering t.a.v. de (inkomens)ondersteuning met het maatwerkbudget i.p.v. aanbodgerichte inkomensondersteuning, was de verwachting dat de uitgaven hierdoor zouden dalen. Met ingang van 2022 werd immers alleen (inkomens)ondersteuning verleend daar waar het echt nodig was en hanteerden we een integrale aanpak.

Verwachting was dat meer inwoners in financiële problemen zouden komen en daardoor een beroep zouden doen op de gemeentelijke schuldhelpverlening. De financiële impact werd ingeschat op in totaal € 100.000 (2022: € 50.000 en 2023 € 50.000).

Ten opzichte van januari 2022 is het aantal lopende schuldhelpverleningstrajecten gestegen met 15% eind december 2022. Toch vallen de uiteindelijke kosten voor schuldhelpverlening 2022 mee. De totale lasten zijn binnen de begroting gebleven.

Loonkostensubsidies

---

² Besluit Bouw Leefomgeving

Het aantal inwoners dat met een loonkostensubsidie aan het werk was, is in 2022 gestegen. Vanuit onze visie dat we inzetten op maximale participatie van onze inwoners en het liefst naar betaald werk, zien we dit als een goede ontwikkeling. Om die reden is ook in de begroting 2022 het risico opgevoerd.

De primaire begroting 2022 is structureel gewijzigd naar € 2,0 miljoen. Hiermee is de realisatie 2022 binnen de begroting na wijziging gebleven. Het risico is hiermee voor de komende periode beheerst.

Toenemende onkruiddruk door warmer en natter weer

Door structureel warmer en natter weer zijn extra inspanningen benodigd om de basis kwaliteit van de openbare ruimte te behouden. Er is een trend in de weersontwikkeling, waarbij het, het hele jaar door, warmer en natter is. Daardoor neemt de onkruiddruk in plantsoenen en op verhardingen van wegen en paden toe. Dit vraagt om een grotere inspanning in het onderhoud om aan het basis onderhoudskwaliteitsniveau te blijven voldoen. Door te veel onkruid in goten en verharding verslechterd ook de waterafvoer. Plantsoenen bezwijken onder de onkruiddruk of beschadigen door te zware ingrepen in het onderhoud. Daardoor was eerder groot onderhoud (vervangen of nieuwe aanplant) nodig. De onderhoudsinspanning, het onderhoudsbeeld en de kwaliteit van de plantsoenen en onkruid op de verhardingen zijn gemonitord. Er zijn planten, bomen en struiken toegepast die beter tegen extreme weersomstandigheden kunnen.

Dividenduitkeringen nutsbedrijven

Het WACC³ percentage bedroeg in 2022 2,95%. Doordat dit percentage erg laag is staan de dividenduitkeringen van de nutsbedrijven onder druk. Zij hebben immers te maken met beperkte winstmogelijkheden. In het slechtste geval moeten zij te veel gemaakte winst terugbetalen via de tarieven. Verder zijn hierdoor de mogelijkheden om te investeren beperkt, terwijl de vraag naar bijvoorbeeld drinkwater en stroom wel toeneemt. Inmiddels heeft dit tot gevolg gehad dat van Vitens in 2022 geen dividenduitkering over 2021 is ontvangen. Van Enexis is in 2022 een bedrag ontvangen van bijna € 202.000 en van Rendo een bedrag van bijna € 999.000 over 2021.

Dividenduitkeringen nutsbedrijven (toename investeringen)

Lagere of geen dividenduitkering van nutsbedrijven als gevolg van de enorme investeringen die de komende jaren gedaan moeten worden in verband met de energietransitie. Gevolg een lager bedrijfsresultaat en een lagere of geen dividenduitkering. In 2022 was hier nog geen sprake van.

In 2020 heeft Enexis forse investeringen gedaan in verband met de energietransitie. Over 2021 is een hogere dividenduitkering van € 202.000 ontvangen omdat het resultaat na belastingen plm. € 91 miljoen hoger was dan voorgaand jaar. Dit werd voornamelijk veroorzaakt doordat de inkoopkosten van Tennet in hetzelfde jaar werden vergoed.

Van Rendo Holding N.V. is over 2021 een dividenduitkering van € 999.000 ontvangen, hetgeen zat aan de onderkant van de afgesproken bandbreedte van € 5 - €7 miljoen voor dividenduitkering aan de aandeelhouders.

Dividenduitkering Wadinko

Net als in 2020 stond het jaarverslag over 2021 in het teken van de coronapandemie. Een aantal bedrijven in de Wadinko portefeuille kreeg opnieuw te maken met sterk tegenvallende omzet en resultaten en deed daarom een beroep op steunmaatregelen van de overheid. In één geval betrof dit een meerderheidsparticipatie met als gevolg dat het wettelijk niet was toegestaan dividend uit te keren. Daarnaast was het maatschappelijk niet gewenst om dividend uit te keren in situaties waarin van overheidssteun gebruik wordt gemaakt. Daarom werd tijdens de aandeelhoudersvergadering voorgesteld om de winst van € 8.651.000 over 2021 toe te voegen aan de overige reserves en verviel de reguliere dividenduitkering van bijna € 82.000.

Wel is er in 2022 een interim-dividend uitgekeerd van € 3 miljoen aan de aandeelhouders. Uiteindelijk viel het risico voor onze gemeente dus mee met een bedrag van ruim € 163.000 door de ontvangen interim-dividenduitkering.

Wet Waardering Onroerende zaken

Met ingang 2022 zijn gemeenten verplicht te beschikken op basis van oppervlakte. Tot en met 2021 gebeurde dit op inhoud van het pand. Een gevolg hiervan was mogelijk forse waarde verspringingen. Verder is in 2021 overgestapt naar een nieuwe taxatiepartner plus nieuwe applicatie. Daarom werd verwacht dat dit zou leiden tot een toename van het aantal bezwaarschriften.

Uiteindelijk heeft het mogelijke risico juist zeer positief uitgekapt. Daar waar rekening werd gehouden met meer bezwaren als gevolg van de omzetting van inhoud naar oppervlakte zijn in 2022 bijna 50% minder bezwaarschriften ten opzichte van 2021 ontvangen.

Rioolheffing

De afgelopen jaren bent u meermaals geïnformeerd over procedures tegen de rioolheffing 2013, 2014 en 2015. De Hoge Raad heeft de beroepen op alle punten ongegrond verklaard. De verordeningen en de opgelegde aanslagen rioolheffing zijn in stand gebleven. Daarmee is dit niet langer een risico voor onze financiële positie. Tegen de aanslagen 2016 tot en met 2020 lopen nog wel bezwaarprocedures. Aangezien deze inhoudelijk gelijk zijn aan de gevoerde procedures voor 2013 tot en met 2015, is het financiële risico naar verwachting beperkt.

Prijsstijgingen gas en elektra

De energieprijzen zijn de afgelopen jaren door onder andere de energiebelasting en de gevolgen van de opgelegde sancties aan Rusland gestegen. In het afgelopen jaar zijn ook de prijzen van energie enorm gestegen. Dit had met name gevolgen voor de begroting 2022-

³ Weighted Average Cost of Capital

2027. In totaal ging het om een raming van € 1.194.982 waarvan € 440.000 voor riolering voor elektriciteit. In 2022 was een bedrag van € 1.051.819 uitgegeven, waarvan € 305.430 voor riolering. Inmiddels zijn door de netbeheerder de analoge meters vervangen door slimme meters in 2022 en is een bedrag teruggestort van ongeveer € 50.000 door de leverancier.

Verder ging het om een raming van € 140.979 voor het verbruik van gas. In 2022 is gebleken dat de raming hiervoor € 16.425 te laag was nadat de raming was verhoogd. Uiteindelijk is een bedrag uitgegeven van € 157.404 voor het verbruik van gas.

De raming bleek te laag omdat de gemeente, door de overheid, gedwongen werd het contract met Gazprom te ontbinden en een nieuw contract aan te gaan. De m3-prijzen lagen hierdoor veel hoger.

Jeugd Voogdij 18+

Bij de meircirculaire 2021 gemeentefonds zijn structureel extra middelen (€ 611.000) beschikbaar gesteld voor de uitvoering van voogdij voor 18+ers. Op dat moment was het onduidelijk wat de exacte financiële effecten voor onze gemeente waren. Op basis van risicobenadering werd geacht dat 50% van het verkregen budget niet benut zou worden. Bij de Najaarsnota 2021 was een bedrag van € 311.000 ingezet om de extra kosten binnen het sociaal domein deels op te vangen. Dit kwam meerjarig ook tot uitdrukking in de structurele doorwerking van de Najaarsnota zoals gepresenteerd in voorliggende begroting.

De financiële impact werd ingeschat op € 300.000 structureel vanaf 2022.

De kosten voor Voogdij 18+ zijn in 2022 gestegen. Deze stijging wordt met name verklaard door het woonplaatsbeginsel. De aannames die bij de NJN 2021 zijn geschetst blijken in de realiteit uit te komen. Hiermee is dit risico voor de komende periode beheerst.

Nieuwe taken GGD IJsselland.

Een financiële vertaling van de agenda publieke gezondheid voor 2022 viel nog niet te maken en zat dan ook nog niet in de programmabegroting van de GGD. Daarnaast stond op de inkoopkalender van de GGD voor 2022 het aanbesteden van het elektronisch kinddossier. De financiële impact voor de begroting 2022 was onduidelijk. Vooralsnog ging de GGD ervan uit dat dit binnen de begroting 2022 kon worden opgevangen.

Het was nog onduidelijk op welke manier (positieve) gezondheid en preventie onderdeel zouden worden van het nieuwe kabinetsbeleid en welke gevolgen dat gaat hebben voor het werk van de GGD. Hiermee was dan ook geen rekening gehouden in de begroting 2022 van de GGD. Op dat moment was nog onduidelijk of dit financiële gevolgen heeft voor de gemeente Steenwijkerland.

De (door)decentralisatie van beschermd wonen is 1 jaar uitgesteld tot 1-1-2024. Er is momenteel een projectgroep gestart om het interne en externe proces van beschermd wonen – thuis vorm te geven. De daarbij horende financiële en bestuurlijke risico's worden in de planning en control cyclus gecommuniceerd.

Corona en WMO

We zagen dat de groep met minder draagkracht het extra zwaar heeft gekregen, waardoor bij meer mensen de draagkracht overschreden werd. Daarnaast steeg vanwege de toenemende complexiteit het aantal casussen waarop casusregie gevoerd werd. Dit uitte zich door meer inzet van de hulpverleners, waardoor consultants meer tijd aan regie kwijt waren. En verder zagen we dat inwoners of huishoudens op meerdere leefgebieden vraagstukken hadden.

Gelet op lokale en landelijke signalen over overbelaste mantelzorgers, en de daarbij behorende scenario's, werd verwacht dat er vormen van lichte respijtzorg en respijtzorg aan huis zich zouden ontwikkelen, waardoor de kosten met name voor respijtzorg konden toenemen.

Verwacht werd dat deze ontwikkeling zich nog zou voortzetten en dat ook na de lockdown sprake was van een toename van complexe problematiek. Landelijk was de verwachting dat mensen in minder stabiele situaties (gezondheid, werk, inkomen, netwerk) door een opeenstapeling van risico's extra geraakt zouden worden. We gingen uit van een stijging van 10% van de kosten voor WMO-hulp. Dit zou resulteren tot een mogelijk tekort van € 0,5 miljoen vanwege de ontwikkeling, de omvang en de complexiteit van de aanvragen.

De financiële impact werd ingeschat op in totaal € 500.000 (2022: € 250.000, 2023 € 250.000).

Binnen de Wmo viel het (verwachte) corona effect mee. In 2022 was er met name druk ondervonden van de macro-economische omstandigheden. Het risico is voor de komende periode beheerst.

Minimabeleid (incl. schuldhulpverlening)

Uitkeringen bijzondere bijstand en minimabeleid zijn zogenaamde open eind financieringen. Afhankelijk van het aantal aanvragen en hoogte van de uitkeringen kunnen er onder- dan wel overschrijdingen plaatsvinden. Het opgenomen budget in de begroting bedroeg € 2,1 miljoen.

Het eventuele overschrijdingsrisico werd ingeschat op 10%, in de categorie laag.

Het afgelopen jaar stond voor het minimabeleid in het teken van de energietoeslag. Het jaar 2022 is hiermee niet een representatief jaar. Het risico op overschrijding heeft zich in 2022 voorgedaan. Dit komt met name door een stijging van het aantal bereikte minimadoelgroep. De begroting 2023 is op basis hiervan aangepast. Hiermee is dit risico voor de komende periode beheerst.

Essentaksterfte

De essentaksterfte is voor een aantal grotere boomstructuren in de gemeente nog steeds een bedreiging. Door het droge voorjaar van de afgelopen jaren heeft de veroorzakende schimmel minder bomen aangetast. Het is echter niet uit te sluiten dat het aantal aantastingen, met uiteindelijk afsterven tot gevolg, weer gaat toenemen. Grote laanstructuren in de polders en de boomstructuren langs

de paden in Giethoorn bestaan uit essen. Het wegvallen van deze boomstructuren zal leiden tot ernstige kwaliteitsverlies, herplanting zal altijd nodig zijn om de landschapskarakteristiek en het dorpskarakter te behouden.

Het wegvallen van de boomstructuur langs de paden in Giethoorn heeft ruimtelijke consequenties, het dorpsbeeld wordt ernstig aangetast. Ook is het verwijderen van grote bomen op deze locatie complex door de moeilijke bereikbaarheid. Verder hebben laanstructuren in de polders een sterke invloed op de ruimtelijke kwaliteit.

Alle essen zijn in 2022 geïnspecteerd. Aangetaste essen zijn gemonitord. De bomen worden gefaseerd vervangen. Zo blijft de kwantiteit en de kwaliteit van het dorp Giethoorn en het polderlandschap (o.a. Polder Giethoorn en polder IJsselham) behouden.

Achterstallig onderhoud openbare ruimte

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte wordt gebruik gemaakt van speciale computerprogramma's. De afgelopen jaren is hard gewerkt aan het op orde brengen van deze programma's. Ondertussen is het gehele areaal ingevoerd. D.m.v. inspecties wordt de staat van onderhoud bepaald. Het risico van schade als gevolg van achterstallig onderhoud is afhankelijk van de gekozen frequentie van inspecteren. Op basis van deze gegevens wordt de besteding van het jaarlijkse onderhoudsbudget bepaald. In 2017 zijn de beleidsplannen voor wegen, fietspaden, openbare verlichting en oeververbindingen geactualiseerd en is een belangrijke slag gemaakt in het inzichtelijk maken van de onderhoudstoestand van deze kapitaalgoederen. Op basis hiervan kan planmatiger worden gewerkt. De meerjarige onderhoudsplannen zijn met ingang van 2022 over het algemeen op het onderhoudsniveau 'basis' gebaseerd en begraven op 'hoog'.

Het financieel risico werd ingeschat op € 250.000. Het budget voor 2022 was toereikend om het vastgestelde onderhoudsniveau te onderhouden.

Btw-compensatiefonds

De gemeente Steenwijkerland declareert samen met alle andere gemeenten btw terug bij het rijk op grond van het btw-compensatiefonds. Voor dit fonds is wel een maximum aan declaraties (het plafond) ingevoerd. Dit plafond bedroeg voor gemeenten in 2022 € 3.154 miljoen.

Met het Rijk is de afspraak gemaakt dat als het maximale plafond aan declaraties door gemeenten niet wordt bereikt, het resterende bedrag naar het Gemeentefonds gaat. Uitbetaling vindt dan plaats via de Algemene uitkering. Andersom geldt de gemaakte afspraak dan natuurlijk ook. Als gemeenten meer declareren, vindt een korting plaats binnen het Gemeentefonds. De afgelopen jaren is het plafond overigens nooit bereikt.

In de gemeentelijke begroting 2022 is een structureel te ontvangen bedrag opgenomen ter hoogte van € 295.000. Uiteindelijk hebben wij in 2022 een bedrag ontvangen van € 787.000.

Rentestijging

De rente bevond zich tot eind januari 2022 al geruime tijd op een laag niveau. Mede als gevolg van de inval in Oekraïne, de energiecrisis en de hierdoor stijgende lonen en prijzen is vanaf februari de rente gestegen naar ongeveer 3,5% voor 25 jaar gelijkblijvende leningen medio 2022. Op 1 februari 2022 heeft de gemeente Steenwijkerland nog een lening afgesloten van € 7,5 miljoen voor een percentage van 0,66% voor een periode van 25 jaar zonder renteaanpassing. Deze renterisico's zijn niet te beïnvloeden door de gemeente. Het eventuele overschrijdingsrisico werd in de begroting 2022 ingeschat op 25%, in de categorie laag. Een rentestijging van 1% werd gekwantificeerd op ongeveer € 100.000 in 2022 oplopend naar € 400.000 in 2025. Eind 2022 moeten we dit risico inschatten op 75% in de categorie hoog waarbij een rentestijging van 2% is gehanteerd op basis van de omvang van de restantkredieten van € 38 mln.

Dit risico zal zich niet direct, maar gefaseerd voordoen. Dit omdat de gemeente niet per 2023 deze € 38 mln. zal uitgeven. Jaarlijks wordt voor de begroting op basis van de rentegegevens per 1 september een herberekening gemaakt van de rentecomponent. Bij de rapportage van de P&C cyclus is over de financiële gevolgen van de rente gerapporteerd.

Fiscale procesbeheersing

De organisatie is zich niet altijd bewust van fiscale risico's en kansen waardoor mogelijk onnodige risico's worden gelopen. Het is daarom van belang om vast te leggen hoe de organisatie met de fiscaliteit omgaat.

Het college van de gemeente Steenwijkerland heeft zich gecommitteerd aan horizontaal toezicht (HT) door ondertekening van een convenant met de Belastingdienst op 9 juli 2012. In het convenant zijn kernwaarden als transparantie, begrip en vertrouwen sleutelbegrippen en vormen de basis voor een goede fiscale verantwoording.

Er zijn zes criteria opgesteld, waaraan grote ondernemingen moeten voldoen, willen zij een convenant willen sluiten. Organisaties, zoals de gemeente Steenwijkerland, die nu onder de overgangsregeling van Horizontaal toezicht vallen, dienen uiterlijk ultimo 2022 aan deze criteria te voldoen. Binnen het horizontaal toezicht verschuift de nadruk naar het gezamenlijk kunnen vaststellen dat door organisaties onder het handhavingsconvenant ingediende aangiften aanvaardbaar zijn. Daarbij hoort de verwachting dat een organisatie een fiscale self-assessment maakt en deelt met de Belastingdienst.

Bij het niet voldoen aan de fiscale verplichtingen kan de Belastingdienst naheffingsaanslagen opleggen eventueel verhoogd met boetes. Bij het niet of niet tijdig voldoen aan de criteria zoals opgesteld door de Belastingdienst vervalt het convenant en zal de gemeente vallen onder een meer retrospectief toezicht met boekenonderzoek en controle.

Inmiddels is eind 2022 een nieuw convenant afgesloten met de Belastingdienst. Dit convenant gaat uit van een transparante relatie tussen de gemeente en Belastingdienst en een goede beheersing van onze fiscale processen. Er is een Fiscaal beleidsplan opgesteld en besproken en er is een risicoanalyse opgesteld. Hierin zijn nadere afspraken en verbeterpunten opgenomen.

Impact corona jeugd

De impact van corona is: een toename van de complexiteit van de hulpvragen en wachtlijsten bij de jeugd-ggz en de Raad voor de Kinderbescherming. Dit had tot gevolg dat:

- de werkdruk van de toegang fors was toegenomen;
- er meer overbruggingszorg werd gerealiseerd i.v.m. wachtlijsten bij de jeugd-ggz en de Raad voor de Kinderbescherming;
- er meer expertise en deskundigheid van de toegang werd verwacht.
- er wordt een groter beroep gedaan op informele zorg.

De Nederlandse GGZ stelde dat er een stijging van het aantal kwetsbare kinderen was te zien van 30% tot 60% welke was te relateren aan corona.

In 2021 was onder andere een forse stijging te zien van het aantal spoedzaken ten opzichte van dezelfde periode 2020 en 2019.

De financiële impact werd ingeschat op in totaal € 1.000.000 (2022: € 650.000, 2023 € 350.000).

Het risico heeft zich in 2022 voorgedaan. In 2022 was een risico impact berekend van € 650.000 welke volledig is ingezet. Daarentegen is de primaire begroting 2022 voor jeugdzorg nagenoeg ongewijzigd. Met data-analyse is de beweging (trends) van de Jeugdzorg beter te volgen en middels scenario's te voorspellen. Dit maakt dat de omvang van het risico de komende jaren beheersbaar wordt.

Inkoopmodel 2022 RSJ

Het aanbestedingstraject voor specialistische jeugdhulp, uitgevoerd door het RSJ IJsselland, loopt. Het doel was per 1 januari 2022 voldoende aanbod (kwalitatief en kwantitatief) in te kopen, op de percelen Ambulante Jeugdhulp, Wonen en Verblijf en Dyslexie, volgens de gestelde voorwaarden in het inkoopdocument. In het inkoopdocument waren ook de tarieven vastgelegd die een aanbieder ontvangt wanneer zij hulp verleent.

De strategie ging uit van een beperkt aantal aanbieders dat niet zou inschrijven en waarmee op basis van een continuïteitsanalyse alsnog aanvullende afspraken mee konden worden gemaakt om hen te overtuigen alsnog in te schrijven. De ervaring was dat een groter deel van de zorgaanbieders niet zou gaan inschrijven.

De aanbieders die niet in schreven omvatten een kwalitatieve en kwantitatieve omvang die niet kon worden opgelost met andere aanbieders. Samen verlenen zij hulp aan 41% van de jeugdigen in de regio. De financiële impact werd ingeschat op € 500.000 structureel vanaf 2022.

Voor 2022 is het risico beperkt gebleven. De verwachting is dat 2023 het risico negatiever uitpakt. De impact van het nieuwe inkoopmodel is voor de gehele regio negatief per 1-1-2023. Het aandeel van onze gemeente hierin is afgerond € 1,5 miljoen (inclusief index 2023). In de begroting 2022 is rekening gehouden met een risico van € 0,5 miljoen. In de begroting 2023 is dit risico verhoogt naar € 1,0 miljoen. Inmiddels zijn de eerste tariefsomzettingen voor 2023 binnen en worden verwerkt. De tariefsaanpassingen zijn verschillend maar fors van omvang. De toename van de zorgtarieven variëren tussen de 8% en 30%. Hiermee wordt de gepresenteerde impactanalyse werkelijkheid.

Participatiewet (uitkeringen en rijksbijdrage)

De gemeente is volledig financieel verantwoordelijk voor het bijstandsgedeelte van de wet. Van het rijk wordt hiervoor jaarlijks wel een bijdrage ontvangen. Het in de begroting opgenomen te ontvangen budget betreft een voorlopig inschatting van hetgeen door het rijk toegekend gaat worden. In oktober van het begrotingsjaar wordt het definitieve budget pas bekend gemaakt. De hoogte van het budget is onder andere afhankelijk van de conjuncturele ontwikkelingen op landelijk niveau. Bij minder verstrekte bijstandsuitkeringen dan van tevoren is ingeschat wordt het budget naar beneden bijgesteld, bij meer verstrekte bijstandsuitkeringen wordt het budget naar boven bijgesteld.

In de begroting 2022 werd rekening gehouden dat er in dat jaar gemiddeld 713 bijstandsuitkeringen zouden worden verstrekt. De begrote uitgaven bedroegen hierdoor € 10.188.000.

Voor de IOAW en IOAZ bedroegen deze aantallen gemiddeld 37 uitkeringen en een begroot bedrag ter hoogte van € 548.000. De gedane aannames weken in werkelijkheid af.

Het aantal uitkeringsgerechtigden is uiteindelijk verder gedaald tot een niveau van stabiel niveau van ongeveer 650 (BBZ, IOAW en IOAZ). De begroting en BUIG zijn hierop aangepast. Het beschreven risico bij de begroting 2022 blijft daarmee ook uit. Daarnaast is in de begroting 2023 de koppeling tussen de BUIG en de uitkeringen losgelaten. Het risico is hiermee voor de komende periode beheerst.

Investeringsprojecten ruimtelijk domein

De in de meerjarenbegroting opgenomen investeringen en lopende investeringen (verlichting, bermen, routekaart energieneutraal, speelvoorzieningen en het IHP) zullen als gevolg van de prijsstijgingen financieel onder druk komen te staan.

Projecten Openbare Ruimte en Wet natuurbescherming (Wnb)

Te veel stikstofneerslag is slecht voor de natuur. Sinds 1 juli 2022 was er voor bouwwerkzaamheden en aanlegwerkzaamheden geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb) nodig. Dit betekent dat voor de meeste werkzaamheden die de gemeente uitvoert er momenteel geen probleem is in relatie tot stikstof.

Aansprakelijkstelling

Met betrekking tot de aansprakelijkstelling liep er een zaak.

Eind februari 2019 ontving de gemeente een dagvaarding welke betrekking had op een schadeclaim van 3 miljoen euro van een veehouder die de gemeente aansprakelijk stelt voor de verontreiniging met rioolwater van een perceel waarop de veehouder voedergewassen voor zijn vee verbouwd. De veehouder beweerde dat hij sinds 2007 te maken heeft gehad met de verontreiniging van een stuk land, doordat sprake was van overstromingen van een gemeentelijke rioolput. De veehouder stelt dat hij als gevolg van diverse problemen aan de riooloverstort, te maken had met sterfte van vee en medische klachten.

Eind juni 2020 heeft de rechtbank vonnis gewezen in deze zaak. De vorderingen van de veehouder zijn afgewezen en de veehouder is veroordeeld in de kosten. Volgens de rechtbank is het causaal verband tussen de schade en de overstromingen van de gemeentelijke rioolput niet komen vast te staan. Ook is niet gebleken dat de riolering gebrekkig was.

In september 2020 heeft de veehouder hoger beroep ingesteld tegen het vonnis van de rechtbank. Begin november 2022 heeft het gerechtshof het vonnis van de rechtbank bekrachtigd. Alleen de deskundigenkosten heeft het gerechtshof deels toegewezen aan de veehouder, op de grondslag dat is komen vast te staan dat de rioolput gelekt heeft. De termijn waarbinnen het cassatieberoep moest worden ingesteld was begin februari 2022 verstreken. De veehouder had geen gebruik gemaakt van het cassatieberoep. Daarmee is de zaak afgehandeld.

Ontwikkeling Algemene uitkering

Gemeenten ontvangen het grootste gedeelte van hun inkomsten uit de Algemene uitkering van het Gemeentefonds. Hoeveel uitkering wordt ontvangen is voor een groot gedeelte afhankelijk van de hoogte van de rijksuitgaven. Wijzigingen in de rijksuitgaven hebben direct invloed op de omvang van de Algemene uitkering (samen de trap op en samen de trap af). De jaarlijkse toe- of afname van de Algemene uitkering op basis van dit principe wordt het accres genoemd.

In de primitieve begroting was een bedrag aan inkomsten geraamd van bijna € 84,6 miljoen. Uiteindelijk is er een bedrag van € 96,8 miljoen ontvangen. Dit is inclusief de bedragen die in de loop van 2022 aan de Algemene Uitkering van het rijk zijn toegevoegd, zoals de energiecompensatie en afrekeningen over voorgaande jaren. In diverse informatienota's is gerapporteerd over de ontwikkelingen in 2022.

Nieuwe cao-gemeentepersoneel

In januari 2023 is er een nieuwe CAO voor gemeentepersoneel afgesloten. De extra kosten hiervan zijn becijferd op bijna € 1,4 mln. Deze zijn bij vaststelling van de rekening nog niet opgenomen in de meerjarenbegroting.

Informatieveiligheid

Moderne informatie- en communicatietechnologieën (IT) hebben de samenleving ingrijpend gewijzigd. We raken steeds meer bedreven en afhankelijk van IT. Digitale veiligheid, of cybersecurity is dan ook van vitaal belang voor een stabiele samenleving. Het belang van informatiebeveiliging wordt gevoed door toenemende dreigingen. Zoals heeft de oorlog in Oekraïne de verhoudingen tussen de verschillende staten op scherp gezet met als gevolg dat verhoogde aantallen cyberaanvallen plaatsvinden. Deze aanvallen zijn onder meer gericht tegen Nederlandse vitale infrastructuur, overheid, bedrijven, gemeenten en universiteiten. Hierdoor worden cyberaanvallen "niet meer zeldzaam maar eerder het nieuwe normaal" genoemd. In 2022 waren onze systemen in staat de cyberaanvallen te weerstaan en hebben we geen extra kosten hiervoor gehad.

Inflatie

Het jaar 2022 heeft voor het sociaal domein grote financieel consequenties. De inflatie is, door omstandigheden in Oekraïne, gestegen tot een historische hoogte van ongeveer 14% in september. De gemeente is contractueel gehouden aan indexering van tarieven. Ter illustratie: de onderhandelingen met HH-aanbieders is uitgekomen op 7% en het contract met RSR maakt dat er met 14% moet worden geïndexeerd. Deze ontwikkeling speelt landelijk en gemeente breed. Dit risico was niet voorzien bij de begroting 2022.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet is een grote opgave voor de organisatie. Op 1 januari 2024 gaat de wet in. Wanneer de wet in werking is getreden zijn we nog niet klaar. Dan moet de Omgevingswet nog verder worden geïmplementeerd. Het implementeren geldt met name voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. De implementatie loopt door tot mogelijk 2030, wanneer het omgevingsplan op basis van de huidige inwerkingtreedingsdatum definitief af moet zijn. Risico bestaat dat het budget voor invoering onvoldoende blijkt te zijn voor een goede invoering.

Binnen de organisatie is het programma Omgevingswet opgezet. In dit programma worden de inhoudelijke en financiële risico's in de gaten gehouden. Indien nodig worden er maatregelen getroffen. Eind 2022 is het programma afgebouwd en is een groot aantal van de sporen overgedragen naar de lijn. Er is een projectgroep ingericht die vanaf nu de (financiële) voortgang monitort.

In 2022 zijn er geen overschrijdingen geweest. Ook zijn er nog geen beheersmaatregelen getroffen.

Grondexploitaties

Ultimo van elk jaar worden de grondexploitaties op basis van de jaarrekening geactualiseerd.

Sinds 2018 wordt de POC (Percentage Of Completion) methode toegepast. Het risicoprofiel van alle grondexploitaties is bij de jaarrekening 2022 ongeveer € 1,78 miljoen (2021: 1,88 miljoen). In de programmabegroting was nog rekening gehouden met een risicoprofiel van € 1,88 miljoen. Door realisatie en verbeterde marktomstandigheden is het afzetrisico in een aantal individuele grondexploitaties afgenomen.

Verhoging van de afvalstoffenbelasting

Met betrekking tot de verhoging van de afvalstoffenbelasting zijn er geen ontwikkelingen. De prijzen voor oud papier zijn in het eerste half jaar van 2022 hoog geweest, na de zomer zijn ze sterk gedaald. Aangezien de verwachtingen rondom oud papierprijzen nog steeds onzeker zijn, lopen we hier wel een financieel risico. Per saldo zijn de kosten overigens nog wel steeds hoger dan de opbrengsten voor wat betreft oud papier.

Ook is de grondstoffenmarkt in beweging: producenten of importeurs krijgen steeds vaker de (mede) verantwoordelijkheid voor het afvalbeheer van de producten die door hen op de markt zijn (of worden) gebracht. Dit betekent iets voor de manier van inzamelen en de inzamelkosten. Voor welke stromen dit gaat gelden en wat de financiële impact is, wordt op een later moment duidelijk.

Uitbreiding van de btw-sportvrijstelling (SPUK⁴)

Per 1 januari 2019 is de sportvrijstelling in de Wet op de omzetbelasting verruimd. Door deze wetswijziging vervalt het recht op aftrek van btw voor gemeenten en niet-winstbeogende exploitanten van sportaccommodaties. Ook de gemeente Steenwijkerland heeft in 2022, net als in 2019 t/m 2021 een SPUK-aanvraag ingediend. In totaal hebben de gemeenten aanvragen ingediend met een omvang van € 251,2 miljoen, terwijl er een uitkeringsbudget was van € 185 miljoen. Het uitkeringspercentage wordt naar rato bepaald en komt voor 2022 neer op 73,63%. Inmiddels is een bedrag van plm. € 384.793 als voorschot ontvangen. Destijds was een bedrag van ruim € 534.877 gedeclareerd. De verantwoording vindt plaats op basis van de SISA-systematiek bij de jaarrekening 2022. Vervolgens zal het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) op basis van de gerealiseerde kosten de aanvragen van de gemeente definitief vaststellen. In de begroting van de gemeente is voor het jaarlijkse tekort een budget opgenomen van € 97.000. Eind 2022 is het risico nihil

Onzeker is of deze btw-sport na 2023 nog zal bestaan. In de loop van 2023 wordt hier meer over bekend gemaakt. Als de middelen overgaan in de algemene uitkering volgt er een hoger risico voor de meerjarenraming.

Vermakelijkhedenretributie (VMR)

Er lopen momenteel 29 beroepsprocedures tegen aanslagen VMR 2021. In totaal gaat het om een aanslagbedrag van (afgerond) € 285.000. Inmiddels zijn ook de aanslagen VMR 2022 opgelegd. Afhankelijk van de lengte van de beroepsprocedure (inclusief mogelijk hoger beroep en cassatie), kan het risico ook voor komende jaren gelden.

Aansprakelijkheden

Enkele grote tijdrovende dossiers zorgen voor een stevige belasting op de organisatie. Ook is er naar aanleiding van een dossier een, niet financieel onderbouwde, aansprakelijkheidsstelling ingediend die nu wordt onderzocht.

Op dit moment is onduidelijk of de gemeente op enige wijze aansprakelijkheid draagt.

Corona

In 2022 is de omvang en impact van de corona sterk afgenomen. Op basis hiervan worden geen grote financiële effecten verwacht.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente de beschikking had, c.q. kon beschikken om onverwachte tegenvallers op te vangen mochten deze zich voordoen. Uit onderstaande tabel blijkt dat de weerstandscapaciteit in 2022 € 398 per inwoner bedroeg en hoger is dan in 2021 (€ 381).

	bedragen x € 1		
Weerstandscapaciteit	Begroting 1-1-2022	Rekening 31-12-2022	Rekening 31-12-2021
Weerstandscapaciteit vermogen			
Algemene reserve vaste buffer	€ 11.411.000	€ 14.178.327	€ 13.125.359
Storting vanuit de algemene reserve vrij besteedbaar	€ 1.059.000		
Weerstandscapaciteit exploitatie			
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 3.859.000	€ 3.859.000	€ 3.910.000
Totaal weerstandscapaciteit	€ 16.329.000	€ 18.037.327	€ 17.035.359
Aantal inwoners	44.318	45.370	44.741
Weerstandscapaciteit per inwoner	€ 368	€ 398	€ 381

⁴ Specifieke uitkering

De weerstandscapaciteit van de gemeente bestaat uit een eenmalig en een structureel element, te weten de reserve vaste buffer en de onbenutte belastingcapaciteit. Deze omvang bedragen respectievelijk € 14,1 mln en bijna € 3,9 mln. Deze omvang is op balansdatum van voldoende omvang om de continuïteit van de gemeente te waarborgen.

Diverse kengetallen

Op grond van regelgeving is de gemeente sinds 2015 verplicht om inzicht te geven in de financiële kengetallen. De cijfers van deze kengetallen geven in samenhang de raad een globaal inzicht van de verwachte financiële ontwikkelingen in de gemeente bij het jaarverslag. Er zijn geen landelijke normen voor de kengetallen omdat deze afhankelijk zijn van de lokale situatie. Wel kan de raad eigen normen stellen voor deze kengetallen. Ook kan zij bij belangrijke raadsbesluiten laten opnemen wat het effect is op de financiële kengetallen en de afgesproken normen.

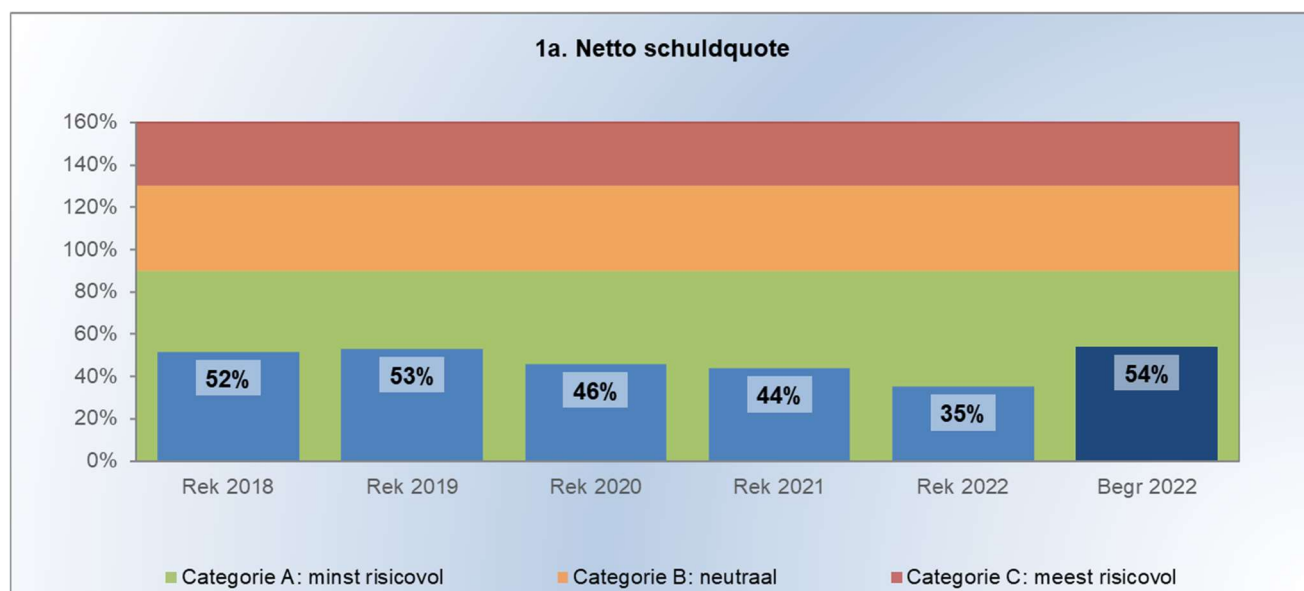
Hierbij gaat het om de volgende kengetallen:

1. Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
2. Solvabiliteitsratio;
3. Grondexploitatie;
4. Structurele exploitatieruimte;
5. Belastingcapaciteit en
6. Weerstandsratio.

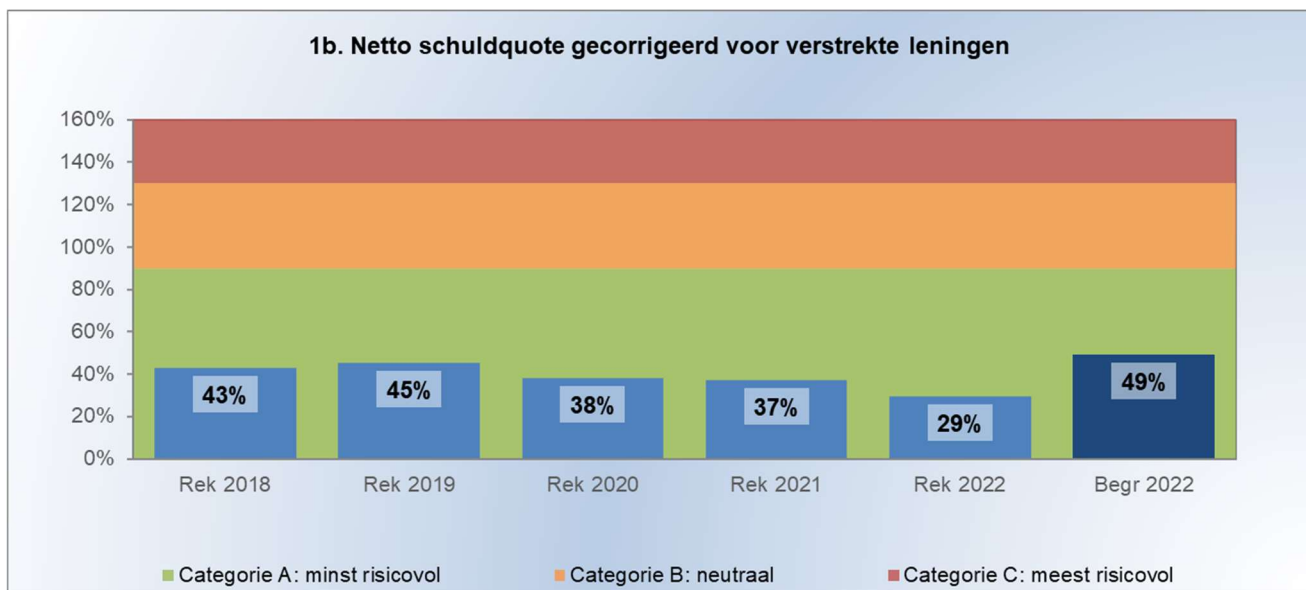
Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen.

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schulden ten opzichte van de eigen inkomsten van de gemeente. Als regel geldt dat hoe hoger de inkomsten zijn des te meer schuld een gemeente mag hebben. Normaal bevindt deze schuldquote zich in de bandbreedte tussen 0% en 100%. Een laag percentage is gunstig. Doordat er bijvoorbeeld grote investeringen of een flinke meevaller is geweest kan de netto schuldquote hoger of lager zijn.

De schuldquote geeft een vertekend beeld door uitgeleende gelden aan derden en verbonden partijen. Met name de verstrekte leningen aan de woningcorporatie Wetland Wonen Groep en nutsbedrijf N.V. Enexis Holding zijn hiervan een goed voorbeeld. Daarom moet de netto schuldquote nog worden gecorrigeerd voor uitgeleende gelden. In de volgende grafiek is de ontwikkeling van beide schuldquotes weergegeven.

Zoals u ziet is de netto schuldquote in de periode 2018-2022 gedaald van 52% naar 35%. De schuldquote wordt bepaald op basis van de baten in 2022. De daling is dan ook niet zo opmerkelijk indien enerzijds de investeringen achterblijven, opbrengsten grondverkoop weer hoog zijn in 2022 en de algemene uitkering met bijna € 7 mln is gestegen ten opzichte van de begroting 2022-2025. Ook zijn er compensatiebudgetten ontvangen voor energie armoede en opvang ontheemden Oekraïne. De daling is ontstaan ondanks een nieuw afgesloten lening per 1 februari 2022 van € 7,5 mln.

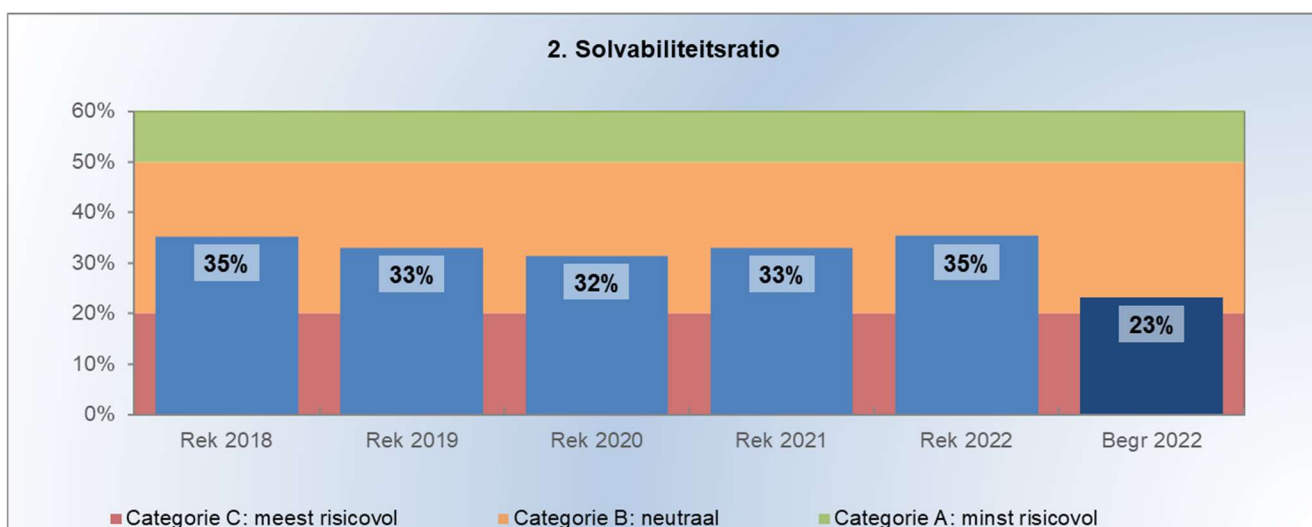
Zoals u ziet is de gecorrigeerde netto schuldquote gecorrigeerd in de periode 2018-2022 gedaald van 43% naar 29%. Het percentage bij de rekening 2022 is lager dan het genoemde percentage in de programmabegroting 2022-2025. De oorzaken zijn nagenoeg gelijk als vermeld bij 1a netto schuldquote.

Schommelingen in inkomsten kunnen dus het kengetal van de netto schuldquote beïnvloeden. Er ontstaat dan het zogenaamde noemer effect. Vaak betreft het kleine schommelingen, met lichte trendbreuken tot gevolg. In 2022 zijn de inkomsten € 24 mln hoger dan in de primitieve begroting.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft aan in hoeverre het bezit van de gemeente op de balans is afbetaald. Ook geeft deze ratio inzicht of de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

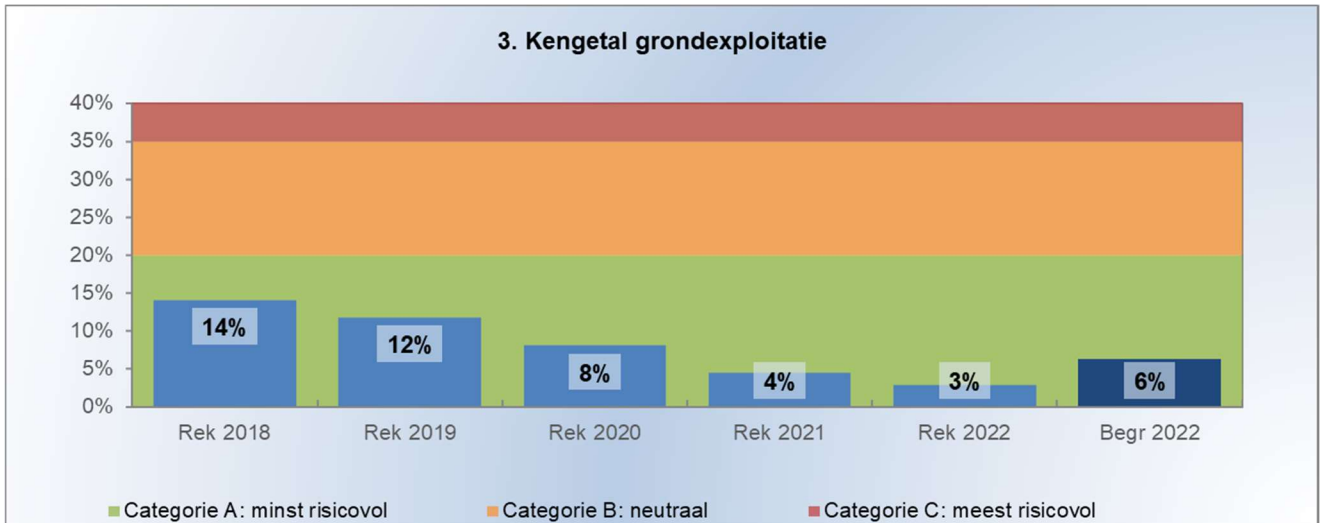
Normaal bevindt de solvabiliteitsratio van een gemeente zich tussen de 30% en 80%. Bij een ratio boven de 80% heeft de gemeente per saldo geen schulden. Bij een ratio onder de 20% heeft de gemeente veel schuld. Dus hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. In de nota "Weerstandsvormogen en risicomanagement 2019" wordt een minimumpercentage genoemd van 20%.

De gemeente Steenwijkerland heeft eind 2022 een solvabiliteitsratio van 35%. Zoals u ziet is de solvabiliteit hoger ten opzichte van de programmabegroting 2022-2025. Dit heeft onder andere te maken met de uitvoering van de investeringen die achterblijven ten opzichte van de planning en die ten laste van de reserves komen. Het rekeningssaldo van ruim € 3,4 miljoen is toegevoegd aan de reserves. Door het instellen van de reserve energie maatschappelijke instellingen van € 3,3 is de solvabiliteitsratio met 3,1% beïnvloed.

Grondexploitatie

Voor de gemeente betekent het aanhouden van voorraden bouwgrond een risico. Het is immers altijd de vraag of de bouwgrond met winst verkocht kan worden. Om de hoogte van dit financiële risico in beeld te brengen, is het kengetal grondexploitatie vastgesteld. Dit kengetal geeft de verhouding aan tussen de waarde van de voorraden bouwgrond en de jaarlijkse gemeentelijke inkomsten. Hoe hoger dit kengetal hoe meer risico er wordt gelopen. Opgemerkt wordt dat naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, dit rentekosten en risico's met zich meebrengt. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. Dus hoe lager dit percentage is, hoe beter het met de gemeente gaat.

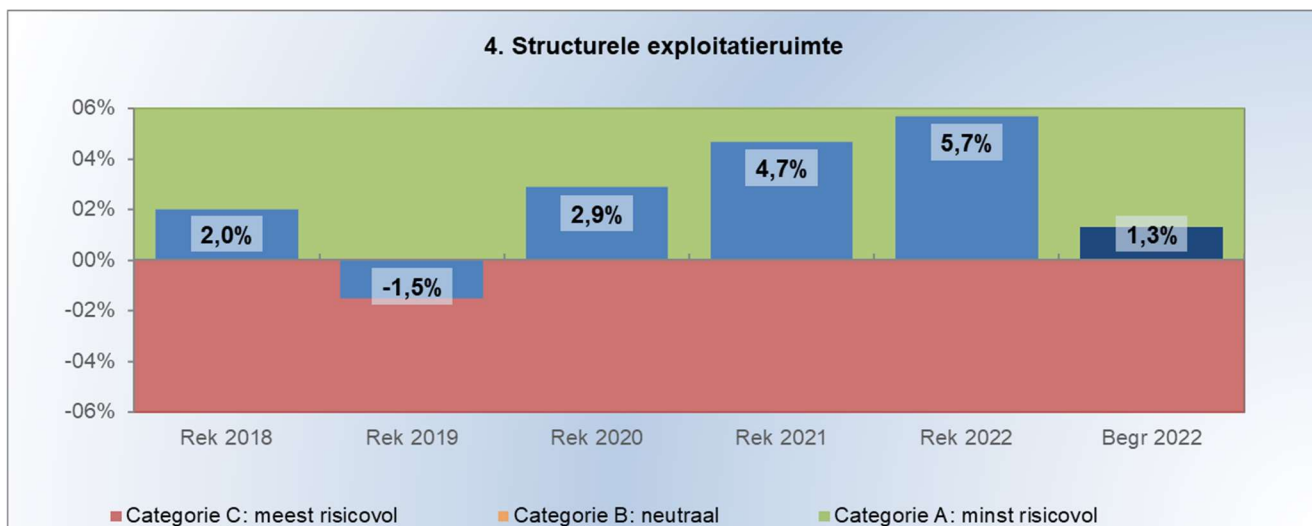
Het kengetal voor de grondexploitatie bedraagt eind 2022 3%. Dit percentage wijkt af van het percentage dat meegenomen is bij de programmabegroting 2022-2025. Dit omdat de boekwaarde met bijna € 1,8 mln. is gedaald door de grote omvang van verkopen in 2022.

De daling van 14% in 2018 naar 3% in 2022 is in financiële zin een gunstige ontwikkeling. Naast de financieel gunstige jaren zijn er in deze periode ook geen gronden in exploitatie genomen om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken.

Omdat het percentage evenals bij de schuldquote wordt berekend door de boekwaarde uit te drukken in een percentage ten opzichte van de totale baten van de gemeente (exclusief reserves) is het percentage gunstiger, omdat in 2022 de gemeente extra inkomsten heeft ontvangen door onder andere een hogere algemene uitkering, Rijksbijdragen Oekraïne en terugontvangen beschermd wonen in 2022.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te kunnen dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte wordt berekend door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten. Op deze manier ontstaat er een percentage voor de structurele exploitatieruimte. Als dit percentage negatief is, betekent dit dat de structurele baten onvoldoende ruimte bieden om de structurele lasten te dekken. Dus hoe hoger dit percentage is, des te beter het gaat met de gemeente.

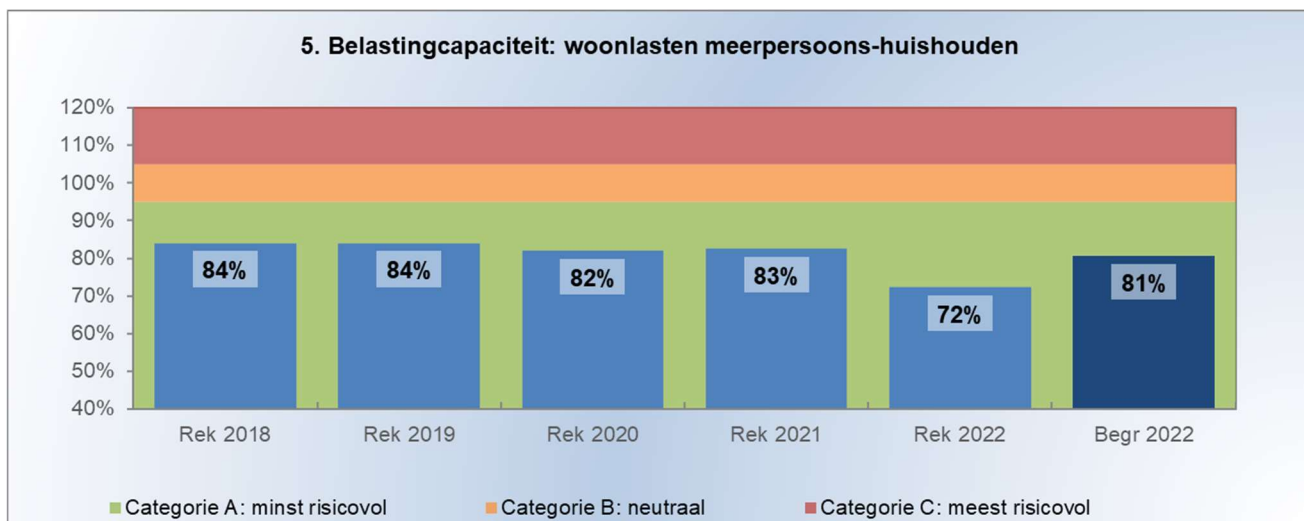

Het kengetal voor de structurele exploitatieruimte bedraagt eind 2022 5,7% (2021: 4,7%). Dit percentage geeft een sterk vertekend beeld omdat dit de indruk zou kunnen wekken dat de gemeente er florissant voor staat. De ontwikkeling van deze structurele ruimte is sterk afhankelijk van zowel de ontwikkeling in de structurele lasten en van de inkomsten van het Rijk voor de gemeente Steenwijkerland.

Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Door de hoogte van de woonlasten (ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing) in de gemeente te vergelijken met het landelijk gemiddelde kan een indicatie worden gegeven van de belastingcapaciteit. Het kengetal vergelijkt de woonlasten in jaar t met de landelijk gemiddelde woonlasten (COELO) in jaar (t-1). Als dit percentage lager dan 100% is betekent dit dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze. Als indicatie kan worden gegeven dat hoe lager dit percentage is, des te beter het met de gemeente gaat. Voor 2022 komt dit cijfer uit op 72%.

Zoals u ziet was in deze grafiek een stabiele trend waarneembaar. Dit betekent dat de woonlasten zich onder het landelijk gemiddelde bewegen en de belastingcapaciteit vanaf 2018 is toegenomen en de laatste jaren stabiel blijft.

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit			Rekening 2021	Actuele Begroting	Rekening 2022
A. OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	+		238	238	238
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	+		210	202	202
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	+		223	214	214
D. Eventuele heffingskorting voor een gezin	-		-	-	-
E. Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde			671	654	654
F. Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	/		813	811	904
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor			83%	81%	72%

Weerstandsratio

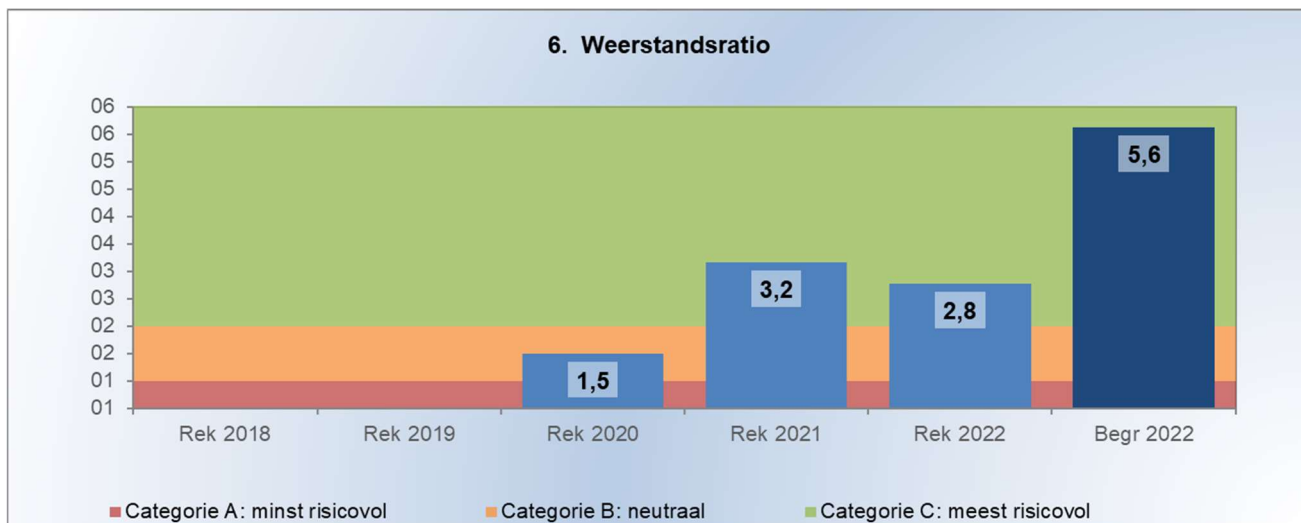
In de raadsvergadering van 21 mei 2019 is de nota weerstandsvermogen en risicomangement vastgesteld. Hierin is een nieuwe signaleringswaarde opgenomen, te weten de weerstandsratio. Dit is de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de totale omvang van de gewogen risico's. Het minimum van deze ratio is bepaald op 1,0.

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt gevormd door alle reserves, tenzij er (juridische) verplichtingen zijn aangegeven, de stille reserves en de onbenutte belastingcapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van risico's, die de gemeente loopt. Voor de berekening worden omvang en kans van de risico's in een risicomodel ingevoerd. Zie hiervoor hoofdstuk 4.2.3. van de programmabegroting 2022-2025.

Deze ratio wordt bepaald door de algemene reserve vaste buffer en de onbenutte belastingcapaciteit uit te drukken in een ratio / getal in welke mate de gekwantificeerde risico's kunnen worden betaald / opgevangen. In de begroting 2022 is een gewogen ratio van 5,6 opgenomen.

Het zegt iets over het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te vangen.

Bij de bepaling van het weerstandsvermogen eind 2022 hebben wij de in de begroting van 2023 opgenomen risico's nader beoordeeld. De risico's zijn eind 2022 toegenomen. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere rente /inflatie, hogere kosten jeugdhulp en lagere dividenduitkeringen.

De gewogen weerstandsratio bedraagt eind 2022 2,8 (2022 begroot: 5,6). Dit betekent dat de gemeente in staat is om de op dit moment bekende financiële tegenvallers op te vangen en haar taken kan blijven uitvoeren.

Resumé

Kengetallen	Rekening 2021	Actuele Begroting	Rekening 2022
Verplichte kengetallen			
1a. Netto schuldquote	44%	54%	35%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	37%	49%	29%
2. Solvabiliteitsratio	33%	23%	35%
3. Grondexploitatie	4%	6%	3%
4. Structurele exploitatieruimte	4,7%	1,3%	5,7%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	83%	81%	72%
Overige kengetallen			
6. Weerstandsratio	3,2	5,6	2,8

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A minst	Categorie B neutraal	Categorie C meest
Verplichte kengetallen			
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%
Overige kengetallen			
6. Weerstandsratio	> 2	1 - 2	< 1

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen van de gemeente zijn voorzieningen in de openbare ruimte waarvoor investeringen zijn gedaan. Het gaat hierbij om voorzieningen zoals wegen, groen, water, riolering en gebouwen. Het onderhoud aan deze voorzieningen is van groot belang voor het optimaal functioneren van de gemeente, bijvoorbeeld op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, vervoer en recreatie. Het onderhoud is ook nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen.

De processen die uiteindelijk leiden tot onderhoudsmaatregelen of investeringen zijn ingericht volgens de filosofie van assetmanagement zoals beschreven in NEN-ISO 5500. Hiervoor maakt de gemeente gebruik van een beheerpakket dat aan de hand van inventarisaties en inspecties in het veld up-to-date wordt gehouden. Uitgangspunt voor het gewenste kwaliteitsniveau is de Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR), die in 2007 door de gemeenteraad is vastgesteld. Een nadere uitwerking hiervan is vastgelegd in verschillende beleidsdocumenten. In deze paragraaf onderhoud kapitaalgoederen zal per onderdeel de situatie van 2022 worden besproken.

Wegen

Areaal

Het wegenareaal bestaat uit:

Areaal Wegen	Oppervlakte	%
• Asfalt	183 ha .	45,1%
• Cementbeton	18 ha .	4,4%
• Elementen	186 ha .	45,8%
• Onverhard	19 ha .	4,7%
Totaal	406 ha.	100,0%

Beleidskader

Het beleidskader voor onze wegen is vastgelegd in het Beleidsplan 'Overwegen' (april 2017) en het beleidsplan Verkeer (2017).

Wij beschouwen ons uitgebreide, grotendeels historische, netwerk van wegen, paden en pleinen als een waardevol bezit en als een belangrijk middel om het dagelijkse woon-, werk- en recreatieve verkeer mogelijk te maken en veilig, efficiënt en duurzaam af te wikkelen.

Het beleidsplan kent de thema's:

- Wegennet up to date,
- Onderhoud op maat,
- Inspirerend partnerschap.

Wij zien de inbreng van inwoners, ondernemers en partijen als uitgangspunt, óók voor onze wegbeheertaak. Opvolging van wettelijke (wegbeheer)taken en behoud/versterking van sociale-, milieu en kapitaalswaarde ("People, Planet, Profit") zijn daarbij essentiële randvoorwaarden. Wij richten onze wegbeheertaak daarom vraaggestuurd, risicobewust en gebiedsgericht in.

Voor het wegenonderhoud heeft de raad ingestemd met het kwaliteitsniveau "basis". Hierbij wordt het risicoprofiel "laag" aangehouden.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

De financiële consequenties van het vastgestelde kwaliteitsniveau zijn berekend in het beleidsplan "Overwegen" 2017-2020". Door middel van jaarlijkse inspecties wordt de houdbaarheid van het beleid regelmatig tegen het licht gehouden. Iedere weg wordt minimaal eens per twee jaar geïnspecteerd, waarbij de wegen worden beoordeeld op verschillende schadebeelden. De inspectiegegevens worden met het geautomatiseerde wegbeheerpakket vertaald naar benodigde maatregelen.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Met het vaststellen van het beleidskader "Overwegen" in 2017 heeft de gemeenteraad ingestemd met het benodigde wegenbudget voor het kwaliteitsniveau "basis" en besloten tot het instellen van een voorziening.

Bij de jaarrekening wordt ieder jaar beoordeeld of er voldoende budget is. Dit tekort/overschot wordt verwerkt in de jaarrekening.

Openbare verlichting

Areaal

Areaal openbare verlichting	Aantal	Eenheid
• Lichtmasten	10.864	stuks
• Armaturen	10.111	stuks

Beleidskader

Uitgangspunt voor het beleidsplan Openbaar Licht (2017) is 'donkerte'. "Even dimmen graag" is het devies. De volgende ambities zijn in dit beleidsplan benoemd: de veiligheid van inwoners staat voorop, ruimte voor donkerte en duurzaamheid. Communicatie over openbare verlichting is daarbij een belangrijk aandachtspunt.

De openbare verlichting wordt onderhouden op het niveau basis. Er wordt in de komende jaren 80% van de openbare verlichting vervangen. In de periode 2017-2026 wordt 80% van de openbare verlichting vervangen door energiezuinige Ledverlichting.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

In het beleidsplan Openbaar Licht is niet alleen het beleidskader vastgelegd, maar zijn ook de financiële consequenties bepaald. Uiteindelijk is gekozen voor het niveau basis. Per jaar worden de concrete plannen die gebaseerd zijn op het beleidsplan Openbaar Licht opgenomen in het Uitvoeringsplan Openbare Ruimte.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

De financiële consequenties van het beleidsplan Openbaar Licht zijn één op één verwerkt in de programmabegroting.

Riolering

Areaal

De areaalgegevens van het riool zijn als volgt:

Areaal Riool	Aantal	Eenheid
• Vrijverval riolering	420	km
• Persleiding	61	km
• Drukriolering	341	km
• Gemalen	144	stuks
• Randvoorzieningen	12	stuks
• Minigemalen	1.150	stuks

Beleidskader

Het huidige watertakenplan is op 31 december 2021 afgelopen en met een jaar verlengd. In 2022 is een nieuw Riool en Water Programma (RWP) Fluvius 2023-2028 opgesteld en vastgesteld door de gemeenteraad. Een belangrijk aandachtspunt voor het nieuwe Riool en Water Programma is het onderwerp klimaatadaptatie en dan specifiek de aspecten van klimaatadaptatie die verband houden met een gemeentelijke zorgplicht voor hemelwater. Klimaatadaptatie wordt momenteel opgepakt in zowel regionaal verband (Fluvius) als in lokaal verband. Besluitvorming over de LAS (Lokale Adaptatie Strategie) met bijbehorende lokale uitvoeringsagenda is voorzien begin 2023. Deze lokale uitvoeringsagenda is voor de onderdelen wateroverlast en droogte verwerkt in het RWP.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

In het watertakenplan is niet alleen het beleidskader vastgelegd, maar zijn ook de financiële consequenties bepaald. Per jaar worden de concrete plannen die gebaseerd zijn op het watertakenplan opgenomen in het teamplan Openbare Ruimte.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

De financiële consequenties van het watertakenplan zijn één op één verwerkt in de programmabegroting en in 2022 in overeenstemming met de programmabegroting uitgevoerd.

Water en kunstwerken

Areaal

Het areaal water- en kunstwerken bestaat uit:

Areaal water	Aantal	Eenheid
• Watergangen stedelijk gebied	46	km
• Niet schouwsloten	119	km
• Schouwsloten	207	km
• Greppels	100	km
• Duikers	1.500	stuks

Areaal Kunstwerken	Aantal	Eenheid
• Kunstwerken (bruggen, steigers en voorzieningen)	335	stuks
• Havens	11	stuks
• Beschoeiingen	ca.120	km

Beleidskader

Het gewenste kwaliteitsniveau van de water- en kunstwerken in de gemeente is vastgelegd in diverse beleidsnota's en plannen. De volgende documenten liggen ten grondslag aan het nagestreefde kwaliteitsniveau:

- Beleidsplan oeverconstructies Steenwijkerland (2022-2026);
- Beleidsplan oeververbindingen Steenwijkerland (2022-2027);
- Beheerplan Havens 2022-2027
- Watertakenplan Fluvius 2016-2022;

In 2020 is het beleidsplan oeverconstructies 2022-2026 door de raad vastgesteld. Gekozen is voor een variant waarbij, daar waar beschoeiing echt nodig is, bij vervanging wordt gekozen voor kunststof. Dit is een duurzaam en financieel gunstig scenario. Voor de oeverconstructies is gekozen voor kwaliteitsniveau basis.

In 2022 is door de raad het beleidsplan Oeververbindingen 2022-2027 vastgesteld met de daarbij benodigde middelen. Hierbij is gekozen voor het onderhoudsscenario basis.

In 2021 heeft de raad het beheerplan havens vastgesteld. Het beheerplan havens 2022-2026 vormt het kader om het beheer en onderhoud van de havens op kwaliteitsniveau basis te krijgen en te behouden. Het bijbehorende budget zorgt ervoor dat de hierbij benodigde onderhouds- en vervangingsmaatregelen kunnen worden gerealiseerd.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

De financiële consequenties van de verschillende beleidsplannen en de bijbehorende kwaliteitsniveaus zijn becijferd.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Ten aanzien van het beheer van het stedelijk water (waterwegen en beschoeiingen) is door middel van het vaststellen van het watertakenplan voorzien in een gedeeltelijke dekking van de benodigde middelen. Voor de oeverconstructies geldt dat het benodigde geld beschikbaar is gesteld. Voor wat betreft de baggeropgave wordt samen met de andere waterbeheerders in het gebied getracht om door middel van slim en integraal aan te besteden het gekozen onderhoudsniveau te realiseren. Ten aanzien van oeververbindingen geldt dat het budget behorende bij het onderhoudsscenario basis beschikbaar is gesteld. Ten aanzien van de havens is het gevraagde geld beschikbaar gesteld.

Openbaar groen en speelvoorzieningen

Areaal

Het areaal groen, sport- en speelvoorzieningen bestaat uit:

Areaal Groen en speelvoorzieningen	Aantal	Eenheid
• Bomen	34.000	stuks
• Gazon	100	ha
• Extensief beheerd gras	84	ha
• Bermen	258	ha
• Hagen	33.000	m2
• Plantsoen	16	ha
• Landschappelijk groen (bos en houtwallen)	91	ha
• Speelplekken	180	stuks

Beleidskader

Openbaar groen heeft betrekking op boombeheer, plantsoenbeheer, maaibeheer en dierenweides. Hierbij zijn de volgende nota's en plannen van belang:

- De Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR);
- Meerjarenprogramma Groen (MJP Groen), 2011
- Kwaliteitshandboek onderhoud openbare ruimte gemeente Steenwijkerland.

Voor de speelvoorzieningen zijn de volgende nota's van belang:

- Speelplekkenbeleid (2009);
- Meerjarenplan Spelen (2014).

In de beleidsnota Groen worden de beheerambities met betrekking tot het groen beschreven. Een basis onderhoudsniveau is daarbij het uitgangspunt. Naast het dagelijks beheer zijn er ambities op het gebied van duurzaamheid, streekeigen beplanting en een schone en veilige omgeving. Het meerjarenplan Groen geeft aan hoe aan deze ambitie invulling kan worden gegeven.

In 2014 heeft de gemeenteraad op basis van een evaluatie besloten om de lijn van het speelplekkenbeleid uit 2009 ('Plekken om (mee) te spelen') te continueren. In dit plan is vastgesteld dat de gemeente spelen en bewegen stimuleert en dat daarvoor voldoende speelruimte aangeboden wordt. Het onderhoud van de speelvoorzieningen zal op het basisniveau van 'schoon heel en veilig' worden uitgevoerd.

De uitgangspunten voor het beheer en onderhoud van de gemeentelijke sportvelden zijn vastgelegd in:

- Visie op beheer en onderhoud gemeentelijke sportvelden (raadsbesluit d.d. 20-10-2020);
- Gebruiks- en onderhoudsreglement gemeentelijke buitensportaccommodaties Steenwijkerland 2021 (collegebesluit d.d. 20-7-2021).

In oktober 2020 is de visie op het beheer en onderhoud van de sportvelden vastgesteld door de raad. Een van de speerpunten uit deze visie is het vergroten van het eigenaarschap van buitensportverenigingen als het gaat om "hun" accommodatie en velden.

Hiertoe is een aantal zaken doorgevoerd, onder meer de overdracht van een aantal taken van gemeente naar vereniging en de introductie van de Right to Challenge. Verenigingen kunnen in dit kader op eigen initiatief aangeven dat zij meer taken van de gemeente willen overnemen (aanvullend op de taken die vanuit de visie zijn overgedragen) en kunnen hiertoe een bijdrage verwachten. Deze mogelijkheid en wijziging in taken en verantwoordelijkheden zijn door vertaald in het gebruiks- en onderhoudsreglement van de buitensportaccommodaties in onze gemeente.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

In de beleidsnota Groen is niet alleen het beleidskader vastgelegd, maar zijn ook de financiële consequenties bepaald. Per jaar worden de concrete plannen die gebaseerd zijn op de beleidsnota Groen opgenomen in het teamplan Openbare Ruimte.

In het meerjarenplan Spelen is voor een periode van 10 jaren becijferd hoeveel geld er nodig is om het vastgestelde beleid te kunnen uitvoeren.

De financiële consequenties die voortvloeien uit de visie beheer en onderhoud gemeentelijke sportvelden zijn vertaald in de begroting.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

De financiële consequenties van de beleidsnota Groen zijn één op één verwerkt in de programmabegroting.

In 2014 is voor het onderhoud van de speelvoorzieningen besloten tot het instellen van een voorziening, met als doel kosten die in de toekomst worden verwacht te kunnen opvangen. Bij de jaarrekening wordt ieder jaar beoordeeld of er voldoende budget is. Een eventueel tekort/overschot wordt verwerkt in de jaarrekening.

De financiële consequenties die voortvloeien uit de visie en beheer en onderhoud gemeentelijke sportvelden zijn één op één verwerkt in de programmabegroting.

Gebouwen

Areaal

Hieronder is een overzicht gegeven van de verschillende gebouwen die door de gemeente worden beheerd:

Areaal Gebouwen	Aantal	Eenheid
• Binnensport accommodaties	8	stuks
• Buitensport accommodaties	11	stuks
• Gemeentelijke panden	1	stuks
• Werkplaatsen	2	stuks
• Brandweer	6	stuks
• Musea	5	stuks
• Wijkgebouwen	3	stuks
• Jeugdhonken	2	stuks
• Begraafplaatsen	16	stuks
• Woningen	2	stuks
• Recreatie	16	stuks
• MFC	1	stuks
• Theater	1	stuks
• Overige panden	42	stuks
• Zwembaden	3	stuks

Beleidskader

Voor de gebouwen die de gemeente in onderhoud heeft zijn onderhoudsplannen opgesteld. Hierin is het te verrichten onderhoud voor meerdere jaren vastgelegd, inclusief de onderhoudskosten waarmee rekening moet worden gehouden. Uitgegaan wordt van drie categorieën onderhoud. Het klachtenonderhoud betreft dagelijks voorkomende calamiteiten en storingen. Daarnaast is er het onderhoud waarvoor servicecontracten zijn afgesloten. Dit betreft voornamelijk technische installaties. Tenslotte is er het planmatig onderhoud.

Uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

Op basis van bovengenoemde onderhoudsplannen is voor een periode van minimaal 10 jaar een Meerjarenplan Maatschappelijk Vastgoed opgesteld. Deze plannen worden ieder jaar bij de jaarrekening geactualiseerd. Bij de laatste actualisatie is becijferd dat de jaarlijkse kosten aan planmatig onderhoud gemiddeld ongeveer € 1.250.000 bedragen. Uitbreidingen en duurzame maatregelen vallen buiten dit planmatig onderhoud en zullen via investeringen moeten worden gerealiseerd.

In 2018 zijn de zwembaden aan de voorziening toegevoegd. De daarvoor benodigde middelen zijn opgenomen in het meerjarenplan. Verder is er voor het verduurzamen van het vastgoed incidenteel geld beschikbaar gesteld.

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Het Meerjarenplan Maatschappelijk Vastgoed is verwerkt in de begroting.

Voor het Maatschappelijk Vastgoed is een voorziening ingesteld. Bij de jaarrekening wordt ieder jaar beoordeeld of er voldoende budget is. Dit tekort/overschot wordt verwerkt in de jaarrekening.

4.4 Financiering

De financieringsparagraaf bevat informatie over het financieringsgedrag van de gemeente. In het kader van de Wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) zijn regels vastgesteld, die van kracht zijn voor het beheersen van financiële risico's op aangetrokken en uitgezette middelen. De Wet FIDO is een raamwerk die de risico's in het financieringsbeleid van de gemeente binnen de perken moet houden en tegelijkertijd flexibiliteit en transparantie in de financieringsstructuur mogelijk maakt. De Wet FIDO is voor onze gemeente nader uitgewerkt in het "Treasurystatuut gemeente Steenwijkerland". Dit statuut is op 10 maart 2020 door de raad vastgesteld.

Een gevolg hiervan is dat de kaders met betrekking tot het beheeren en beheersen van de geldstromen zijn vastgesteld.

Verder geeft de financieringsparagraaf informatie over algemene ontwikkelingen en concrete beleidsplannen van het risicobeheer, de gemeentefinanciering en het kasbeheer.

De gemeente Steenwijkerland streeft naar het zo zorgvuldig mogelijk (doeltreffend en doelmatig) benutten van de beschikbare financiële middelen. Daarom wordt gestreefd dat benodigde leningen tegen zo laag mogelijke kosten worden aangetrokken, waardoor de renterisico's kunnen worden beheerst. Bij het afsluiten van leningen wordt rekening gehouden met de bestaande leningenportefeuille, maar ook met de rentevisie en de renterisiconorm. Wel wordt opgemerkt dat het aantrekken van gelden, en ook de hoogte van het bedrag, afhankelijk zijn van de inkomende en uitgaande geldstromen bij de gemeente.

Risicobeheer

Bij onze leningenportefeuille loopt de gemeente een risico in verband met renteherziening en een risico in verband met herfinanciering. Dit risico is de afgelopen jaren ingeperkt door te kiezen voor leningen met een lange looptijd, zonder mogelijkheid van renteaanpassing. Nu de rente weer is gestegen is het van belang om af te wegen of leningen met tussentijdse renteaanpassingen goedkoper is of juist meer financieel risico met zich meebrengt.

In 2022 is een lening van het voormalig woningbedrijf IJsselham vervoegd afgelost. Bij een tweetal leningen heeft renteherziening plaatsgevonden en hebben we een langlopende lening van € 7,5 miljoen aangetrokken.

Verder hebben we in 2022 in beperkte mate te maken gehad met zgn. kredietrisico's. Dit zijn risico's die zich kunnen voordoen bij het verstrekken van leningen aan onder andere publieke instellingen. Daarnaast zijn er vijf duurzaamheidsleningen verstrekt.

De totale omvang van deze leningen bedroeg op 1 januari 2022 afgerond € 6,7 miljoen, exclusief startersleningen. Per 31 december 2022 bedroeg de restantschuld afgerond € 7,4 miljoen, eveneens exclusief startersleningen.

Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is om tot een zodanig opbouw van de leningenportefeuille te komen dat het renterisico door renteaanpassing en herfinanciering in voldoende mate worden beperkt. Als de leningenportefeuille gelijkmatig is opgebouwd, zal ook het renterisico over de vaste schuld gelijkmatig in de tijd zijn gespreid. Als bovengrens wordt 20% van het begrotingstotaal per 1 januari 2022 gehanteerd. Als de jaarlijks te herfinancieren bedragen onder de norm blijven is er sprake van een beheerste en overzienbare situatie. Zoals uit onderstaande tabel blijkt bedraagt de ruimte onder de risiconorm in 2022 plm. € 17,9 miljoen.

bedragen x € 1.000

Renterisico	Rekening 2022	Rekening 2021
Renterisico vaste schulden		
Renteherziening o/g	5.425	6.000
Vervroegde aflossing	210	364
Betaalde aflossingen	4.001	4.063
Renterisico vaste schulden	9.636	10.427
Toegestane renterisiconorm		
Omvang begroting 2022 (=grondslag)	137.692	129.631
Renterisiconorm (in % van de grondslag)	20,0%	20,0%
Toegestane renterisiconorm	27.538	25.926
Toets renterisiconorm		
Ruimte onder renterisiconorm	17.902	15.499
Overschrijding renterisiconorm		

Met de toename van de restantkredieten en het ambitieniveau van de gemeente zal er tijdig ingezet moeten worden om een overschrijding van de renterisiconorm te voorkomen.

Kasgeldlimiet

Ieder kwartaal wordt een opgave gedaan aan het CBS via informatieverstrekking derden (lv3). Hieruit kunnen gegevens worden gehaald met betrekking tot de gemiddelde netto vlottende schuld. Dit bedrag mag de kasgeldlimiet –dit is de maximaal toegestane netto vlottende schuld- niet overschrijden. Het percentage voor de kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal, zijnde afgerond € 138 miljoen, waarbij rekening is gehouden met stortingen uit de reserves. Het bedrag van de kasgeldlimiet bedraagt afgerond € 11,7 miljoen.

bedragen x € 1.000				
Kasgeldlimiet	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Netto vlottende schuld				
Omvang vlottende schulden	5.566	1.501	1.190	1.756
Omvang vlottende middelen	732	520	286	129
Netto vlottende schuld	4.834	980	904	1.627
Toegestane kasgeldlimiet				
Omvang begroting 2022 (=grondslag)	137.692	137.692	137.692	137.692
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	11.704	11.704	11.704	11.704
Toets kasgeldlimiet				
Ruimte onder kasgeldlimiet	6.870	10.724	10.800	10.077
Overschrijding kasgeldlimiet				

Zoals u ziet is de kasgeldlimiet per saldo in de kwartalen van 2022 niet overschreden. Bij overschrijding kan de toezichhouder als de overschrijding meer dan twee kwartalen voortduurt ons “verplichten” een langlopende geldlening af te sluiten.

Koersrisico

In 2022 heeft de gemeente geen overtollige middelen uitgezet.

Kasbeheer

Het kasbeheer bestaat uit het saldo- en liquiditeitenbeheer en het beheer van de geldstromen van de debiteuren en crediteuren. Dagelijks wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie van voldoende omvang is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig worden nagekomen. Het betalingsverkeer wordt elektronisch uitgevoerd door de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Naast een rekening bij de BNG heeft de gemeente nog een betaalrekening bij de Rabobank voor de internetontvangsten van burgerzaken. In verband met een effectief saldobehoor en ter voorkoming van extra rentelasten worden positieve saldi regelmatig overgeboekt naar de betaalrekening van de BNG.

Toegestane instrumenten bij het aantrekken van kortlopende middelen zijn daggeld, kasgeldleningen en kredietlimiet op rekeningcourantrekening. Voordat middelen worden aangetrokken met een looptijd korter dan 1 jaar, maar langer dan een maand, moet bij minimaal twee instellingen een offerte worden gevraagd. Kasgeldleningen met een looptijd korter dan een maand worden uit praktische overwegingen meestal afgesloten bij de huisbankier (BNG).

Het kasbeheer bestaat naast het liquiditeitenbeheer uit het beheer van de geldstromen van de debiteuren en crediteuren. De wettelijke betaaltermijn voor inkomende facturen bedraagt 28 dagen na dagtekening van de factuur, tenzij er redenen zijn om hiervan af te wijken. De gemeente Steenwijkerland hanteert met ingang van 1 januari 2020 een betaaltermijn van 0 dagen. Dit betekent dat zodra de factuur is gefiatteerd door de budgethouder en indien van toepassing door de prestatieverklaarder de betaling meegaat met de eerstvolgende betaalbatch. Verder wordt in principe drie keer in de week een betaalbatch aangemaakt, te weten op maandag, woensdag en vrijdag.

Het debiteurenbeheer omvat het zorg dragen voor een tijdige ontvangst van betalingen. De betaaltermijn van uitgaande facturen bedraagt standaard 14 dagen na dagtekening van de factuur, tenzij anders is aangegeven. Te denken valt hierbij aan nota's voor bijvoorbeeld kosten begraven, grafrechten. De termijn die hier wordt gehanteerd is 30 dagen.

De inning van belastingdebiteuren geschiedt zoveel mogelijk door middel van automatische incasso. Gemiddeld maakt 60% van de belastingdebiteuren gebruik hiervan. Verder komt het nog steeds voor dat er automatische incasso's worden ingetrokken wegens onvoldoende saldo op de rekeningen van de belastingdebiteuren. Verwacht wordt dan ook dat dit percentage niet verder zal stijgen.

Financieringspositie

Net als in het bedrijfsleven is het bij de gemeente belangrijk om te weten of zij haar kortlopende en langlopende verplichtingen na kan komen. Hierbij wordt gekeken naar de stand van de investeringen enerzijds en de aanwezige financieringsmiddelen anderzijds. Als de

boekwaarde van de investeringen groter is dan de aanwezige financieringsmiddelen, is er sprake van een financieringstekort. Van een financieringsoverschot is sprake als er minder is geïnvesteerd dan de aanwezige financieringsmiddelen. De gemeente beschikt over de volgende financieringsmiddelen: algemene en bestemmingsreserves, voorzieningen en langlopende leningen.

bedragen x € 1.000

Financieringsbehoefte	Begroting 1-1-2022	Rekening 1-1-2022	Rekening 31-12-2022	Verschil
Boekwaarde				
Boekwaarde vaste activa incl. voorraden	124.787	113.495	115.799	2.305
Boekwaarde leningen u/g	10.598	9.426	9.094	- 332
Totaal boekwaarde	135.386	122.921	124.893	1.972
Aanwezige financieringsmiddelen				
Eigen vermogen				
Reserves	33.657	43.214	47.889	4.675
Resultaat boekjaar		3.091	3.664	573
Totaal eigen vermogen	33.657	46.305	51.553	5.248
Vreemd vermogen				
Voorzieningen	10.883	13.358	16.190	2.832
Langlopende leningen	61.765	58.172	61.470	3.298
Totaal vreemd vermogen	72.649	71.530	77.660	6.130
Totaal financieringsmiddelen	106.306	117.835	129.213	11.379
Financieringstekort (-/-) c.q. overschot (+/+)	- 29.080	- 5.086	4.320	9.406

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt is het financieringstekort eind 2022 ten opzichte van eind 2021 met € 9,4 miljoen afgenomen. Deze afname was niet verwacht en wordt met name veroorzaakt door het niet realiseren van alle investeringskredieten. De omvang van de nog te realiseren investeringen bedraagt € 38,5 miljoen⁵.

Treasury.

Met ingang van 2017 wordt geen rekening gehouden met rente over het eigen vermogen en voorzieningen, de zogenaamde bespaarde rente. Deze rente werd gebruikt als dekkingsmiddel voor de exploitatie.

Een gevolg hiervan is dat de wekelijkse rentelasten lager uitvallen. Ook het omslagpercentage is lager. Doordat het omslagpercentage overeenkomstig de Kadernota is vastgesteld is er een saldo ontstaan op het taakveld treasury. Per saldo is er een voordelig saldo van € 50.000 bij de jaarrekening.

⁵ zie bijlage 7 van de rekening

bedragen x € 1.000

Renteschema		Actuele Begroting	Rekening 2022	Vershil
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering	(-)	- 1.194	- 1.182	13 V
b. Externe rentebaten	(+)	223	267	45 V
Totaal door te rekenen externe rente		- 972	- 914	57 V
c1. Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	(+)	47	47	- 0 N
c2. Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(+)	- 192	- 192	- 0 N
c3. De rentebaat van aangetrokken en weer verstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(-)	192	192	0 V
Saldo door te rekenen externe rente		- 924	- 867	57 V
d1. Rente over eigen vermogen	(-)	-	-	-
d2. Rente over voorzieningen (contante waarde)	(-)	-	-	-
Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente		- 924	- 867	57 V
e. Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	(+)	1.127	1.120	- 7 N
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		203	253	50 V

EMU saldo

Op grond van artikel 3 van het Besluit Begroting en Verantwoording moet het EMU-saldo in de jaarstukken worden opgenomen. Genoemd artikel vereist dat ook de jaarstukken inzicht bieden dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd over de financiële positie en over de baten en lasten.

In Europees verband is afgesproken dat het overheidstekort maximaal 3% van het BBP mag bedragen. Binnen ons land is dit tekort van 3% verdeeld tussen de verschillende overheden. Decentrale overheden mogen als afgeleide hiervan een tekort hebben van 0,4% van het BBP. Het aandeel hierin voor gemeenten is 0,27% van het BBP en bedraagt voor 2022 € 2,416 miljoen. Deze norm is in de septembercirculaire 2021 bekendgemaakt.

Er kunnen een aantal scenario's ontstaan:

Bij een positief EMU-saldo krijgt de gemeente via reële transacties meer geld binnen dan dat ze uitgeeft. Dit schept ruimte om schulden af te lossen, te sparen en de reservepositie te verhogen. Daarmee draagt zij positief bij aan het EMU-saldo van Nederland.

Als het EMU-saldo grenst aan 0 dan krijgt de gemeente via reële transacties ongeveer evenveel geld binnen als dat er wordt uitgegeven. Bij een negatief EMU-saldo geeft de gemeente via reële transacties meer geld uit dan dat er binnenkomt. Gemeente maakt schulden, trekt leningen aan en spreekt het gespaarde geld aan. Ook nemen de reserves af. Hiermee draagt zij bij aan het EMU-saldo van Nederland.

In onderstaande tabel is het EMU-saldo van onze gemeente over het jaar 2022 weergegeven. In 2022 hebben wij een positief berekend EMU-saldo van € 5,776 mln.

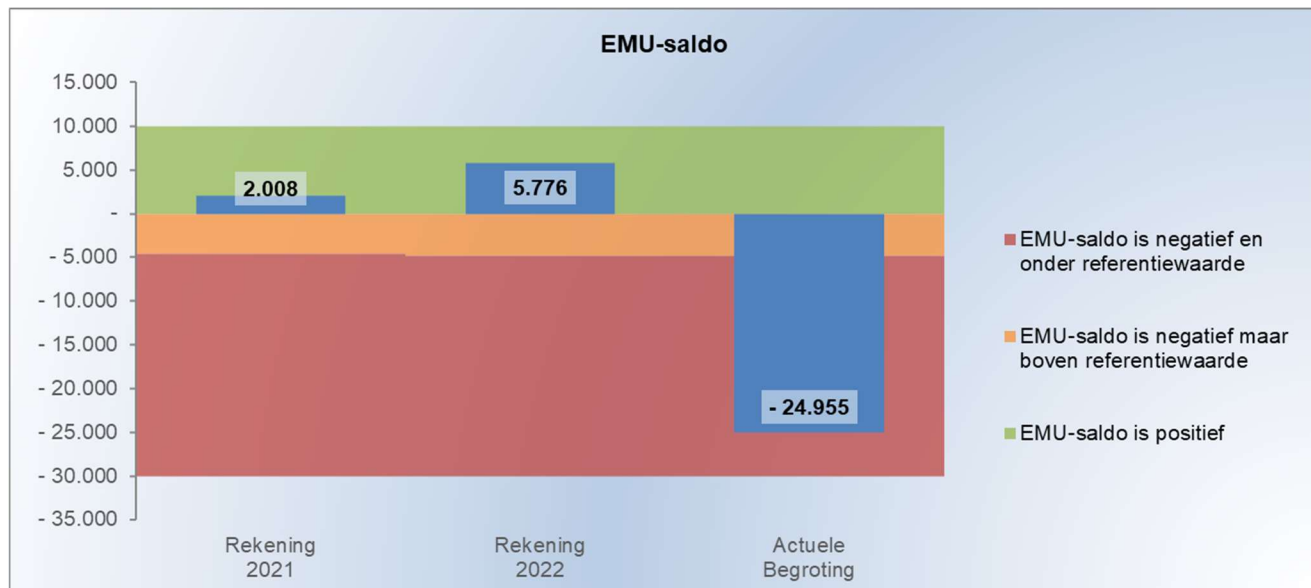
bedragen x € 1.000

Berekening EMU-saldo via exploitatie en balans (volgens EMU-enquête)			Rekening 2021	Rekening 2022	Actuele Begroting
1.	(+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	2.227	5.248	- 12.375
2.	(-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	7.735	4.103	5.603
3.	(+)	Mutatie voorzieningen	1.569	2.832	- 3.649
4.	(-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	- 5.948	- 1.798	3.328
5.	(-)	Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	-	-	-
Berekend EMU-saldo			2.008	5.776	- 24.955

In onderstaande tabel is het EMU-saldo afgezet tegen de referentiewaarde. Dit is de waarde die is vastgesteld voor de gemeente Steenwijkerland en gepubliceerd in de septembercirculaire 2021 van het gemeentefonds. De individuele EMU-referentiewaarde betreft een indicatie van het aandeel dat een gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. We blijven ruim binnen de referentiewaarde.

bedragen x € 1.000

EMU-saldo referentiewaarde	Rekening 2021	Rekening 2022	Actuele Begroting
EMU-saldo volgens berekening	2.008	5.776	- 24.955
EMU-SALDO referentiewaarde	- 4.626	- 4.843	- 4.843
EMU-saldo blijft onder referentiewaarde	6.634	10.619	
EMU-saldo overschrijdt referentiewaarde			- 20.112

De rekening 2021 laat een onderschrijding zien van de referentiewaarde met € 6,634 miljoen. De rekening 2022 laat een onderschrijding zien van de referentiewaarde met € 10,619 miljoen.

Verder laat de actuele begroting van 2022 zien dat we de referentiewaarde van de EMU-tekortnorm fors overschrijden, te weten met een bedrag van € 20,112 miljoen. Dit wordt veroorzaakt doordat geplande investeringen niet zijn uitgevoerd in voorgaande jaren. In de begroting 2023 is wederom een hoog investeringsniveau opgenomen. Wanneer deze investeringen tot besteding komen zal dit tot gevolg hebben dat het tekort ook in de rekening 2023 gaat toenemen.

Op dit moment is geen sprake van een sanctiemaatregel omdat landelijk de tekortnorm van 0,27% van het BBP van toepassing is. Deze optie is wel in beeld en geldt voor alle gemeenten indien landelijk de tekortnorm wordt overschreden. Daarbij is niet van belang of een gemeente hierin wel of niet heeft bijgedragen.

Eind 2022 is door het management vastgesteld dat onderstaand overzicht van missie, visie en organisatiedoelen nog steeds actueel en voor ons leidend is.

In het jaarverslag blikken we terug op wat in de begroting is aangekondigd en benoemen we onderwerpen die nieuw waren in 2022.

De organisatiedoelen – zoals die in bovenstaand overzicht staan – gebruiken we als indeling voor deze paragraaf Bedrijfsvoering.

Samenleving tevreden... over onze dienstverlening, over hoe we integraal samenwerken en over onze gastvrijheid

Inwoners en ondernemers nemen vaker het initiatief, nemen verantwoordelijkheid en verwachten een betrokken en dienstbare gemeente.

Logisch dat we meer met de samenleving samenwerken. Dat we vaker de dialoog opzoeken. En dat we inwoners, ondernemers en andere partners nog meer betrekken bij ontwikkelingen. Ook vanuit de samenleving komen er steeds meer initiatieven waarvoor we ruimte willen geven. Daarmee maken we - in plaats van zelf plannen te maken – plannen van anderen mogelijk. En zo maken we gebruik van de expertise en energie die in de samenleving aanwezig is.

Dienstverlening

Een goede dienstverlening aan onze inwoners is belangrijk. Gemiddeld geven onze inwoners ons een 8,3 op telefonische dienstverlening en een 8,2 op het baliebezoek. Daar zijn we best trots op en tegelijkertijd zijn we voortdurend bezig met het verbeteren van onze dienstverlening. Dit doen we onder andere door een voor een onze werkprocessen door te lichten en te verbeteren. In 2022 is het proces 'de gemeente als (sociaal) schuldeiser' opgepakt. In nauwe samenwerking tussen het cluster Belastingen en de medewerkers van het sociaal domein is gewerkt aan de integraliteit rondom de thema's vroegsignalering betaalproblemen en schulden, gemeentelijke invordering, minimabeleid en gemeentelijke kwijtschelding en het delen van informatie. Onze inwoners zijn daarbij het uitgangspunt, het moet voor hen beter worden. Op basis van de opgedane (positieve) ervaringen gaan we hiermee verder.

Sluitende aanpak klachtbehandeling

In onze gemeente is de werkwijze dat de leidinggevende van de medewerker over wie een klacht gaat, die klacht ook behandelt. De klachtcoördinator coördineert het proces en bewaakt termijnen en processtappen. In 2022 hebben we het proces geëvalueerd en geoptimaliseerd met als doel onvrede bij inwoners sneller aan te pakken en tot een sluitende aanpak te komen. De klachtcoördinator werkt hierin nauw samen de interne mediator.

Participatie

In 2022 is een volgende stap gezet in het versterken van de eigen organisatie op het gebied van participatie. De visie op (inwoners)participatie is vastgesteld. Hierin staat onze ambitie als het gaat om de wijze waarop we inwoners bij de totstandkoming van beleid betrekken. Op die manier wegen ook hun belangen mee en is er sprake van een gewogen besluit. We zetten hiervoor onder andere het online Inwonerspanel in, waarvan ruim 1300 inwoners lid zijn. In 2022 hebben zij hun mening kunnen geven over: de nieuwe bestuursperiode, communicatie over de gemeentelijke belastingen, het opstellen van een nieuw fietsplan voor Steenwijkerland en over onze digitale kanalen.

Doelmatigheidsonderzoek

In 2022 is onderzocht op welke wijze terugbelverzoeken van inwoners beter kunnen worden beantwoord. De aanbevelingen uit dit onderzoek betreffen vooral het verbeteren van het inzicht rondom terugbelverzoeken en het intern meer onder de aandacht brengen van de basisregels voor telefonische dienstverlening. De aanbevelingen worden opgepakt en halverwege 2023 evalueren we of de gewenste resultaten zijn behaald. Zo niet, dan worden aanvullende maatregelen genomen.

Programmatisch en projectmatig werken

In het nieuwe coalitieakkoord wordt nadruk gelegd op het gebiedsgericht en opgavegericht werken. Deze termen waren al bekend in de organisatie, maar niet overal. Het is van belang om naast projectmatig en programmatisch werken ook als organisatie een duidelijk en gedeeld beeld te hebben bij gebiedsgericht en opgavegericht. In 2022 heeft een inventariserend onderzoek plaatsgevonden. De rapportage wordt begin 2023 opgeleverd. Hierin staat hoe we met deze verschillende manieren van werken willen omgaan binnen de organisatie.

Medewerkers tevreden

... over de positieve werksfeer, een fijne werkomgeving, de ruimte voor ontwikkeling en over een goede werkgever.

Aantrekkelijk werkgeverschap

Gelet op de krappe arbeidsmarkt is het voor ons cruciaal om te blijven investeren in aantrekkelijk werkgeverschap. Wij willen een aantrekkelijke werkgever zijn voor onze medewerkers. We spannen ons in voor een fijne werkomgeving, een positieve werksfeer met ruimte voor ontwikkeling. Zowel het behouden van vakbekwame mensen als het binnenhalen van nieuw talent is nodig om te beschikken over voldoende gekwalificeerd personeel. Ook goede huisvesting hoort hierbij.

Huisvesting

De afgelopen periode waarin thuiswerken volledig is ingeburgerd, zijn de inzichten over werken op - en de functie van - het kantoor sterk veranderd. Met de uitrol van laptops en de introductie van Office365 zetten we hierin al een eerste belangrijke stap door hybride werken mogelijk te maken. De volgende stap is te kijken naar hoe de kantooromgeving kan worden aangepast aan het veranderende gebruik. Voor 2023 is een budget beschikbaar gesteld voor het maken van een plan van aanpak inclusief een kostenraming. Het doel van het plan van aanpak is draagvlak creëren voor de ontwikkeling van een hybride en toekomstbestendige werkomgeving binnen de huidige muren van het gemeentehuis. Dat moet leiden tot het creëren van werkplekconcepten waarbij aan de wens wordt voldaan van medewerkers en organisatie. Met uiteindelijk als resultaat tevreden medewerkers in een goede en inspirerende werkomgeving.

Vitaliteitsbeleid

In 2022 is vervolg gegeven aan de ontwikkeling van het vitaliteitsbeleid gericht op positieve gezondheid en eigen regie. Dit is de basis voor vervolgstappen op het terrein van duurzame inzetbaarheid. Naast vitaliteitsbeleid is de pilot van het generatiepact geëvalueerd en omgezet in definitief beleid. Het heeft de nieuwe naam vitaliteitspact meegekregen en geeft de mogelijkheid voor afbouw van werk aan het einde van de loopbaan.

Reiskostenregeling woon-werkverkeer

Het verduurzamen van woon-werkverkeer is een belangrijk speerpunt van de gemeente Steenwijkerland. Daarnaast is het belangrijk als aantrekkelijk werkgever te worden gezien en ervaren. Het introduceren van een reiskostenregeling en verruimen van de fietsregeling draagt hieraan bij en maakt het naar kantoor reizen weer enigszins betaalbaar. Daarbij wordt zowel het gebruik van de fiets als OV gestimuleerd, wat in lijn is met de ambities rondom verduurzaming van woon-werkverkeer. Deze reiskostenregeling is in 2022 vastgesteld.

Medewerkersonderzoek

In 2022 is een medewerkersonderzoek uitgevoerd. Het doel van zo'n onderzoek is meerledig: vaststellen hoever we zijn met onze organisatiedoelen, input vinden voor verbeterpunten voor vitale en tevreden medewerkers én een startmeting voor het plaats- en tijdonafhankelijk werken. Uit het medewerkersonderzoek in 2022 blijkt dat we vergelijkbare scores hebben als gemeenten van dezelfde omvang. Medewerkers zijn trots op de mogelijkheden om thuis te werken, de bevlogenheid en betrokkenheid van hun collega's en ervaren de onderlinge samenwerking als prettig en collegiaal. Belangrijke aandachtspunten zijn de hoge werkdruk, de werk-privébalans en de onderlinge samenwerking tussen teams. Ook 'harde' aspecten zoals de internetverbinding op kantoor en aandacht voor de werkplekinrichting zijn veelvuldig genoemd als verbeterpunt. Verbeteracties op basis van het onderzoek zijn inmiddels in gang gezet en krijgen in 2023 een vervolg.

Hieronder een overzicht van het aantal medewerkers, de formatie en de totale bezetting van de afgelopen vijf jaren. Deze cijfers zijn van 31 december 2022 en geven hiermee een volledig beeld van het afgelopen jaar.

Aantal medewerkers / formatie ²	2018	2019	2020	2021	2022
Totaal aantal medewerkers	337	354	408	419	432
Aantal mannen	159	165	190	196	197
Aantal vrouwen	178	189	218	223	235
Totale formatie (fte)	328	345	390	392	407
Totale bezetting (fte)	308	313	363	372	378

² Fte staat voor fulltime-equivalent. Het is een rekeneenheid waarmee de omvang van een functie of de personeelssterkte kan worden uitgedrukt. Eén fte is een volledige werkweek van 1 medewerker.

In 2020 is de IGSD opgeheven. Dit veroorzaakt de stijging van het aantal medewerkers in 2020 ten opzichte van 2019.

De formatie is toegenomen. De (tijdelijke) toename zit grotendeels bij uitvoering sociaal domein. In de algemene uitkering is hiervoor geld beschikbaar gesteld. De overige uitbreiding betreft onder andere formatie voor de WOO (wet open overheid), inkoop en communicatie. Door krapte op de arbeidsmarkt nam het aantal moeilijk vervulbare vacatures richting het einde van 2022 toe. Het totaal aantal medewerkers, de bezetting, in fte is hierdoor gelijk gebleven in 2022 ten opzichte van 2021.

Stagiaires en trainees	2018	2019	2020	2021	2022
Stagiaires	14	17	21	19	25
Trainees	5	5	3	2	-
Interne detachering	24	12	8	6	5

Het jaar 2022 was voor het traineeprogramma een tussenfase. De laatste trainees van de eerdere jaren hebben hun traineeship in het voorjaar afgerond. In 2023 zal een nieuw traineebeleid ontwikkeld worden.

Ziekteverzuim	2018	2019	2020	2021	2022
Ziekteverzuim	4,4%	4,1%	4,7%	6,3%	6,4%

Het verzuimpercentage is in 2022 nagenoeg gelijk aan 2021. Het grootste deel van het verzuim betreft langdurig verzuim. Daarnaast heeft het coronavirus impact gehad op onze medewerkers, op zowel een directe als indirecte manier. Een aantal medewerkers is besmet geraakt (vooral in het voorjaar) en dit heeft bij een deel van hen geleid tot verzuim. Daarnaast bracht het coronavirus en de coronamaatregelen extra werk met zich mee. Dit extra werk, gecombineerd met de uitval van besmette medewerkers, heeft geleid tot een stijging van het verzuim vanwege te hoge werkdruk.

Betrouwbaar en professioneel

Privacy, informatiebeveiliging en -beheer

Moderne informatie- en communicatietechnologieën (IT) hebben de samenleving ingrijpend veranderd. We raken steeds meer bedreven in en afhankelijk van IT. Maximaal dienstbaar zijn aan onze inwoners en ondernemers en tegelijk voldoende veiligheid waarborgen bij de digitale ontsluiting van informatie is de complexe opgave van vandaag de dag.

In 2022 is gewerkt op basis van de uitgangspunten in het jaarplan Privacy, informatiebeveiliging en informatiebeheer 2021-2022. We hebben verdere invulling gegeven aan de audittermen 'opzet, bestaan en werking'. De strekking en betekenis hiervan is dat aantoonbaar is dat niet alleen sprake is van vastgesteld beleid, kaders en procesbeschrijvingen, maar dat die ook geïmplementeerd zijn en toegepast worden. Om dit te kunnen monitoren is een auditplan opgesteld. Daarnaast zijn de processen doorgelicht die (deels) vallen onder de werking van de Wet politiekegevens.

De Functionaris gegevensbescherming heeft in 2022 vanuit de AVG-toezicht gehouden op de onderwerpen 'Bevragingen aan het Inlichtingenbureau door de gemeente' (mate van uitvragen van persoons gerelateerde informatie over – uitkeringsgerechtigde – inwoners) en de 'Processen jeugd' (met name informatieplicht naar betrokkenen en transparantie).

Informatievoorziening

In 2022 is de i-Visie 2022-2024 vastgesteld. Hierin staan uitgangspunten voor de verdere invulling van onze informatievoorziening en het applicatielandschap. Door het gebruik van slimme online diensten, zoals de webformulieren, verbeteren we de dienstverlening aan onze inwoner en ondernemer.

Om de samenwerking te verbeteren en om hybride te kunnen werken, zijn alle PC's vervangen door laptops en werken we met Microsoft 365. Alle onderdelen van onze organisatie werken nu met hetzelfde type laptop. Dit heeft gezorgd voor een interessant inkoopvoordeel en efficiënt beheer.

Ook is eind 2022 het nieuwe zaakstelsel geïmplementeerd waarbij de inhoud van het oude zaakstelsel volledig is overgezet naar het nieuwe systeem. Een belangrijk project omdat dit systeem een groot deel van ons digitaal archief bevat en veel werkprocessen hierin worden afgehandeld. Het verbetert bovendien de dienstverlening aan onze inwoners en maakt de onderlinge samenwerking makkelijker.

Aanpak structurering data

Dit is een meerjarig project. In 2022 is een systeem voor de archivering van documenten aan Microsoft Teams gekoppeld en ingericht. Dit systeem wordt begin 2023 in gebruik genomen. Alle actuele data worden overgezet naar deze nieuwe omgeving. Overige data worden overeenkomstig de wet- en regelgeving bewaard of vernietigd.

Wet open overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo maakt overheden transparanter door overheidsinformatie beter vindbaar te maken. We zijn begonnen met het treffen van voorbereidingen voor het actief openbaar maken van raads- en collegestukken, beschikkingen, klachten, Woo-verzoeken, adviezen van adviescommissies, jaarplannen/-verslagen, organisatiegegevens en bepaalde onderzoeken. De actieve openbaarmaking is een forse operatie, waarbij alle gemeentelijke informatiesystemen en informatiestromen zijn betrokken. In 2023 wordt de Woo verder geïmplementeerd.

Inkoop

In 2022 heeft een extern bureau een inkoopscan uitgevoerd en ons geadviseerd hoe we de inkoopfunctie doelmatiger kunnen inrichten. Meerdere verbetervoorstellen (zoals het uitbreiden van de formatie op inkoopadvies en het verbeteren van inkoopcontractbeheer) zijn inmiddels doorgevoerd.

Maatschappelijk verantwoord opdrachten geven en inkopen is de laatste jaren steeds belangrijker geworden. Om dit belang te benadrukken hebben we in 2022 het nieuwe landelijke manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) getekend. In 2022 is bij 19 procent van de inkoopstartdocumenten aangegeven dat duurzaamheidscriteria toegepast worden. De verwachting is dat het nieuwe actieplan ertoe zal leiden dat er de komende jaren steeds vaker duurzaamheidscriteria toegepast zullen worden.

Rechtmatigheidsverantwoording

Tot en met het verslagjaar 2022 verstrekt de accountant een controleverklaring bij de jaarrekening met een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording gaat deze verantwoordelijkheid over naar het college. Vooruitlopend hierop is voor het verslagjaar 2022 voor het sociaal domein een pilot gedaan om te kijken hoe we aan deze verantwoordelijkheid vorm kunnen geven. Dat heeft geleid tot onderstaande verantwoording over het genoemde beleidsgebied.

Financiële rechtmatigheid van het sociaal domein

Voor de financieel belangrijkste processen binnen het sociaal domein zijn de controles uitgevoerd door de Verbijzonderde Interne Controle (VIC). Het gaat er dan om dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met de door u vastgestelde kaders zoals de begroting, de gemeentelijke verordeningen en andere relevante wet- en regelgeving. Het normenkader hiervoor heeft u als raad op 22 december 2022 vastgesteld. De grens voor het (verplicht) rapporteren over afwijkingen komt uit op een bedrag van € 100.500. De geconstateerde afwijkingen zijn:

Rechtmatigheidsafwijkingen sociaal domein (* € 1.000)

Omschrijving	Fouten	Onzekerheden
Aanbestedingsrechtmatigheid	148	
Prestatielevering WMO (zorg in natura)		885
Prestatielevering Jeugd (zorg in natura)		712
Prestatielevering PGB (WMO en jeugd)		366
Totaal	148	1.963

Binnen het sociaal domein is een rechtmatigheidsfout in de wijze van aanbesteden geconstateerd. Deze inkoop had Europees moeten worden aanbesteed, maar dit is nagelaten. Inmiddels is hiervoor een aanbestedingsprocedure gestart, waarbij wel Europees aanbesteed zal worden. Dit betekent echter wel dat de uitgaven in 2023 ook als rechtmatigheidsfout zullen worden beoordeeld.

De geconstateerde onzekerheden betreffen vooral de beoordeling van de prestatielevering binnen de WMO en Jeugd bij de kleinere zorgaanbieders. Daar waar zorgaanbieders met een geleverde zorg boven de € 75.000 (WMO) of € 125.000,- (Jeugd) een controleverklaring van de accountant aanleveren, hebben we met zorgaanbieders met een omzet onder genoemde grens afgesproken te volstaan met een overeenkomst finale kwijting. Net zoals in de afgelopen jaren wordt ondertekening van een dergelijke overeenkomst door de accountant deels als onzekerheid beoordeeld. Het belang van het beperken van administratieve lasten bij kleine zorgaanbieders blijven we in dit geval een hogere prioriteit geven.

Fraudebeheersing

Fraudebeheersing is een agendapunt dat sinds enkele jaren periodiek op de agenda staat bij zowel bestuur als management. Geïdentificeerde belangrijke risico's zijn onder andere corruptie en bewuste niet-naleving van wet- en regelgeving door management en bestuur. In het kader van fraudebeheersing zijn daarom in 2022 onder meer verbeteringen doorgevoerd in het proces rondom nevenfuncties en integriteit. Het periodieke gesprek over frauderisico's bij de directie is in 2022 gevoerd op basis van de 11 aanbevelingen van de NBA (Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants). Diverse afspraken zijn gemaakt om het onderwerp fraudebeheersing levend en onder de aandacht te houden in de organisatie, management en college (zoals een specifieke heisessie voor het management in 2023).

De (verbijzonderde) interne controle (VIC) is in 2022 doorontwikkeld op basis van de belangrijkste frauderisico's. Alle risico's en interne beheersmaatregelen van de belangrijkste processen op het gebied van fraude zijn in beeld gebracht. Om eventuele corruptie tegen te gaan controleert de VIC bijvoorbeeld onder meer of het 'vier-ogen-principe' (functiescheiding) goed functioneert. Alle frauderisico's en bijbehorende interne beheersmaatregelen worden vanaf nu jaarlijks gecontroleerd en actueel gehouden. In de controles die zijn uitgevoerd is daarbij geen fraude geconstateerd.

Voor wat betreft het toegang tot systemen zijn de autorisaties voor kritische applicaties in 2022 tweemaal gecontroleerd. Op basis hiervan is het proces in- en uit dienst qua autorisaties gewijzigd en verbeterd. Tevens heeft een extra controle op de BRP (Basis Registratie Personen) plaatsgevonden.

Overig: verplichte vermelding niet financiële onrechtmatigheden

In de paragraaf Bedrijfsvoering moeten ook de niet-financiële onrechtmatigheden worden opgenomen. Dit zijn overtredingen waar meestal geen directe financiële gevolgen aan verbonden zijn, zoals een overschrijding van de kasgeldlimiet of de renterisiconorm. In 2022 was er geen sprake van een dergelijke niet-financiële onrechtmatigheid.

4.6 Verbonden partijen

Op 9 februari 2016 heeft de raad de nota “Verbonden partijen” vastgesteld. Het proces van deelnemingen is echter een dynamisch gebeuren. Regelmatig moet deze nota dan ook worden herzien. Hieronder treft u de belangrijkste resultaten en wijzigingen aan welke binnen de kaders van de al vastgestelde nota passen.

Bij de begroting is al aangegeven welke voornemens de gemeente had met haar aandelenbezit, namelijk het streven naar een zo hoog mogelijk rendement in de vorm van dividend.

De visie van ons certificatenbezit bij Dataland moest leiden tot het op korte termijn verlagen van de lastendruk bij verzoeken om gebouwgegevens en het verbeteren van de kwaliteit van de eigen vastgoedgegevens. Dataland heeft haar activiteiten per 1 januari 2022 beëindigd. In juli 2022 is een bedrag van € 2.264 ontvangen in verband met de liquidatie. Verder zal in 2023 nog de definitieve afrekening plaatsvinden. Dit omdat nog niet alle uitstaande verplichtingen en tegoeden zijn verrekend.

Zowel het college als de gemeente hadden een besluit genomen om deelname in de gemeenschappelijke regeling Historisch Centrum Overijssel (HCO) te onderzoeken. Nadat het onderzoek in 2019 tijdelijk is stopgezet, is het project weer opgestart met als doel besluitvorming over het al dan niet toetreden tot het HCO.

In 2021 is het onderzoek afgerond naar een mogelijke deelname aan de gemeenschappelijke regeling Historisch Centrum Overijssel. Geconcludeerd is dat het Historisch Centrum Overijssel zich, door externe ontwikkelingen, genoodzaakt zag om op een aantal vlakken een nieuwe richting in te slaan. De koerswijzigingen, die het Historisch Centrum Overijssel heeft gemaakt, maakten een toetreding van Steenwijkerland tot de gemeenschappelijke regeling niet langer zinvol. De verkenning is daarom afgerond met de conclusie dat toetreding niet langer zinvol is.

Landelijke, regionale of plaatselijke ontwikkelingen hebben in 2022 geen aanleiding gegeven bovengenoemde standpunten los te laten en over te gaan tot vervreemding. Afhankelijk van de mate van verbondenheid (bijv. geplaatst aandelenkapitaal) zijn we in staat om invloed op het beleid van de betreffende verbonden partij uit te oefenen. De genoemde verbonden partijen kennen hun eigen risicopositie. Daar waar sprake is van een aanzienlijk, niet afgedekt, risico wordt dit meegenomen bij de paragraaf weerstandsvermogen. De op 1 april 2023 ontvangen jaarstukken van verbonden partijen zijn opgenomen. Van enkele verbonden partijen zijn nog geen jaarstukken over 2022 beschikbaar en deze ontbreken dan ook in deze paragraaf.

De bijlage is volgens het raadsvoorstel van 9 februari 2016 opgesteld en worden in de volgende categorieën gepresenteerd (zie ook paragraaf 4.2):

- vennootschappen en coöperaties
- stichtingen en verenigingen
- gemeenschappelijke regelingen en

De 4^e categorie, de “overige verbonden partijen” is momenteel niet voorradig.

Onder verwijzing naar bovenvermelde notitie “Verbonden partijen” geven wij onderstaand de posities per ultimo van het rekeningjaar weer. Deze zijn aangevuld met ontwikkelingen en risico’s.

1. Vennootschappen en coöperaties

1.1 BNG

bedragen x € 1.000

Bank Nederlandse Gemeenten N.V.					
Vestigingsplaats:	Den Haag				
Aantal Aandelen:	129.675				
Zeggenschap:	0,24%				
Vertegenwoordiger:	wethouder Scheringa				
Jaar	Dividend	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Tier-1 ratio	Bedrijfsresultaat
2018	370	4.991.000	132.518.000	38%	337.000
2019	165	4.887.000	144.802.000	38%	163.000
2020	235	5.097.000	155.262.000	39%	221.000
2021	296	5.062.000	143.995.000	38%	236.000
2022	324	4.615.000	107.459.000	37%	300.000

Opgemerkt wordt dat de dividenduitkeringen pas worden uitgekeerd in het jaar daarop. Zo zal de dividenduitkering over 2022 in 2023 worden ontvangen. Als gevolg van de opschorting van de dividenduitkering over 2019 is deze op 19 maart en 4 oktober 2022 alsnog uitgekeerd.

Ontwikkelingen	<p>De cijfers van 2022 laten zien dat de BNG Bank er financieel sterk voor staat. Een sterke kapitalisatie, een hoge hefboom ratio en beschikking over goede financiering zorgt voor een degelijk financieel fundament. Voor de toekomst blijven gunstige financiering, kansen in de markt en kostenbeheersing essentieel om de marktpositie te behouden. Het financieringsbeleid blijft, net als voorgaande jaren, onveranderd gericht op permanente toegang tot de geld- en kapitaalmarkt voor de gewenste looptijden en volumes tegen zo laag mogelijke kosten. In 2023 verwacht de bank ongeveer € 17 miljard aan financiering te trekken. Wel wordt verwacht dat het renteresultaat waarschijnlijk lager uitkomt door aflossing van de lange termijn financiering. Verder heeft de bank de intentie om in het komende jaar ten minste 25% van haar lange termijn financiering via ESG-obligaties aan te trekken.</p> <p>De bank verwacht een stijging van de bedrijfslasten in 2023. Dit komt met name door de nodige investeringen in de organisatie en betreft onder meer verbeteringen in het IT landschap, de ontsluitbaarheid van data, en voorgenomen verbeteringen van de klant- en kredietprocessen. Verder schat zij een kostenstijging in als gevolg van de hoge inflatie en CAO afspraken.</p> <p>Het nominale tarief voor de vennootschapsbelasting blijft voor 2023 ongewijzigd op 25,8%. Eveneens blijven de grondslagen voor de bankenbelasting ongewijzigd. Dit betekent dat de bankenbelasting in 2023 op € 29 miljoen zal uitkomen.</p> <p>De bank verwacht toenemende investeringen door woningcorporaties in nieuwe woningen en een toename van duurzaamheidsinvesteringen, zoals die in hernieuwbare energie. Deze ontwikkelingen zullen de kredietaanvraag van de klanten positief beïnvloeden. Gegeven de afhankelijkheid van marktomstandigheden is een betrouwbare prognose over de financiële transacties niet te geven. De bank acht het niet verantwoord om nu al een uitspraak te doen over de te verwachten nettowinst over 2023. Het uitkeringspercentage van de nettowinst bedraagt de komende jaren weer 50%.</p>
Risico's	<p>Beperkt, tot deelname aandelenkapitaal. Financiers hebben vertrouwen in de bank dat het risico van kredietverlening aan de BNG bank beperkt is, gezien het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de staat.</p>

1.2 Enexis

bedragen x € 1.000

Enexis Holding N.V.						
Vestigingsplaats:	Den Bosch					
Aantal Aandelen:	304.012					
Zeggenschap:	0,207%					
Vertegenwoordiger:	wethouder Scheringa					
Jaar	Dividend	Rente inkomsten	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2018	249	-	4.024.000	3.691.000	52%	319.000
2019	213	-	4.112.000	4.146.000	50%	210.000
2020	152	-	4.116.000	4.635.000	47%	108.000
2021	202	14	4.241.000	5.091.000	45%	199.000
2022	392	14	5.441.000	4.907.000	53%	1.300.000

Opgemerkt wordt dat de dividenduitkeringen pas worden uitgekeerd in het jaar daarop. Zo zal de dividenduitkering over 2022 in 2023 worden ontvangen.

Ontwikkelingen	<p>In 2022 is door de aandeelhouders een nieuw strategisch plan vastgesteld. In dit plan ligt de focus op kerntaken met drie hoofdoelen, te weten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sturen op maatschappelijke optimale energiekeuzes; 2. Iedereen heeft altijd toegang tot energie en 3. Klanten weten wat ze aan Enexis hebben. <p>Bovengenoemde missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben (klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties en digitale transformaties).</p> <p>De energietransitie leidt tot een grote investeringsopgave en kapitaalbehoefte, die op lange termijn waarschijnlijk niet door de huidige aandeelhouders kan worden ingevuld. Enexis is met de aandeelhouders in gesprek over de ontwikkelingen en mogelijke maatregelen om te zorgen dat zij een solide basis behoudt. Met het rijk is overleg gevoerd over eventuele participatie. Op basis van de huidige inzichten is de prognose dat Enexis voor de middellange termijn aan de vastgestelde ratio's blijft voldoen.</p>
Risico's	<p>Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V.</p> <p>Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment 50% eigen vermogen. Het risico dat de gemeente hierbij loopt is laag.</p> <p>Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd met een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.</p>

1.3 Rendo Holding N.V.

bedragen x € 1.000

N.V. Rendo Holding						
Vestigingsplaats:	Meppel					
Aantal Aandelen:	198					
Zeggenschap:	19,98%					
Vertegenwoordiger:	wethouder Scheringa					
Jaar	Dividend	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat	
2018	1.498	72.404	72.027	50%	10.001	
2019	1.498	74.600	92.685	45%	9.501	
2020	1.498	76.899	98.621	44%	9.555	
2021	999	76.024	101.110	43%	6.589	
2022	nbn	nbn	nbn	nbn	nbn	

Opgemerkt wordt dat de dividenduitkeringen pas worden uitgekeerd in het jaar daarop. Zo zal de dividenduitkering over 2022 in 2023 in drie termijnen worden ontvangen.

Ontwikkelingen	Rendo houdt in haar begroting van 2023 rekening met een resultaat van € 6,9 miljoen. Dit ligt in de lijn van de begroting 2022, dat een begroot resultaat had van € 6 miljoen. Verder heeft zij forse investeringen meegenomen in verband met de energietransitie. Door de hoge inflatie heeft Rendo te maken met hogere personeelslasten, stijgende energiekosten en inflatiecorrectie. Daarnaast heeft zij te maken met een lager resultaat op glasvezel doordat projecten later worden opgeleverd, waarna dan pas kan worden begonnen met de afschrijving op de investeringen.
Risico's	N.V. Rendo Holding is de moedermaatschappij van verschillende vennootschappen. Re-Flex Beheer B.V. is een dochteronderneming en bestaat uit Enavi B.V., N-Tra B.V., Rendo Netwerken B.V., Re-Net B.V. en Rendo Duurzaam. Rendo Netwerken beheert en onderhoudt het gas- en elektriciteitsnetwerk. Verder houdt zij zich ook bezig met warmte en glasvezelprojecten. Gezien de aard van de activiteiten is Rendo een vrij stabiele vennootschap. Bij een eventuele overname in verband met sectorordering vervalt het dividend. De opbrengst is naar verwachting (aanzienlijk) lager dan de huidige dividendopbrengst.

1.4 Vitens N.V.

bedragen x € 1.000

Vitens N.V.							
Vestigingsplaats:	Zwolle						
Aantal Aandelen:	60.227						
Zeggenschap:	1,042%						
Vertegenwoordiger:	wethouder Scheringa						
Jaar	Dividend	Rente inkomsten	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfsresultaat	
2018	54	26	533.000	1.233.500	30%	13.000	
2019	-	18	533.300	1.293.000	29%	11.100	
2020	-	10	559.200	1.340.100	29%	23.900	
2021	-	7	600.300	1.387.800	30%	19.400	
2022	-	-	649.500	1.446.600	31%	8.200	

Vanaf 2019 heeft Vitens geen dividend meer uitgekeerd.

Ontwikkelingen	Voor de komende jaren is de verwachting dat Vitens geen dividend zal uitkeren als gevolg van de lage WACC (Weighted Average Cost of Capital of vermogenskostenvoet) en het hoge investeringsniveau voor de komende jaren. De afgelopen jaren heeft Vitens samen met andere drinkwaterbedrijven en met hulp van de aandeelhouders gelobbyd bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de Tweede Kamer voor een betere invulling van de WACC (zogenoemde Weighted Average Cost of Capital). Dit resulteerde erin dat de minister medio 2022 een WACC heeft vastgesteld van 2,95% voor de periode 2022-2024. Op korte termijn biedt deze maatregel enige ruimte, maar voor de lange termijn is dit percentage niet voldoende. Met de bestaande systematiek voor het vaststellen van de WACC ontstaan na 2026 problemen met het financieren van het investeringsprogramma. Inmiddels is een onderzoek gestart door bureau Berenschot. De lobby op dit onderwerp heeft de hoogste prioriteit, waarbij samen wordt opgetrokken met provincies en gemeenten. De lobby voor een aanpassing van de WACC wordt dus onverminderd doorgezet. We zien dat door inflatie de prijzen flink stijgen, het investeringsprogramma een stijgend volume aangeeft en de doorkijk voor de komende jaren aangeeft dat de solvabiliteit en de andere ratio's verder onder druk staan. Dit en de toekomstige financieringsstrategie, waarin mogelijk een beroep op de aandeelhouders en kapitaalmarkt zal worden gedaan, maakt dat het uitkeren van dividend helaas een logisch besluit is. Verder heeft zij te maken met externe ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, verdroging, verdergaande digitalisering, cybersecurity, verslechterde kwaliteit van de bronnen, demografische ontwikkelingen en krappe arbeidsmarkt. Daarbij komt nog dat de oorlog in Oekraïne nog niet is beëindigd. Dit heeft onder andere tot gevolg gehad hogere energiekosten.
Risico's	De deelneming brengt voor de gemeente een gering risico met zich mee. Vitens opereert maar zeer beperkt in een concurrerende omgeving, de marktrisico's zijn daarom beperkt. De operationele risico's zijn niet klein omdat het product moet voldoen aan hoge kwaliteitseisen.

1.5 Rova N.V.

bedragen x € 1.000

N.V. Rova Holding						
Vestigingsplaats:	Zwolle					
Aantal Aandelen:	579					
Zeggenschap:	8,24%					
Vertegenwoordiger:	wethouder Scheringa					
Jaar	Dividend	Rente inkomsten	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs- resultaat
2018	252	81	32.516	58.017	36%	5.784
2019	252	81	33.817	55.983	38%	5.686
2020	239	81	35.111	58.067	38%	5.057
2021	238	81	36.497	62.663	37%	5.133
2022	211	81	37.567	66.772	36%	4.369

Opgemerkt wordt dat de dividenduitkeringen pas worden uitgekeerd in het jaar daarop. Zo wordt de dividenduitkering over 2022 in 2023 ontvangen.

Ontwikkelingen	De behaalde resultaten in de transitie van afval naar grondstoffen (omgekeerd inzamelen) en de implementatie van de BOR-dienstverlening zijn positief te noemen. Rova zal zich hierop blijven inzetten. Verder wordt gezocht door het uitbreiden van samenwerking met gemeenten, bijvoorbeeld op het terrein van beheer openbare ruimte en groenbeheer en is Rova actief rondom de implementatie van de participatiewet (bijvoorbeeld door het bieden van leerwerktrajecten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt).
Risico's	Beperkt tot deelname aandelenkapitaal.

1.6 Wadinko N.V.

bedragen x € 1.000

Wadinko N.V.						
Vestigingsplaats:	Zwolle					
Aantal Aandelen:	130					
Zeggenschap:	5%					
Vertegenwoordiger:	wethouder Harmsma					
Jaar	Dividend	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs- resultaat	
2018	65	67.999	1.512	98%	1.537	
2019	65	68.870	1.605	98%	2.065	
2020	-	65.496	5.454	92%	- 3.375	
2021	163)*	74.147	6.923	92%	8.651	
2022	nbn	nbn	nbn	nbn	nbn	

)* interimuitkering

Opgemerkt wordt dat de dividenduitkeringen pas worden uitgekeerd in het jaar daarop. Zo wordt de dividenduitkering over 2022 in 2023 ontvangen.

Ontwikkelingen	Wadinko zet het bestaand beleid voort met enige accentverschuivingen waarbij thema's duurzaamheid en digitalisering meer aandacht krijgen. Ook zullen de (post)corona-effecten in de regionale economie een rol spelen bij haar investeringsbeleid. Verder is er een besluit genomen in de aandeelhoudersvergadering van 11 juni 2022 dat de komende 5 jaar een bedrag van € 1,5 miljoen per jaar zal worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Het resultaat van Wadinko wordt sterk bepaald door de gevolgen van mogelijke verkopen van belangen en noodzakelijke afwaarderingen bij de participaties. Daarnaast verwacht Wadinko dat het resultaat in 2023 positief zal zijn. Verder verwacht zij dat het aantal medewerkers bij Wadinko nagenoeg gelijk zal blijven.
----------------	---

Risico's	<p>Verbonden met de taken van Wadinko zijn er ondernemingsrisico's. De participatiemaatschappij zorgt dat zij invloed uitoefent op de ondernemingen waarin zij participeert via een Raad van Commissarissen of een aandeelhoudersovereenkomst. Het is echter niet te zeggen welke risico's Wadinko precies loopt met betrekking tot de aangegeven participaties.</p> <p>De afgelopen jaren is een positief financieel resultaat gedraaid. Dit wil echter niet zeggen dat het bedrijf financieel gezond blijft, vanwege de afhankelijkheid van de financiële posities van de deelnemende partijen. Vooral nog is het eigen vermogen (liquide middelen) hoog genoeg om risico's op te vangen.</p>
----------	---

1.7 Noordwestgroep N.V.

bedragen x € 1.000

Noordwestgroep N.V.						
Vestigingsplaats:	Steenwijk					
Aantal Aandelen:	1.200					
Zeggenschap:	100%					
Vertegenwoordiger:	wethouder Jongman-Smit					
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs- resultaat	
2018	508	1.045	2.111	33%	-	
2019	1.500	1.045	2.298	31%	-	
2020	1180*)	1.045	2.479	30%	-	
2021	988**)	1.045	2.386	31%	-	
2022	1.050	1.045	2.858	27%	-	
*) excl. corona € 294.500		**) € 164.000				

Ontwikkelingen	<p>Op 28 september 2021 heeft de raad de rol en positie van NoordWestGroep in de uitvoering van de Participatiewet voor de komende 6 jaar vastgesteld. Hierbij fungeert NWG als sociale onderneming en als arbeids-ontwikkelbedrijf. Naast het zelf aanbieden van werk in een beschutte werkomgeving worden ook inwoners met een bijstandsuitkering arbeidsfit gemaakt om toe geleid te worden naar de reguliere arbeidsmarkt. Hier dient naar de toekomst toe ook meer de focus op komen te liggen.</p> <p>In de "oude" Sociale werkvoorzieningsregeling is vanaf 2015 geen nieuwe instroom meer mogelijk. Dit betekent dat deze doelgroep jaarlijks, grotendeels door natuurlijk verloop, met circa 5% afneemt.</p>
Risico's	<p>Jaarlijkse verlaging van de rijksbijdrage betekent een financieel risico voor de gemeente als Noordwestgroep hier geen nieuwe inkomsten tegenover zet. Bijkomend risico is dat het huidig bestand niet genoeg krimpt.</p>

1.8 Vennootschappen na verkoop Essent

In 2009 werd het productie- en leveringsdeel van Essent verkocht aan RWE. Bij de verkoop is een aantal tijdelijke B.V.'s opgericht om de belangen van de aandeelhouders te behartigen. De CBL Vennootschap B.V., Verkoop Vennootschap B.V. en Vordering op Enexis B.V. zijn in 2020 opgeheven.

bedragen x € 1.000

CSV Amsterdam B.V.					
Jaar	Agio uitkering	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs- resultaat
2018	-	746	45		- 124
2019	-	452	84		- 294
2020	16	393	27		172
2021	-	312	23		- 43
2022	-	210	13		- 102

Publiek Belang Electriciteitsproductie B.V.					
Jaar	Agio uitkering	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs- resultaat
2018	-	1.605	24		- 15
2019	-	1.590	455		- 15
2020	-	1.569	20		- 20
2021	-	1.532	7		- 37
2022	-	1.480	10		- 52

Ontwikkelingen	<p>CSV Amsterdam B.V. De vennootschap zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op dit moment is de vennootschap in afwachting van de reactie van de belastingdienst op het bezwaar. Afhankelijk van deze reactie en de kans van slagen van een gerechtelijke procedure zal in overleg met de aandeelhouderscommissie de procedure al dan niet worden voortgezet.</p> <p>Publiek Belang Electriciteitsproductie B.V. Ondanks dat het General Escrow Fonds sinds juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. Het doel is dat de vennootschap in 2023 wordt opgeheven en de resterende liquide middelen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.</p>
Risico's	<p>Als aandeelhouder loopt de gemeente een zeer beheerst risico's op Enexis voor de niet-tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000). Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven tot het bedrag van € 8.035,783 die nog resteert op de escrow-rekening en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap.</p>

2. Stichtingen en verenigingen

2.1. Stichting Dataland

Verbonden partij	Stichting administratiekantoor Dataland
Activiteiten	Dataland verzorgt de toegankelijkheid van gemeentelijke vastgoed, GEO- en WOZ-informatie voor publieke en private afnemers in Nederland.
Inhoudelijk belang	Deelname is een vorm van samenwerking tussen gemeenten ter behartiging van het openbaar belang en met als resultaat efficiëntie en kennisvoordelen op het gebied van toegankelijkheid van overheidsinformatie. Dankzij de samenwerking met deelnemende gemeenten, vele afnemers en andere betrokkenen bij de overheidsinformatievoorziening is Dataland uitgegroeid tot het landelijke kennis- en dataknooppunt voor vastgoed, GEO- en WOZ gerelateerde gemeentelijke gegevens.
Bestuursprogramma	De inwoner op 1
Deelnemende partijen	Diverse Nederlandse gemeenten
Aandeel en zeggenschap	De gemeente bezit 22.640 certificaten à € 0,10 per certificaat. Participatie geschiedt door de eenmalige aankoop van certificaten naar rato van het aantal gebouwen in de gemeente. Hiermee krijgt de gemeente zeggenschap over het beleid van Dataland.
Vertegenwoordiger	De gemeente is als participant vertegenwoordigd in de certificaathouders vergadering.

bedragen x € 1.000

Stichting administratiekantoor Dataland					
Jaar	Ontvangen vergoeding	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2018	-	112	463	20%	- 639
2019	-	422	477	47%	310
2020	-	817	347	70%	395
2021	-	1.004	122	89%	187
2022	2)*	n nb	n nb	n nb	n nb

)* liquidatie-uitkering

(*) vergoeding voor gemeente als verstrekker van gegevens

Ontwikkelingen	Inmiddels heeft Dataland haar activiteiten per 1 januari 2022 beëindigd. Diverse onderdelen zijn door de VNG overgenomen. In 2022 is een bedrag van € 2.264 ontvangen. Verder zal in 2023 nog de definitieve afrekening plaatsvinden. Dit omdat nog niet alle uitstaande verplichtingen en tegoeden zijn verrekend.
Risico's	Inmiddels is de stichting opgeheven en loopt de gemeente geen risico meer.

2.2. Stichting Weerribben- Wieden

Verbonden partij	Stichting Weerribben-Wieden
Activiteiten	In de stichtingsakte is het doel van de stichting als volgt omschreven "Het bewerkstelligen van aantoonbare maatschappelijke (economische en ecologische) meerwaarde voor het gebied Weerribben-wieden (Steenwijkerland) met als hart het Nationaal Park, en ook het verbinden van beide entiteiten". De activiteiten zijn daarop gericht.
Inhoudelijk belang	De stichting heeft tot doel het bewerkstelligen van aantoonbare maatschappelijke meerwaarde voor het gebied Weerribben-Wieden (Steenwijkerland) met als hart het Nationaal Park. Hierbij staat de balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid centraal.
Bestuursprogramma	Werk aan de winkel
Deelnemende partijen	Stichting Weerribben-Wieden is een organisatie van, voor en uit het gebied. Bewoners, ondernemers, terreinbeheerders en gemeente werken samen via deze stichting (Koninklijke Horeca Nederland, afd. Steenwijkerland, KOPTOP, LTO Noord, afd. Steenwijkerland, Natuurmonumenten, gebiedseenheid De Wieden, Staatsbosbeheer, regiodirectie Oost, Ondernemersplatform Steenwijkerland, Plaatselijke Belangen in de Weerribben en De Wieden).
Aandeel en zeggenschap	De gemeente neemt als één van de partners deel aan de stichting.
Vertegenwoordiger	De gemeente is vertegenwoordigd in het stichtingsbestuur op basis van het raadsbesluit van 20 juni 2017. Dit is vastgelegd in de stichtingsakte. Het aantal bestuursleden bedraagt ten minste 3 waaronder een lid van het college, te weten wethouder Harmsma.

bedragen x € 1.000

Stichting Weerribben-Wieden					
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2018	-	-	-	-	-
2019	-	14	125	10%	14
2020	-	14	51	21%	-
2021	-	27	210	12%	14
2022	300	n nb	n nb	n nb	n nb

Ontwikkelingen	De Stichting Weerribben-Wieden blijft zich in 2023 o.a. bezighouden met de opgaven op basis van het projectplan Nationaal Park Weerribben-Wieden Nieuwe Stijl waarvoor het Rijk in 2020 budget beschikbaar heeft gesteld. Samen met de overige nationale parken en het Samenwerkingsverband Nationale Parken wordt in 2023 een nieuw beleidsprogramma 2023-2030 opgesteld als basis voor financiering van Rijk en provincies in deze periode. De gemeente draagt jaarlijks bij aan de toeristische promotie en marketing van het gebied (€ 150.000) en voor organisatie en educatie (€ 150.000). Dit is vastgelegd in jaarlijkse overeenkomsten.
Risico's	De Stichting Weerribben-Wieden is een stichting zonder winstoogmerk. Het financieel risico is laag en beperkt zich tot het leveren van een jaarlijkse financiële bijdrage.

3. Gemeenschappelijke regelingen

3.1. GGD IJsselland

Verbonden partij	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst (GGD) IJsselland
Activiteiten	De GGD IJsselland bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de ruim 500.000 inwoners van 11 gemeenten in IJsselland
Inhoudelijk belang	De gemeente heeft de wettelijke taak om de gezondheid van de burgers te bevorderen en te beschermen tegen ziekten en calamiteiten. Daarnaast is de gemeente verplicht een gemeenschappelijke gezondheidsdienst te hebben. Het publiek belang kan het best gediend worden door middel van een publiekrechtelijke deelname op basis van de Wgr.
Bestuursprogramma	Samenredzaam
Deelnemende partijen	De gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Ommen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.
Aandeel en zeggenschap	Gemeenten hebben zitting in het algemeen bestuur. Iedere gemeente heeft 1 stem. De (basis)bijdrage per gemeente wordt berekend aan de hand van het aantal inwoners.
Vertegenwoordiger	Algemeen bestuur: wethouder Jongman-Smit

bedragen x € 1.000

Gemeenschappelijke gezondheidsdienst (GGD) IJsselland					
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteitsratio	Bedrijfsresultaat
2018	1.344	3.014	8.657	26%	1.692
2019	1.455	2.423	8.426	22%	1.055
2020	1.479	2.916	17.477	14%	293
2021	1.579	2.546	18.302	12%	- 368
2022	1.608	1.705	10.487	14%	- 811

Ontwikkelingen	Toekomstbestendig samenwerken aan gezondheid was de titel van de Ontwikkelingsbrief 2023, de basis voor de programmabegroting 2023. Toekomstbestendig samenwerken aan een belangrijke opdracht: het bewaken, beschermen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving voor alle Nederlanders. De coronacrisis en de impact daarvan op alle inwoners van de regio heeft het belang van gezondheid meer dan ooit zichtbaar gemaakt. Voor de GGD was en is de bestrijding van Covid 19 nog steeds een taak waarin zij graag een betekenisvolle bijdrage wil blijven leveren. Herstel en versteviging van de publieke gezondheid, verschuiving van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag en het realiseren van een robuuste crisisorganisatie. Inmiddels is de volgende crisis aan de orde van de dag: de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne en het bieden van de zorg aan hen. Samen met de elf gemeenten en veel lokale en regionale partners richt de GGD zich op een integrale aanpak van "gezondheid over alle beleidsterreinen heen". Dit is nodig om de zorgkosten in de toekomst betaalbaar te houden en de steeds groter wordende gezondheidsverschillen tussen inwoners te verkleinen.
Risico's	De risico's die de GGD in haar begroting vermeldt kunnen leiden tot extra kosten.

3.2. Veiligheidsregio IJsselland

Verbonden partij	Veiligheidsregio IJsselland
Activiteiten	Veiligheidsregio IJsselland werkt met gemeenten en andere partners samen in het voorkomen, bestrijden en beperken van de gevolgen van branden, ongevallen, rampen en crisis in de regio IJsselland.
Inhoudelijk belang	De brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing en het bieden van geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen zijn alle publieke belangen. Deze belangen worden behartigd worden door middel van een gemeenschappelijke regeling op basis van de Wgr.
Bestuursprogramma	De inwoner op 1
Deelnemende partijen	De gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Ommen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.
Aandeel en zeggenschap	Gemeenten hebben zitting in het algemeen bestuur. Iedere gemeente heeft 1 stem.
Vertegenwoordiger	Algemeen bestuur: burgemeester Bats

bedragen x € 1.000

Veiligheidsregio IJsselland						
Jaar	Bijdrage	Opbrengst huur kazernes	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfsresultaat
2018	2.706	155	5.065	32.077	14%	1.454
2019	2.816	159	5.376	30.935	15%	- 759
2020	2.953	163	7.324	32.545	18%	1.864
2021	2.983	165	8.958	34.692	21%	- 2.583
2022	3.125	167	5.345	33.614	14%	- 410

Ontwikkelingen	<p>Binnen de brandweer en de crisisbeheersing zullen een aantal ontwikkelingen ook in 2023 een vervolg krijgen. Met Europese regelgeving als directe aanleiding en goed werkgeverschap als drijvend motief, houdt de Veiligheidsregio IJsselland een aantal zaken tegen het licht. Met name: zijn voor een gegarandeerde brandweerinzet de brandweervrijwilligers op de brandweerposten gekazerneerd of bemensen zij tijdelijk de post. Ook wordt een nieuwe keuze gemaakt over de organisatievorm van de brandweer en/of de aanstelling van vrijwilligers. Daarin wordt de verdeling van specialismen over de verschillende brandweerposten meegenomen. Daarnaast wordt verder uitvoering gegeven aan het in 2022 vastgestelde strategisch beleidsplan (2023 – 2026).</p> <p>De totale beheerskosten voor de deelnemende gemeenten worden vanaf 2023 voor 50% verdeeld op basis van kosten van invoering van de veiligheidsregio (historische kosten) en voor 50% op basis van het gemeentefonds (geobjectieerde kosten). Hiervoor was deze verdeling 75% - 25%. Hierdoor is de regionale financiële verdeling over de 11 deelnemende gemeenten meer in balans gebracht. De bijdrage voor Steenwijkerland is verwerkt in de begroting 2023. Daarin is voor de Veiligheidsregio IJsselland een bijdrage opgenomen van € 3.279.300.</p>
Risico's	<p>Er is een risicoprofiel opgesteld om de risico's van de Veiligheidsregio als organisatie in kaart te brengen. De 10 risico's met de meeste invloed op de hoogte van de weerstandscapaciteit zijn: grootschalige/langdurige inzet, stijgende rentepercentages, fiscale controles, stijgende pensioenpremies, datalekken, de nieuwe meldkamer Oost-Nederland, besluiten van het Veiligheidsberaad met financiële of personele gevolgen, marktontwikkelingen ten aanzien van opleidingen en oefeningen, wijzigingen in beleid of financiering van de Rijksoverheid en complexiteit Europese aanbestedingen. Met behulp van de zogenaamde Monte-Carlo (MC)-simulatie is het verband tussen risico en het aan te houden weerstandsvermogen bepaald.</p> <p>Uit de rapportage van risicomangement blijkt dat, op basis van een zekerheidspercentage van 90%, het weerstandsvermogen € 1,18 mln. zou moeten zijn. Met een weerstandsvermogen van € 1 mln. op 31-12-2022 ligt deze nu op 85%. Een definitieve uitspraak hierover zou moeten volgen op de ervaringen die zijn opgedaan met de gevolgde MC-simulatie in het benoemen en inschatten van risico's.</p>

3.3. Omgevingsdienst (v.h. Regionale Uitvoeringsdienst)

Verbonden partij	Omgevingsdienst (v.h. Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)) IJsselland
Activiteiten	De RUD is een netwerkorganisatie op het gebied van de milieuwetgeving, - regelgeving en – handhaving.
Inhoudelijk belang	Het is een publiek belang dat de gemeente de wettelijke milieutaken uitvoert op een regionale schaal om zo minder kwetsbaar en meer efficiënt te zijn.
Bestuursprogramma	Duurzaam
Deelnemende partijen	Provincie Overijssel en de gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.
Aandeel en zeggenschap	De gemeente heeft een zetel in het bestuur. Het bestuur bestaat uit de vertegenwoordigers van de colleges en gedeputeerde staten.
Vertegenwoordiger	Wethouder Smit

bedragen x € 1.000

Omgevingsdienst IJsselland		(vh Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) IJsselland)			
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs- resultaat
2018	827	755	2.102	26%	755
2019	822	406	2.179	16%	5
2020	822	327	1.409	19%	313
2021	914	424	1.484	22%	108
2022	925	517	2.416	18%	- 171

Ontwikkelingen	In maart 2021 is een plan van aanpak gemaakt waarbij in 5 sporen wordt gewerkt aan een efficiënt ingerichte organisatie die financieel in control is en gefocust is op een rendementsverbetering van de beschikbare capaciteit. Verder zijn er voorstellen voor herijking van de financieringsgrondslagen ontwikkeld met ingang van 2023. Naast het reguliere werk en de doorontwikkeling vraagt ook de implementatie van de Omgevingswet de komende jaren veel aandacht. De oorspronkelijke ingangsdatum was 1 januari 2021, maar is uitgesteld naar 1 januari 2024. Deze ontwikkeling vraagt forse investeringen waarvan de omvang op dit moment nog niet volledig ingeschat kan worden. Inmiddels zijn de voorbereidingen in volle gang. In 2023 en verder zullen wij ook de samenwerking met de Veiligheidsregio en de GGD verder intensiveren. Beide gemeenschappelijke regelingen zijn ook actief in het fysieke domein.
Risico's	De Omgevingsdienst IJsselland is in 2018 gestart. Doordat er weinig historische gegevens zijn, brengt dit onzekerheden in de begroting met zich mee. Zo moeten uitvoering en ontwikkeling tegelijkertijd plaatsvinden, terwijl de overgedragen capaciteit zich vooral bezighoudt met uitvoering. Vermeldenswaardig is dat wij taken hebben ingebracht en voor de daarbij behorende capaciteit betalen. Aanvullende, niet standaard ingebrachte, taken kan de Omgevingsdienst wel voor ons uitvoeren, deze worden dan aanvullend in rekening gebracht. Hierbij gaat het in ieder geval om specialistische advisering t.a.v. gaswinning en geluidsmetingen bij evenementen, maar daarnaast bijvoorbeeld ook mogelijke aanvullende metingen (geluid, gevaarlijke stoffen) bij handhavingstrajecten.

3.4. Jeugdzorg IJsselland (RSJ)

Verbonden partij	Uitvoeringsorganisatie Jeugdzorg IJsselland
Activiteiten	De uitvoeringsorganisatie fungeert als aankoopcentrale voor gemeenten. Verder beheert de uitvoeringsorganisatie namens de gemeenten de in het kader van de inkoop gesloten overeenkomsten. Sinds januari 2018 valt ook de coördinatie van de beleidsafstemming tussen de 11 gemeenten onder de gemeenschappelijke regeling.

Inhoudelijk belang	Het is een publiek belang dat voor de gemeente de wettelijke jeugdhulptaken worden uitgevoerd en de gemeente daarbij regionaal samenwerkt om zo efficiënt mogelijk te zijn. Gekozen is voor een lichte vorm van samenwerking ofwel de uitvoerende taken en niet de beleidsvormende taken.
Bestuursprogramma	Samenredzaam
Deelnemende partijen	De gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.
Aandeel en zeggenschap	De gemeente heeft een zetel in het bestuur. Het college wijst uit haar midden één lid van het bestuur aan.
Vertegenwoordiger	Wethouder Jongman-Smit

bedragen x € 1.000

RSJ IJsselland (regionaal servicepunt)		(vh Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) Jeugdzorg IJsselland)			
Jaar	Bijdrage	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Solvabiliteits-ratio	Bedrijfs-resultaat
2018	176	-	25.061		-
2019	154	-	7.249		-
2020	115	-	2.713		-
2021	132	-	2.065		-
2022					

Ontwikkelingen	<p>De 1^e helft van 2022 stond voornamelijk in het teken van de ontwikkeling van de Regionale Visie Jeugdhulp IJsselland 2022-2025. Zo hebben aanbieders, toegangen van gemeenten, bestuurders, gemeenteraden, beleidsadviseurs maar ook jongeren hun input kunnen leveren. De komende jaren moet deze visie verder worden uitgewerkt en in de praktijk worden gebracht.</p> <p>Bovenregionale samenwerking krijgt een steeds prominere positie mede door de inzet van de landelijke overheid. Met de inzet van verschillende SPUK-regelingen zet de landelijke overheid in op bovenregionale samenwerking op thema's zoals Acute aanpak wachtlijsten GGZ, JeugdzorgPlus en drie milieuvorzieningen. Vanuit RSJ IJsselland worden de SPUK-regelingen in nauwe samenwerking met de kwartiermaker Transformatie opgepakt.</p> <p>In navolging van de bestuurlijke 24-uurs is er in 2022 een opzet gemaakt voor de uitvoering van visitaties. Doel hiervan is om gemeenten van elkaar te laten leren op het thema 'opdrachtgeverschap in het sociaal domein'. De insteek van de visitatie zal per gemeente verschillen en is afhankelijk van de leerbehoefte van de betreffende gemeente.</p>
Risico's	<p>Het jaar 2019 is een start gemaakt met het uitwerken van het 'werkgeverschap'. In 2022 is een besluit genomen door het bestuur om zo veel mogelijk te werken met medewerkers in loondienst. De personeels- en salarisadministratie is ingericht en de eerste medewerkers zijn in loondienst gekomen. Hiermee bouwt RSJ IJsselland aan stabiliteit. Een ander risico betreft de financiële uitkomsten van het nieuwe inkoopmodel. Deze zullen worden vooraf onderzocht en daarna gemonitord.</p>

4.7 Uitvoering grondbeleid 2022

In 2022 zijn in de gemeentelijke grondexploitaties meer particuliere kavels verkocht (25) dan verwacht (15). Ook is het dubbel aantal kavels voor sociale huurwoningen verkocht (24) ten opzichte van de verwachting (12). Voor bedrijventerreinen geldt dat er meer is verkocht (13.630 m²) dan verwacht (7.579 m²).

Grondverkopen	Prognose 2022	Realisatie 2022
Woningbouw (particulier)	15	25
Woningbouw (sociale huurwoningen)	12	24
Bedrijventerreinen	7.579	13.630

De prognose van de verwachte grondverkopen in de grondexploitaties is voor de lange termijn gebaseerd op de historische uitgifte en voor de korte termijn op opties. De verwachtingen voor 2022 en verder voor wat betreft de uitgifte van kavels worden niet zozeer getemperd door de verwachte vraag maar meer door het beperkte aanbod van kavels in de diverse grondexploitaties.

Naar aanleiding van achterblijvende grondverkopen is een deel van het bedrijventerrein Boterberg Zuid verhuurd als zonnepark tot 1 januari 2034. Voor deze grondexploitatie is een langere looptijd vastgesteld dan de geldende richttermijn vanuit het BBV van maximaal 10 jaar. Bij de herziening van de grondexploitaties per 1-1-2023 is dit deel van de grondexploitatie ingerekend in de jaren 2034 tot en met 2038.

Nota Grondbeleid 2020-2024

Op 17 december 2019 is de Nota Grondbeleid 2020-2024 vastgesteld. Voor de visie op het grondbeleid en de wijze waarop het grondbeleid wordt gevoerd wordt verwezen naar de Nota Grondbeleid 2020-2024.

Grondbeleid is in zijn algemeenheid een middel om ruimtelijke doelstellingen te realiseren, bijvoorbeeld op het gebied van volkshuisvesting, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur, duurzaamheid of maatschappelijke voorzieningen. Het grondbeleid is daarmee een vorm van 'facetbeleid' dat volgend/dienend is aan het 'sectorale beleid'.

Het beleidsmatige uitgangspunt van de gemeente Steenwijkerland is faciliterend grondbeleid, tenzij vanwege volkshuisvestelijke en/of economische redenen actief grondbeleid gewenst is. Per 25 januari 2022 is de Woonagenda 2022-2026 vastgesteld waarin is besloten om meer sturend op te treden in de vorm van actief grondbeleid in kernen waar de vraag niet wordt opgepakt door inwoners zelf of door marktpartijen.

Belangrijke gebeurtenissen 2022

In 2022 hebben zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan die gevolgen hebben voor de financiële positie van het gemeentelijke grondbedrijf.

De grondprijzenbrief 2022 is op 21 december 2021 vastgesteld door het college en ter kennisname verstuurd naar de raad. De grondprijzen opgenomen in de grondprijzenbrief 2022 zijn verwerkt bij de herziening van de grondexploitaties per 1-1-2022. De grondprijzen van de kavels voor woningbouw en bedrijventerreinen zijn in 2022 verhoogd met 1,5% ten opzichte van 2021. Dit is gelijk aan de jaarlijkse opbrengstenstijging waarmee rekening hebben gehouden in de meerjarenbegroting 2023-2026. De verhoging van de grondprijzen heeft hiermee dus geen effect op de grondexploitatie resultaten.

De parameter rente en opbrengstenstijging zijn vastgesteld op 0,75% respectievelijk 2%. In verband met de forse kostenstijgingen is de kostenindexatie ingerekend volgens onderstaande tabel:

Kostenindexering	1-1-2023	2023	2024	2025 e.v.
Gewogen gemiddelde (afgerond)	6,5%	3,5%	3,0%	2,0%

Programma Woningbouw

In 2022 zijn in totaal 25 woningbouwkavels verkocht (particulier + projectmatig), terwijl de prognose uitging van de verkoop van 15 woningbouwkavels (particulier + projectmatig). Hiermee is in 2022 meer verkocht dan verwacht.

De kavels voor de bouw van 2 blokken van 12 sociale huurappartementen in de Woldmeenthe zijn in 2022 verkocht aan een wooncorporatie terwijl deze verkopen voor 2022 en 2023 waren begroot.

Programma Bedrijventerreinen

In 2022 is ten opzichte van de prognose bijna het dubbele aantal m2 bedrijventerrein uitgegeven. Daar staat tegenover dat afgelopen jaren de werkelijke verkopen aanzienlijk lager waren dan de geschatte 2,3 hectare per jaar volgens het document *Afspraken Regionale Bedrijventerreinen Programmering West Overijssel 2019-2022*. Een positieve ontwikkeling is ook dat op het particuliere bedrijventerrein Eeserwold te Steenwijk ruim 7 hectare is verkocht.

Eind 2022 is de totale gemeentelijke voorraad ongeveer 4,3 hectare.

Resultaten

De prognose van het gezamenlijk resultaat op eindwaarde van de onderhanden grondexploitaties was eind 2021 € 4,1 miljoen positief. De prognose van het gezamenlijk resultaat op eindwaarde van de onderhanden grondexploitaties was eind 2022 € 3,8 miljoen positief. Dat is een vermindering van ongeveer 0,3 miljoen, met name veroorzaakt door winstnemingen in de diverse woningbouwcomplexen.

Door de mutaties in de grondexploitaties en de invoering van de POC-methode kunnen en moeten er in verschillende complexen winsten genomen worden, terwijl in andere complexen verliezen moeten worden genomen. Per saldo betekent dit voor 2022 een winst binnen het grondbedrijf van ongeveer € 0,8 miljoen. In 2022 is een winst van € 0,4 miljoen toegevoegd aan de *Algemene Reserve vrij besteedbaar*. Met de vaststelling van de *Nota Reserves en voorzieningen* op 19 december 2017 is de Algemene Reserves Grondexploitatie (ARG) opgegaan in de Algemene Reserve vaste Buffer. Hiermee wordt benadrukt dat het grondbedrijf deel uitmaakt van de algemene dienst en geen apart onderdeel is binnen de financiële huishouding van de gemeente. Het totale risico binnen de grondexploitaties is op basis van de jaarrekening 2022 ca. € 1,78 miljoen (2021: € 1,88 miljoen).

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt het totale pakket aan risico's gepresenteerd.

5. Verklaring Ensia

Inwoners en ondernemers moeten kunnen rekenen op een betrouwbare overheid die luistert naar hun zorgen en wensen en vervolgens daarop inspeelt in haar dienstverlening. Een betrouwbare overheid en veilige informatievoorziening is noodzakelijk voor het goed functioneren van de gemeente en is de basis voor het beschermen van de rechten van inwoners en ondernemers.

Het College van B&W legt verantwoording af over de kwaliteit van de informatieveiligheid. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde ENSIA⁶ methode. De horizontale verantwoording die hieruit ontstaat bestaat uit een zelfevaluatie en een verklaring van het College van B&W over de (informatie)veiligheid van de diverse informatiesystemen. Het gaat dan over de geselecteerde beveiligingsnormen inzake DigiD⁷, Suwinet⁸, BAG⁹, BGT¹⁰, BRO¹¹, WOZ¹², BRP¹³ en PUN¹⁴.

Privacy, Informatiebeveiliging en informatiebeheer.

Privacy, informatiebeveiliging en informatiebeheer vormen samen een belangrijk kwaliteitsaspect van de informatievoorziening van de gemeente en zijn op veel aspecten onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daar waar persoonsgegevens worden verzameld en bewaard dienen passende technische en organisatorische maatregelen te worden getroffen om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid te waarborgen. Tegelijk dient het verwerken van persoonsgegevens rechtmatig plaats te vinden binnen een structuur van informatiebeheer.

Algemeen beeld en resultaten afgelopen periode

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) verlangt dat de organisatie aan kan tonen dat zij de verwerking van persoonsgegevens conform de Verordening doet. Daarbij gaat zij uit van een stelsel waarbij de gegevensbeschermingsmaatregelen geëvalueerd en desgewenst aangepast worden.

In 2021 is het strategische beleid Privacy, informatiebeveiliging en informatiebeheer 2021-2024 vastgesteld waarmee de basis is gelegd voor het waarborgen van een veilige omgeving en verdere uitwerking in jaarplannen geschied. In 2022 is het auditplan vastgesteld ten behoeve van de verdere inrichting van het Information Security management System. De gekozen aanpak hierin is 'risk-based', dat wil zeggen dat de onderwerpen zijn gekozen op basis van risico-trends en zoveel mogelijk op basis van uitgevoerde en beschikbare risicoanalyses, audits, rapportages en (werkvloer)analyse op basis van uitgevoerde onderzoeken.

Collegeverklaring

Op 4 april 2023 heeft het college de Ensia verklaring 2022 vastgesteld waarna de IT-auditor hierop assurance heeft verleend.

Meerjarenperspectief

De belangrijkste trends en ontwikkelingen voor de gemeentelijk informatieveiligheid voor 2023 zijn:

1. Indien informatie niet beschikbaar is, leidt dat tot problemen in de dienstverlening en de bedrijfsvoering. Nagenoeg ieder proces, van uitgifte van paspoorten tot het betalen van uitkeringen, wordt uitgevoerd of ondersteund door digitale informatie- en communicatievoorzieningen. In het ergste geval moeten gemeenten dienstverleningsprocessen stilleggen.

Uitval van dienstverlening en bedrijfsvoering moeten zoveel mogelijk worden voorkomen door het mitigeren van risico's.

2. In principe is overheidsinformatie openbaar. Tenzij deze informatie privacygevoelig is, schade kan toebrengen aan de overheid of commercieel voor- of nadelig kan zijn voor derden. Wij verwerken voor de uitvoering van onze wettelijk taken veel vertrouwelijke informatie. Denk aan gegevens over werk en inkomen, zorg, veiligheid of commercieel interessante informatie over gebiedsontwikkeling, aanbestedingen en bedrijfsgevoelige informatie. Onterechte toegang tot deze informatie kan uiterst nadelig uitvallen voor inwoners en ondernemers. Er dienen maatregelen te worden getroffen om te voorkomen dat vertrouwelijke informatie in verkeerde handen valt.

3. Kwaliteit en integriteit van data worden in het algemeen niet direct gezien als doel van informatiebeveiliging. Toch dient dit risico nadrukkelijk op het netvlies te staan van een ieder binnen de organisatie. Want informatiebeveiligingsincidenten kunnen leiden tot fouten in de dienstverlening. Als informatie niet integer is, kan dat leiden tot vertraagde of foute beslissingen, verkeerde handelingen en verspilling van tijd en menskracht.

---

⁶ Eenduidige Normatiek Single Information Audit

⁷ Digitale Identiteit

⁸ De Gemeenschappelijke elektronische Voorziening Suwi (GeVS, ook wel Suwinet genoemd)

⁹ Basisregistratie Adressen en Gebouwen

¹⁰ Basisregistratie Grootchalige Topografie

¹¹ Basisregistratie Ondergrond

¹² Wet Onroerende Zaken

¹³ Basisregistratie Personen

¹⁴ Paspoort Uitvoeringsregeling Nederland